

תחילתה של אכרזה זו 60 ימים מיום פרסומה.
ג' באב התשס"ח (4 באוגוסט 2008)
(חמ 95–3)

אליהו ישי

שר התעשייה המסחר והתעסוקה

שינוי בהרכב מועצת זכויות מטפחים

לפי חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973
בתוקף סמכותי לפי סעיף 10 לחוק זכות מטפחים של זני
צמחים, התשל"ג-1973, אני ממנה את משה גורן, ת"ז 009287152,
נציג הממשלה, לחבר במועצת זכויות מטפחים ויושב ראש
המועצה.

מינויו של צבי אלון – בטל.

ר' באב התשס"ח (7 באוגוסט 2008)
(חמ 512–3)

שלום שמחון

שר החקלאות ופיתוח הכפר

¹ ס"ח התשל"ו, עמ' 272: ק"ת התש"ס, עמ' 578.
² י"פ התשס"ו, עמ' 916.

מינוי מנהלי בחירות ברשויות המקומיות

לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965

בתוקף הסמכות לפי סעיף 29 לחוק הרשויות המקומיות
(בחירות), התשכ"ה-1965, שהעביר אלי שר הפנים, אני ממנה
את האנשים הרשומים מטה למנהלי בחירות ברשויות המקומיות
המצוינות ליד שמם, לקראת הבחירות הכלליות שיתקיימו ביום
י"ג בחשוון התשס"ט (11 בנובמבר 2008):

שם הרשות המקומית שם מנהל הבחירות

גלג'וליה	ואיל כיוף
מעלות-תרשיחא	ראיק שחייבר

הודעתי מיום ו' בתמוז התשס"ח (9 ביולי 2008) לתוקן
בהתאם.

ג' באב התשס"ח (4 באוגוסט 2008)
(חמ 1278–3)

אריה בר

מנהל כללי

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 248: התשנ"ט, עמ' 57.
² י"פ התשס"ה, עמ' 801.
³ י"פ התשס"ח, עמ' 4164.

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
(להלן – החוק), אני מודיעה כי נרשמה בקשה לאישור הסדר
כובל כדלקמן:

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

הצדדים להסדר:

תאגיד איסוף מכלי משקה בע"מ
החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ
טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ
יפאורה-תבורי בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

איסוף ומיחזור מכלי משקה ריקים, כהגדרתם בחוק הפיקדון
על מכלי משקה, התשנ"ט-1999

מהות הכבילה כמתואר בבקשה:

שיתוף פעולה במסגרת תאגיד מיחזור.

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק, אדם העלול להיפגע מההסדר
הכובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין
להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב להסדר, בתוך
שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע-7467, במשרד
רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים,
בשעות העבודה הרגילות.

י"ב באב התשס"ח (13 באוגוסט 2008)
(חמ 680–3)

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
(להלן – החוק), אני מודיע כי נרשמה בקשה לאישור הסדר
כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

אי.פי.ג'י. ראובני פרידן בע"מ
שלמור אבנון עמחי פרסומאים בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

רכישת מדיה

מהות הכבילה כמתואר בבקשה:

מיזם משותף לרכישת מדיה ואי-תחרות במיזם.

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק, אדם העלול להיפגע מההסדר
הכובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין
להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב להסדר, בתוך
שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע-7451, במשרד
רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים,
בשעות העבודה הרגילות.

י' באב התשס"ח (11 באוגוסט 2008)
(חמ 680–3)

בועז גולן, עו"ד

ממלא מקום הממונה על הגבלים עסקיים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

רשות ההגבלים העסקיים

13.8.08

ירושלים,

7467

הע -

לכבוד

הממונה על חקיקת משנה

משרד המשפטים

רחוב צאלאח א דין

ירושלים

הנדון: הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

מצ"ב הודעה החתומה על ידי הממונה על הגבלים עסקיים, לגבי רישום בקשה לאישור הסדר כובל ופרסומו ברשומות בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988.

אנא אשרו והעבירו לפרסום בהתאם.

בברכה,

צפורה נחמו, עו"ד

רשמת הגבלים עסקיים

העתק: מזכירות ביה"ד להגבלים עסקיים לתיק מספר _____
לוטה: העתק הפירסום ברשומות, בשני עיתונים יומיים ובעיתון בשפה הערבית

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-11988 (להלן: "החוק"), אני מודיעה כי נרשמה בקשה לאישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ

החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ

טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ

יפאורה-תבורי בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר: איסוף ומיחזור מיכלי משקה ריקים, כהגדרתם בחוק הפיקדון

על מכלי משקה, התשנ"ט - 1999

מהות הכבילה כמתואר בבקשה: שיתוף פעולה במסגרת תאגיד מיחזור

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב להסדר, בתוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע - 7467 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

רונית קון
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ב אב, תשס"ח

13 אוגוסט, 2008

בית הדין להגבלים עסקיים י-ם
הע 804/08
תאגיד איסוף בענין בקשה לאישור
ת.פתיחה: 28/07/08 סדר דין: רגיל

7462 - 2

112

**בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים**

- בענין**
1. תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ
  2. החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ
  3. טמפו משקאות בע"מ
  4. יפאורה-תבורי בע"מ
- המבקשים כולם ע"י באי-הכוח עורכי הדין רון גזית, רוטנברג ושות'
משד' רוטשילד 46, תל-אביב 66883
טלפון: 03-7111711, פקס: 03-7111700
- המבקשים**

נגד

1. הממונה על הגבלים עסקיים
מרח' כנפי נשרים 22, ירושלים
טלפון: 02-6556121; פקס: 02-6556129
- הממונה**

בקשה לאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, מוגשת בקשה לאישור הסדר כובל שפרטיו הם אלה:

1. הצדדים להסדר המבקשים את החלטה -

שם: תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ (ח.פ. 513153791)

מען: רח' קויפמן 4, תל אביב

שם: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (ח.פ. 510482136)

מען: רח' כהנמן 129, בני ברק.

שם: טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ (ח.פ. 510125834)

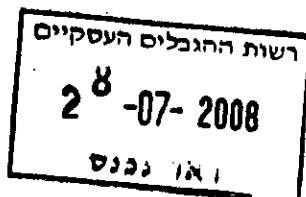
מען: איזור התעשייה החדש, גיבורי ישראל 2, נתניה.

שם: יפאורה-תבורי בע"מ (ח.פ. 511455685)

מען: דרך יבנה, רחובות.

2. הצדדים להסדר: כמפורט בסעיף 1 לעיל.

3. צורת ההסדר: בכתב. פעילות באמצעות חברה בערבון מוגבל - תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ ח.פ. 51-315379-1, הוא המבקש 1 ("התאגיד").

4. תיאור המסמכים הקובעים את ההסדר והנוגעים לו:
תקנון התאגיד, המצורף בנספח א'.
5. הנכס או השירות נושא ההסדר:
איסוף ומיחזור מיכלי משקה ריקים, כהגדרתם בחוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק הפיקדון").
6. מהות הכבילה ומרטים עליה:
המבקשות, גורמים דומיננטיים בתחומי ייצור, ייבוא ושיווק מיכלי משקה, משתפות ביניהם פעולה במסגרת התאגיד אשר קיבל ביום 4.10.02 הכרה מן השר לאיכות הסביבה כתאגיד מיחזור בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק הפיקדון. התאגיד פועל בהצלחה רבה מזה כשבע שנים, והמבקשות מעוניינות להמשיך ולשתף פעולה במסגרת התאגיד גם בעתיד.
7. תקופת ההסדר הכובל:
מבוקש אישור לתקופה של 5 שנים נוספות.
8. הנימוקים המצדיקים אישור ההסדר בידי בית הדין: כמפורט להלן.
כמו כן, מבוקש היתר זמני לפי סעיף 13 לחוק, והבקשה הועברה לממונה לקבלת המלצתה.

הנימוקים המצדיקים אישור ההסדר בידי בית הדין

1. עניינה של בקשה זו היא המשך פעילות התאגיד היחיד שמוכר על-ידי המשרד לאיכות הסביבה כ"תאגיד מיחזור" לפי סעיף 8א לחוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט -1999 (להלן: "חוק הפיקדון") – תאגיד שאוסף וממחזר מאות מליוני מכלי משקה מידי שנה.
2. פעילות תאגיד האיסוף אושרה על ידי בית הדין להגבלים עסקיים כבר פעמיים: בראשונה ב- 5.11.2001, לתקופה של שלוש שנים מיום הגשת הבקשה, ובשניה ב- 13.9.2005 לתקופה של שלוש שנים נוספות החל מיום 1.9.2005.
3. האישור השני ניתן בפסק דין ארוך ומנומק, בו דחה בית הדין הנכבד התנגדויות שהוגשו, ואישר את המשך פעילות התאגיד. ר' הע 508/04 תאגיד איסוף מיכלי משקה נ' הממונה, תק-מח 2005(3), 6387 (להלן: "פסק הדין הקודם").
- נספח ב'

פסק הדין הקודם בו אישר בית הדין הנכבד את פעילות התאגיד מצורף כנספח ב'.
4. מאז פסק הדין הקודם של בית הדין הנכבד, לא חל שינוי כלשהו בנסיבות הרלבנטיות. התאגיד המשיך במלאכתו – אף התייעל ושיפר את פעילותו – והוראות חוק הפיקדון לא השתנו. לפיכך, לא יכולה להיות מחלוקת כי פעילות התאגיד מצדיקה אישור נוסף.
5. האמור בבקשתו הקודמת של התאגיד לאישור נכון בעיקרו ויפה אף לבקשה זו, ובשל כך נבקש לראות בנימוקי אותה בקשה קודמת כנימוקי בקשה זו.
- נספח ג'

בקשתו הקודמת של התאגיד, משנת 2004, ללא נספחיה, מצורפת כנספח ג'.
6. בבקשה זו כשלעצמה, נסקור בראשית את הרקע הרלבנטי – הוראות חוק הפיקדון, ופעילות התאגיד מאז הקמתו – ולאחר מכן נסקור את החלטת בית הדין הנכבד לאשר את פעילות התאגיד (בשנית) בפסק הדין הקודם.
7. כפי שנראה להלן, בית הדין הנכבד כבר פסק כי פעילות התאגיד נחוצה לקיום טובת הציבור, וכי הלכה למעשה אף אין התחרות נפגעת: אם יפורק התאגיד (במצב החוק הקיים) לא צפויים לקום שורה של תאגידים מתחרים, ומדינת ישראל תיוותר ללא כל תאגיד מיחזור שהוא. טעמי פסק הדין הקודם יפים כיום לענין אישור המשך פעילות התאגיד כשם שהיו יפים וטובים בשנת 2005 עת ניתן אותו פסק דין.

א. רקע משפטי ועובדתי

א.1. חוק הפיקדון ומקומו של "תאגיד מיחזור" בחוק

8. חוק הפיקדון נועד לקדם מטרה חברתית חשובה – קידום איכות הסביבה על ידי עידוד איסוף מיכלי המשקה מחוצות הארץ. האמצעי שנבחר על ידי המחוקק להגשמת מטרה זו היה

קביעת פקדון בסך 25 אג' על מכלי משקה (ראה ס' 2 לחוק הפיקדון), והשבתו לידי מי שמחזיר את מיכל המשקה לבית העסק.

9. בראשית הדרך, נקבע בחוק הפיקדון מנגנון ללא "תאגיד מיחזור" כדלקמן:

9.1. הטלת חובה על כל יצרן, יבואן ובית עסק, לגבות פקדון על המיכלים שהוא מוכר, וחובה מקבילה על כל רוכש, הן מבתי עסק והן מיצרנים ויבואנים, לשלם פקדון כאמור, במועד הרכישה (סעיפים 4 ו-5 לחוק הפיקדון).

9.2. על הצרכן, המעוניין לקבל את דמי הפקדון בחזרה, להחזיר את המיכל הריק לאחד מבתי העסק המוכרים מכלים מאותו סוג. אלו ישלמו לו את דמי הפקדון, ויגלו הוצאה זו על היצרנים והיבואנים, שעה שיעבירו להם את המכלים הריקים (סעיפים 6 ו-7 לחוק הפיקדון).

9.3. היצרנים והיבואנים, ישלמו את ההוצאה מתוך כספי הפקדון הנגבים על ידם. את דמי הפיקדון הנותרים בידיו של יצרן או יבואן בגין מיכלי משקה שלא הוחזרו לו על ידי בתי עסק, מעבירים היצרנים והיבואנים לקרן מיוחדת במשרד לאיכות הסביבה (סעיף 8 לחוק הפיקדון).

9.4. מכאן, נובעת כמובן חובת דיווח של יצרנים ויבואנים, לממונה על הפעלת חוק הפקדון, על מספר מכלי המשקה שמכרו, על מנת לקבוע את שיעור הכספים שעל כל יצרן או יבואן להעביר לקרן (סעיף 10 לחוק הפיקדון).

9.5. בחוק הפקדון נקבעו אמצעי אחיפה מנהליים (עיצום כספי - ס' 11) ואף עונשיים (ס' 18).

10. זמן קצר לאחר חקיקתו תוקן החוק (תיקון מס' 2), התש"ס - 2000 (ס"ח תש"ס 272), כך שהתאפשרה הקמתו של תאגיד מיחזור. בארצות מערביות אחרות הוכח קיומו של תאגיד מעין זה כפיתרון היעיל והנכון על מנת לקיים איסוף נרחב של מכלים ריקים. דברי ההסבר להצעת החוק מבארים את מטרותיו:

"התיקון המוצע... עיקרו מתן אפשרות להפעלת החוק באמצעות תאגיד וולונטרי לאיסוף מכלי משקה, שבו שותפים התעשיינים, היבואנים, רשתות השיווק וגורמים מעוניינים אחרים, ואשר מתקיימים בו התנאים המוצעים בהצעת החוק. לגבי תאגיד כאמור נקבעו יעדי איסוף של מכלי משקה...

הפעלת החוק במתכונת המוצעת קיימת כבר היום במדינות סקנדינביה והיא הוכחה שם כיעילה, אפקטיבית וחسכונית."

(הצעת חוק הפיקדון על מכלי משקה (תיקון מס' 2) (הקמת תאגיד מחזור), התש"ס – 2000, הצ"ח תש"ס 464).

ור' גם בדברי ההסבר להצעת החוק הפרטית, אשר הובילה להצעת החוק המוזכרת לעיל, אשר הונחה על שולחן הכנסת על ידי ח"כ אברהם פורז ביום 27 במרץ 2000, בקשר להוספת החוראות הדנות בתאגיד המחזור לחוק הפיקדון:

"...בעקבות דיונים מעמיקים שקיימה ועדת הכלכלה בנושא, התגבשה אפשרות לאפשר הפעלת החוק בישראל בדומה למקובל בסקנדינביה. דהיינו, באמצעות תאגיד משותף לאיסוף ולמחזור, שבו יהיו שותפים התעשיינים, היבואנים, רשתות השיווק וגורמים מעוניינים אחרים על בסיס וולונטרי...

מדינות מפותחות ונאורות כמו סקנדינביה, חלק גדול ממדינות ארה"ב ומערב אירופה אשר רוצות לשמור על נקיון הסביבה ולמנוע בזבז משאבי טבע וקרקע וצרכי הטמנה, משתמשות בשיטת הפיקדון על בקבוקי משקה. שיטת הפיקדון הוכחה כשיטה היעילה ביותר להשגת המטרות האמורות."

11. עולה אם כן, כי התיקון לחוק הפיקדון, מבוסס על נסיון שנצבר במדינות מערביות אחרות, וכי גם במדינות אחרות עליהן מבוסס המודל הישראלי פועל רק תאגיד מחזור אחד בו שותפים כל היצרנים, היבואנים, רשתות השיווק וכיו"ב. מכאן מובן מדוע מנוסחים דברי ההסבר להצעת החוק, בכל הנוגע לחברי תאגיד המחזור, בלשון יידוע, קרי "התעשיינים, היבואנים רשתות השיווק..."; תאגיד המחזור בארצות עליהן מבוסס המודל הישראלי, אכן הינו תאגיד אחד בלבד, אשר בו חברים מי מהגורמים המעוניינים.

12. הרעיון העומד מאחורי תאגיד מחזור הינו פשוט - דמי הפיקדון הנגבים על ידי היצרנים והיבואנים, יועברו לתאגיד המחזור; זה יממן באמצעותם את החזר הפקדונות ללקוחות; תאגיד המחזור גם יאסוף את כל המכלים הריקים שנאספו ויהיה אחראי לטיפול בהם באמצעות מיחזורם ובאמצעים נוספים.

13. חוק הפיקדון קובע, בסעיף 8א לו, מספר תנאים, שעל תאגיד המבקש להיות תאגיד מחזור לעמוד בהם על מנת לקבל הכרה מהשר כתאגיד מחזור. נסקור את עיקרי תנאים אלה:

13.1. מטרתו היחידה של התאגיד היא הקמה והפעלה של מנגנון מחזור (ס' 8א(א)(1)). על מסמכי היסוד של התאגיד לקבוע זאת, ולהוסיף שכל נכסיו ישמשו למטרה זו (ס' 8א(א)(3)).

13.2. החברים בתאגיד הם יצרנים, יבואנים או בתי עסק וכן ארגונים המייצגים אותם (ס' 8א(א)(2)).

13.3. מסמכי היסוד של התאגיד קובעים איסור על חלוקת רווחים לחברי התאגיד (ס' 8א(א)(3)(ב)).

13.4. תאגיד מיחזור יאפשר לכל יצרן, יבואן או בית עסק להשתמש בשירותים שהוא נותן, בתנאים שוויוניים, אף אם אינו חבר בתאגיד (ס' 8א(ב)).

14. ביום 4.10.02 הכיר השר לאיכות הסביבה בתאגיד כתאגיד מחזור מתוקף הסמכות שהוענקה לו בסעיף 8א לחוק. מכתב ההכרה של השר רצ"ב כנספת ד'.

15. ההוראה המרכזית המהותית הינה זו הקבועה בסעיף 8ב לחוק (אשר עודכנה בתקנות הפיקדון), והיא קובעת כי תאגיד מחזור חייב לעמוד ביעדי איסוף של מכלים ריקים – קרי, לאסוף אחוז מסויים של מכלים. אלו מוגדרים כאחוז מסויים מכלל המכלים המלאים שיוצרו או ששווקו במהלך השנה על ידי היצרנים או היבואנים המשתמשים בשירותיו של תאגיד המחזור. אי עמידה ביעדי האיסוף גוררת אחריה סנקציה מנהלית חריפה, בדמות תשלום כפל הפקדון שהיה אמור להשתלם עבור כל מכל משקה שלא נאסף, במסגרת יעדי האיסוף (ס' 8ב(ב) לחוק). כמו כן, אי עמידה ביעדי האיסוף, עלולה לגרום לביטול ההכרה בתאגיד מחזור (ס' 8א(ג) לחוק). הוראה זו מבטיחה את הגשמת מטרות החוק באמצעות הצבת יעד איסוף ממשי.

16. **דוק: לא ניתן להטיל יעדי איסוף מחייבים ללא התאגיד!** לפי החוק, כל בית עסק וכל יצרן נדרשים לקבל בחזרה מיכלים, אך אין עליהם חובה לעמוד ביעדי איסוף כלשהם. רק על תאגיד מיחזור מוטלים יעדי איסוף בחוק.

17. גם מנגנון הדיווח הינו פשוט הרבה יותר במודל התאגיד. התאגיד מרכז בידו את נתוני השיווק של כל המכלים המלאים של היצרנים המשתמשים בתוצרתו, ואף את נתוני האיסוף של כל בתי העסק. בכך, נחסכת מלאכה ביורוקרטית רבה ויקרת. התאגיד מחוייב כמובן להעביר נתונים אלו לידי הממונה על הפעלת חוק הפיקדון (ס' 10(א) לחוק הפיקדון).

18. התאגיד, שאינו מוסד הרשאי לחלק רווחים, מורשה להחזיק בידו את ההפרש בין סכומי הפיקדון המשתלמים לו לבין סכומי הפיקדון שהוא מחזיר לצרכנים (ס' 8(ד) לחוק). סכומים אלו יעמדו לרשות התאגיד לשם הפעלת, תחזוקת ושיפור מנגנון האיסוף.

2. פעילות תאגיד האיסוף

19. התאגיד פועל מאז סוף שנת 2001, והוא הגיע להישגים גדולים: בשנים אלו התאגיד אסף ומיחזר מעל שני מיליארד מכלי משקה, וכפי שיכול להעיד כל אדם – ניקה את הרחובות מכל זכר למכלי המשקה הריקים.

20. התאגיד מפעיל אמצעים מגוונים על מנת להגיע להישגים אלו: הסברה, פעילות איסוף במוסדות חינוך, אספקת אמצעי איסוף (מכלים, שקיות וכיו"ב), הפעלת מערך הובלה

לאיסוף מכלי משקה מכל מקום בארץ, הפעלת שני מרכזי מיון, הצבת ותפעול 100 מכונות לאיסוף ומיון אוטומטי ברחבי הארץ ועוד.

21. פעילויותיו המרכזיות של התאגיד מבוצעות באמצעות מכרזים באופן שיאפשר לתאגיד לקבל את ההצעות הטובות ביותר הן מבחינת האיכות והן מבחינת המחיר. כך למשל בחירת ספק המכונות האוטומטיות ובחירת החברות שיספקו שירותי שינוע של מיכלי משקה מבתי העסק אל מרכזי האיסוף של התאגיד נעשו באמצעות מכרזים רחבי היקף.

22. שירותי האיסוף של התאגיד ניתנים לבתי העסק חינם. כל בית עסק שמעוניין בכך פונה למוקד השירות של התאגיד ופותר כרטיס לקוח. לאחר מכן, לפי מצב מלאי מיכלי המשקה המצויים ברשותו, מזמין בית העסק פינוי דרך מוקד המידע. פינוי מיכלים נעשה בד"כ בתוך 2 ימי עסקים ממועד קבלת הקריאה במוקד המידע. התאגיד מספק לבתי העסק, ללא כל תמורה, שקים איכותיים לאיסוף מיכלי המשקה וכן חבקים. נכון למועד הגשת בקשה זו נותן התאגיד שירותיו כיום לכ- 3,300 לקוחות בתי עסק.

23. להלן נפרט, כדי לסבר את האוזן, מספר נתונים רלבנטיים. התאגיד אוסף מדי שנה מאות מליוני בקבוקים, ומצליח להגדיל את היקף האיסוף מידי שנה בשנה. הוא מצליח, כמעט לחלוטין, לעמוד ביעדים שקובע לו המחקק. ר' הנתונים בטבלה הבאה:

2007	2006	2005	2004	2003	2002	
610	574	551	552	532	526	מכירות – מספר מיכלי המשקה שנמכרו בישראל (מליוני מיכלים)
400	377	338	302	328	185	איסוף (מליוני מיכלים)
65.6%	65.6%	61.4%	54.7%	61.7%	35.2%	שעור האיסוף
66%	65%	62%	62%	60%	50%	שעור האיסוף הנדרש בחוק ובתקנות

התאגיד אף מפגין התייעלות: בשנים האחרונות הצליח התאגיד לצמצם את הוצאותיו הכלליות, ובה בעת לייעל את מכירת חומרי הגלם המתקבלים בתהליך המיחזור. בדרך זו הצליח התאגיד לצמצם את העלות הכוללת של הטיפול בכל מיכל: מ- 13.9 אגורות בשנת 2003 ל- 10.8 אגורות בשנת 2007 – צמצום של קרוב ל- 30%.

24. נציין, כי כאשר הוסדר בראשונה נושא תאגיד מיחזור בחוק הפיקדון, הוצב בפני התאגיד יעד איסוף של 85% (סעיף 8ב(א) לחוק), אך השר להגנת הסביבה ("השר"), באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, הוריד יעד זה ל- 66% בתקנות שהותקנו בהתאם לסעיף 23(א)(4) לחוק.

על רקע זה "זכו" השר להגנת הסביבה והתאגיד לביקורת לא מוצדקת. מבחינת ההיסטוריה החקיקתית, נקבע יעד האיסוף בראשונה על 85% ללא עבודת מטה שבחנה האם מדובר ביעד בר השגה. דווקא בשל כך, נקבעה לשר הסמכות לשנות את יעדי האיסוף. לאחר מכן, שתי עבודות מחקר שהזמין המשרד להגנת הסביבה, קבעו כי היעד הניתן להשגה הוא שיעור איסוף של 65% או 66%, והשר תיקן את יעדי האיסוף בהתאם.

ב. החלטת בית הדין לאשר (בשנית) את פעילות התאגיד בספטמבר 2005

25. בחודש ספטמבר 2005, לפני שלוש שנים בלבד, בית הדין הנכבד נתן את אישורו לפעילות התאגיד. בית הדין הנכבד כבר פסק כי פעילות התאגיד נחוצה לקיום טובת הציבור, וכי הלכה למעשה אף אין התחרות נפגעת: אם יפורק התאגיד (במצב החוק הקיים) לא צפויים לקום שורה של תאגידים מתחרים, ומדינת ישראל תיוותר ללא כל תאגיד מיחזור שהוא. הדבר יגרום במישרין לפגיעה קשה באיכות הסביבה ובציבור.

26. באותו ההליך, התייצבו הממונה ורשתות השיווק כמתנגדות לאישור ההסדר הכולל. הממונה טען כי התאגיד פועל כ"מונופול בזבזני", ואם יפורק המונופול – יקומו מספר תאגידים נוספים שיתחרו זה בזה ובכך יגשימו את מטרות חוק הפיקדון באופן טוב יותר (ס' 6 לפסק הדין הקודם).

27. אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה ("אט"ד") התייצבה לדיון ותמכה במתן האישור. אט"ד הבהירה כי יש לה ביקורת על דרך עבודת התאגיד, ועדיין, במצב החוקי הקיים, האינטרס שבשמירה על איכות הסביבה מחייב את אישור המשך פעילות התאגיד (ס' 8 לפסק הדין הקודם).

28. השר לאיכות הסביבה (מאז השתנה שם המשרד והתפקיד ל"הגנת הסביבה") מסר עמדה כתובה, לפיה טובת הציבור מחייבת מתן אישור לפעילות התאגיד. השר הסביר כי האישור נדרש "למניעת קריסת מערך האיסוף והמיחזור של מכלי המשקה הריקים". השר הוסיף כי תמיכתו זו נובעת מהמצב החוקי הקיים, כאשר האישור נדרש עד שיערכו שינויי חקיקה. יצוין כי השר העריך אז כי שנה היא התקופה המינימלית להשלמת החקיקה – בפועל תהליך של חקיקה בנושא מתקדם גם היום אך טרם הסתיים.

מכתב השר לאיכות הסביבה מיום 28.11.2004 מצורף כנספח ה'.

נספח ה'

29. לאחר דיון ממושך, בדיקת חוות דעת מומחים וחקירות נגדיות, דחה בית הדין הנכבד בפסק דין מפורט את ההתנגדויות ונתן לתאגיד – בשנית – אישור להמשך פעילותו. להלן עיקר טעמי פסק הדין.

30. בית הדין הנכבד מצא כי תרומתו של התאגיד נעוצה בעיקר בהגברת כמויות איסוף מכלי המשקה, אשר לולא פעילות התאגיד ספק אם היו מושגות (ס' 18 לפסק הדין). בכך יש תועלת רבה לציבור בהיבטים של איכות הסביבה.

31. בית הדין קבע כי הפעלת מספר תאגידים במקביל, תהיה יעילה פחות מהפעלת תאגיד אחד (במצב החוק החדש). בית הדין קיבל בענין זה את עיקר חוות הדעת המקצועיות שהגיש התאגיד (מטעם פרופ' אמיר ברנע וגבי אסתי מצא-רום), ודחה את טענות הממונה (ס' 30 לפסק הדין).

32. בית הדין קבע, כי אין סבירות גבוהה שאם לא יאושר המשך קיומו של התאגיד – יקומו כלל תחתיו מספר תאגידי מחזור מתחרים. נפרט מעט להלן.

33. בית הדין ניתח את התמריצים שיעמדו בפני כל אחד מיצרני המשקאות, כאשר יבחן יצרן שכזה האם כדאי לו להקים "תאגיד מחזור" חדש לבדו, ללא השתתפותם של יצרנים אחרים. בפני בית הדין הונחו עמדות סותרות של המבקשות ולמולן הממונה:

המבקשות טענו כי במצב החוקי הקיים, לא יהיה ליצרן כלשהו תמריץ להקים תאגיד מחזור – היצרן עשוי בהחלט להיות פאסיבי, לקבל את (מעט) המכלים שהציבור יטרח להביא אל חצריו, ולהעביר את יתרת דמי הפקדון לקרן לשמירת הניקיון (ראה הסברנו בסעיף 9 לעיל לדרך הפעולה בהיעדר תאגיד מחזור). יתר על כן: כל יצרן יחשוש שאם הוא עצמו יקים תאגיד מחזור, יתפסו יצרנים אחרים "טרמפ" על מאמציו, וידרשו כי התאגיד ישרת גם אותם – שהרי לפי סעיף 8א(ב) לחוק הפיקדון, תאגיד מחזור חייב לשרת כל יצרן שמעוניין בכך.

הממונה טען, כי תיווצר "דינאמיקה" שדווקא צפויה להוביל לבסוף להקמת מספר תאגידי מחזור. לכל יצרן דווקא יהיה תמריץ להקים תאגיד מחזור, כדי לחסוך לו עצמו את הטרחה וההוצאות הכרוכות בטיפול במכלי משקה שיוחזרו אליו. הממונה גם טען כי כל תאגיד שיוקם יוכל לגבות דמי טיפול מתאימים מיצרנים שיבקשו "לתפוס טרמפ" ולהצטרף לתאגיד מבלי שהשקיעו בהקמתו.

34. בית הדין הנכבד הכריע לטובת עמדת המבקשות. הוא קבע כי אין סבירות גבוהה שיקומו מספר תאגידי מחזור, למצער לא בתקופה הקרובה. הוא הצביע על כך שאפילו הממונה עצמו, לא יודע להעריך כמה זמן ידרש עד שה"דינאמיקה" שתיאר הממונה תוביל להקמת תאגידי מספר, וכי הממונה גם לא הציע כל פתרון לתקופת הביניים שעד הקמת אותם תאגידיים. סיכם בית הדין הנכבד כך:

"32. נקדים ונאמר, כי לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת חוות הדעת שהביאו, מצאנו כי במצב המשפטי הקיים של חוק הפיקדון, לא קיימת סבירות גבוהה כי אם לא נאשר את המשך הפעלתו של תאגיד האיסוף יקומו תחתיו מספר תאגידי מחזור, למצער לא בתקופה הקרובה. מסקנה זו הביאה אותנו לכלל דעה, כי טובת הציבור היא כי יש לאשר את המשך פעילותו של תאגיד האיסוף...

37. ...בנקודה זו מתגלית חולשת עמדתו של הממונה. הממונה לא יכול להעריך, מטבע הדברים יש לומר, מה הסבירות להקמת מספר תאגידי מחזור ביום שאחרי, לכשתופסק פעילותו של תאגיד האיסוף.... במצב דברים זה, ניתן לומר, כי גם הממונה עצמו שרוי בחוסר וודאות בנוגע למשך הזמן של הדינאמיקה בתקופת הביניים

עד להקמת מספר תאגידים, אם בכלל, במצב המשפטי הקיים, ועל כן לא ברורה לנו נחישותו להפסיק את פעילות תאגיד האיסוף, מבלי שיש בידו להצביע על פתרון סביר לטובת הציבור בתקופת הביניים, כל עוד חוק הפיקדון הנוכחי עודנו שריר וקיים.

38. בהעדר ראיה כלשהיא שקיימת חלופה ישימה לפעילותו של תאגיד האיסוף, עלול להיווצר מצב בו לא יהיה תאגיד איסוף והיצרנים והיבואנים יפעלו אך ורק למילוי חובתם בקבלת מיכלי משקה ריקים, דהיינו איסוף פאסיבי, תחת המצב הקיים כיום של איסוף אקטיבי."

35. בית הדין הנכבד העניק משקל מכריע להיעדר הראיה לחלופה ישימה לתאגיד הקיים, שכן הוא השתכנע כי במצב החוקי הקיים תהיה זו פגיעה חמורה אם חוק הפיקדון יופעל ללא כל תאגיד מיחזור שהוא. בית הדין הנכבד הצביע על כך שללא תאגיד מיחזור, לא יהיה איש חייב לעמוד ביעדי איסוף כלשהם, ולכן לא יהיה עוד מי שיפעל באופן אקטיבי לאסוף מכלי משקה (כדרך שעושה תאגיד מיחזור). הדבר יוביל לפגיעה חמורה בציבור ובאיכות הסביבה (ס' 38 לפסק הדין).

36. על רקע זה החליט בית הדין הנכבד ליתן לתאגיד אישור להמשיך בפעילותו, וסיכם:

"42. מסקנתנו מן האמור היא, כי אם לא יאושר המשך פעילותו של תאגיד האיסוף הנוק שייגרס לציבור יעלה על הנזק כתוצאה מהמשך פעילותו כתאגיד יחיד. חוסר הוודאות באשר לדינאמיקה הצפויה כתוצאה מפירוקו של התאגיד הוא רב, ובהחלט תיתכן תקופה בה לא תתקיים תחרות ולא יפעל כל תאגיד מיחזור. במקרה זה קיים חשש ממשי, כי איסוף המיכלים ייפגע קשות לאורך תקופה משמעותית, ובכך יצא הציבור ניזוק. לחצים לפתרונות מהירים עשויים להביא להסדרים אד-הוק שיפלו בתועלתם מההסדר הנוכחי."

ג. לא חל שינוי בנסיבות והאישור מוצדק כיום כפי שהיה מוצדק בעבר

37. לא חל כל שינוי שהוא בנסיבות אשר עמדו בבסיס האישור שהעניק בית הדין הנכבד בשנת 2005. האישור שהעניק בית הדין הנכבד נסמך בראש ובראשונה על ניתוח התמריצים שיוצר חוק הפיקדון, והחוק לא שונה עד כה. בית הדין הנכבד גם קיבל, כאמור, שבמצב החוקי הקיים תאגיד יחיד יכול לפעול ביעילות רבה יותר ממספר תאגידים. אמנם תיקונים לחוק נמצאים בהליכי חקיקה, אך אלו טרם הבשילו.

38. יש לציין כי בשלוש השנים שחלפו, התאגיד עמד כמעט לחלוטין ביעדי האיסוף שנקבעו לו: 100% עמידה במשך שנתיים ומעל 99% בשנה השלישית. בפסק הדין הקודם זקף בית הדין

הנכבד לחובת התאגיד את אי-העמידה ביעדים לשנת 2004, אך לא מצא בכך טעם לשלול את האישור. מכל מקום, היום מן הראוי לזקוף לזכות התאגיד גם את עמידתו המוחלטת ביעדי האיסוף לשנים 2005 ו- 2006, כאשר גם בשנת 2007 עמד התאגיד באופן כמעט מוחלט ביעדים (נאספו 65.6% מהמכלים במקום 66%).

39. לאור זאת, ברי כי כל טעמי האישור האחרון שניתן בשנת 2005 תקפים גם כיום, ומצדיקים מתן אישור מחודש.

ד. סיכום

40. לאור האמור לעיל, מתבקש בית הדין הנכבד ליתן לתאגיד אישור להמשך פעילותו. האישור מתבקש לתקופה של 5 שנים, לאור הניסיון המוצלח של המשך פעילות התאגיד.

41. המבקשות מודיעות בזה כי התנאים שנקבעו על ידי בית הדין בעבר מקובלים עליהן וכי התאגיד ימשיך לפעול בהתאם לתנאים אלה.

רשימת התנאים לפעילותו של תאגיד מחזור, כפי שקבע בית הדין בהמלצת הממונה ובהסכמת המבקשות, מצורפת לבקשה זו כנספח ו'.

נספח ו'

42. בקשה זו נתמכת בתצהירה של גב' נחמה רונן, יו"ר דירקטוריון התאגיד.

אמיר ונג, עו"ד

בנימין רוטנברג, עו"ד

רון גזית, עו"ד

רון גזית, רוטנברג ושות'
ב"כ המבקשות

היום: _____

תצהיר

אני הח"מ, נחמה רוני, נושאת ת"ז 054238449, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אחיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזאת בכתב כדלקמן:

1. אני עושה תצהיר זה בתמיכה לבקשת תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ ובעלי המניות בו ("התאגיד") לאישור בית הדין להגבלים עסקיים.

2. אני משמשת כיו"ר דירקטוריון התאגיד.

תקנון התאגיד מצורף כנספת א'.

3. עניינה של בקשת אישור זו היא המשך פעילות התאגיד היחיד שמוכר על-ידי המשרד לאיכות הסביבה כ"תאגיד מיחזור" לפי סעיף 8 לחוק הפיקדון על מכלי משקה, חתשניט 1999- (להלן: "חוק הפיקדון") – תאגיד שאוסף וממחזר מאות מיליוני מכלי משקה מידי שנה.

פסק הדין הקודם בו אישר בית הדין הנכבד את פעילות התאגיד מצורף כנספת ב'.

4. האמור בבקשתו הקודמת של התאגיד לאישור נכון בעיקרו ויפה אף לבקשה זו.

בקשתו הקודמת של התאגיד, משנת 2004, ללא נספחיה, מצורפת כנספת ג'.

א. רקע משפטי ועובדתי

1.א. חוק הפיקדון ומקומו של "תאגיד מיחזור" בחוק

5. חוק הפיקדון נועד לקדם מטרה חברתית חשובה - קידום איכות הסביבה על ידי עידוד איסוף מיכלי המשקה מחוצות הארץ. האמצעי שנבחר על ידי המחוקק להגשמת מטרה זו היה קביעת פיקדון בסך 25 אג" על מכלי משקה (ראו ס' 2 לחוק הפיקדון), וחשבתו לידי מי שמחזיר את מיכל המשקה לבית העסק.

6. הרעיון העומד מאחורי תאגיד מחזור הינו פשוט - דמי הפיקדון הנגבים על ידי היצרנים והיבואנים, יועברו לתאגיד המחזור; זה יממן באמצעותם את החזיר הפקדונות ללקוחות; תאגיד המחזור גם יאסוף את כל המכלים הריקים שנאספו ויהיה אחראי לטיפול בהם באמצעות מיחזורם ובאמצעים נוספים.

7. ביום 4.10.02 חסר לאיכות הסביבה בתאגיד כ"תאגיד מחזור" מתוקף הסמכות שהוענקה לשר בסעיף 8 לחוק. מכתב ההכרה של השר רצ"ב כנספת ד'.

2.א. פעילות תאגיד האיסוף

8. התאגיד פועל מאז סוף שנת 2001, וחוא הגיע להישגים גדולים: בשנים אלו התאגיד אסף ומיחזר מעל שני מיליארד מכלי משקה, וכפי שיכול להעיד כל אדם – ניקה את הרחובות מכל זכר למכלי המשקה הריקים.

9. התאגיד מפעיל אמצעים מגוונים על מנת להגיע להישגים אלו: הסברה, פעילות איסוף במסודות חינוך, אספקת אמצעי איסוף (מכלים, שקיות וכיו"ב), הפעלת מערך חובלה לאיסוף מכלי משקה מכל מקום בארץ, הפעלת שני מרכזי מיון, הצבת ותפעול 100 מכוונות לאיסוף ומיון אוסומטי ברחבי הארץ ועוד.

10. פעילויות המרכיויות של התאגיד מבוצעות באמצעות מכרזים באופן שיאפשר לתאגיד לקבל את ההצעות הטובות ביותר הן מבחינת האיכות והן מבחינת המחיר. כך למשל בחירת ספק המכונות האוטומטיות ובחירת החברות שישפכו שריתי שיטוע של מיכלי משקה מבתי העסק אל מרכזי האיסוף של התאגיד געשו באמצעות מכרזים רחבי היקף.

11. שריתי האיסוף של התאגיד ניתנים לבתי העסק חנים. כל בית עסק שמעוניין בכך פונה למוקד השירות של התאגיד ופותח כרטיס לקוח. לאחר מכן, לפי מצב מלאי מיכלי המשקה המצויים ברשותו, מזמין בית העסק פינוי דרך מוקד המידע. פינוי מיכלים נעשה בד"כ בתוך 2 ימי עסקים ממועד קבלת הקריאה במוקד המידע. התאגיד מספק לבתי העסק, ללא כל תמורה, שקים איכותיים לאיסוף מיכלי המשקה וכן חבקים. נכון למועד הגשת בקשה זו נותר התאגיד שרותיו כיום לכ- 3,300 לקוחות בתי עסק.

12. להלן נפרט, כדי לסבר את האוזן, מספר נתונים רלבנטיים. התאגיד אוסף מדי שנה מאות מליוני בקבוקים, ומצליח להגדיל את היקף האיסוף מידי שנה בשנה. הוא מצליח, כמעט לחלוטין, לעמוד ביעדים שקובע לו מחוקק. ר' הנתונים בטבלה הבאה:

2007	2006	2005	2004	2003	2002	
610	574	551	552	532	526	מכירות - מספר מיכלי המשקה שנמכרו בישראל (מליוני מיכלים)
400	377	338	302	328	185	איסוף (מליוני מיכלים)
65.6%	65.6%	61.4%	54.7%	61.7%	35.2%	שער האיסוף
66%	65%	62%	62%	60%	60%	שער האיסוף הנדרש בחוק ובתקנות

התאגיד אף מפגין התייעלות: בשנים האחרונות הצליח התאגיד לצמצם את הוצאותיו הכלליות, ובה בעת ליעל את מכירת חומרי הנגס המתקבלים בתהליך המיחזור. בדרך זו הצליח התאגיד לצמצם את העלות הכוללת של הטיפול בכל מיכל: מ- 13.9 אגורות בשנת 2003 ל- 10.8 אגורות בשנת 2007 - צמצום של קרוב ל- 30%.

13. נציין, כי כאשר הוסדר בראשונה נושא תאגיד מיחזור בחוק חפיקדון, הוצב בפני התאגיד יעד איסוף של 85% (סעיף 28א) לחוק), אך חשר להגנת הסביבה ("השר"), באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, הוריד יעד זה ל- 66% בתקנות שהותקנו בהתאם לסעיף 23א(4) לחוק.

על רקע זה "זכו" השר להגנת הסביבה והתאגיד לביקורת לא מוצדקת. מבחינת ההיסטוריה החקיקתית, נקבע יעד האיסוף בראשונה על 85% ללא עבודת מטה שבחנה האם מדובר ביעד בר השגה. דווקא בשל כך, נקבעה לשר הסמכות לשנות את יעדי האיסוף. לאחר מכן, שתי עבודות מחקר שהזמין המשרד להגנת הסביבה, קבעו כי היעד הניתן להשגה הוא שיעור איסוף של 65% או 66%, והשר תיקן את יעדי האיסוף בהתאם.

ב. החלטת בית הדין לאשר (בשנית) את פעילות התאגיד בספטמבר

2005

14. בחודש ספטמבר 2005, לפני שלוש שנים בלבד, בית הדין הנכבד נתן את אישור לפעילות התאגיד.

15. באותו ההליך, השר לאיכות הסביבה (מאז השתנה שם המשרד והתפקיד ל"תגנת הסביבה") מסר עמדה כתובה, לפיה טובת הציבור מחייבת מתן אישור לפעילות התאגיד. השר הסביר כי תאגיד נדרש "למניעת קריסת מערך האיסוף והמיחזור של מכלי המשקה חריקים". השר הוסיף כי ונמיכתו זו נובעת מהמצב החוקי הקיים, כאשר תאגיד נדרש עד שיעברו שינויי חקיקה. יצויין כי השר העריך אז כי שנה היא התקופה המינימלית להשלמת החקיקה - בפועל תהליך של חקיקה בנושא מתקדם גם חיום אך טרם הסתיים.

מכתב השר לאיכות הסביבה מיום 28.11.2004 מצורף כנספח ח'.

נספח ח'

ג. לא חל שינוי בנסיבות והאישור מוצדק כיום כפי שהיה מוצדק בעבר

16. לא חל כל שינוי שהוא בנסיבות אשר עמדו בבסיס האישור שהעניק בית הדין הנכבד בשנת 2005. כפי שהסבירו לי יועציו המשפטיים של התאגיד, האישור שהעניק בית הדין הנכבד נסמך בראש ובראשונה על ניתוח התמריצים שיוצר חוק הפיקדון, והחוק לא שונה עד כה. כפי שעוד הסבירו לי יועציו המשפטיים של התאגיד, בית הדין הנכבד גם קיבל שבמצב החוקי הקיים תאגיד יחד יכול לפעול בעילות רבה יותר ממספר תאגידים. אמנם תיקונים לחוק נמצאים בתליכי חקיקה, אך אלו טרם הבשילו.

17. יש לציין כי בשלוש השנים שחלפו, התאגיד עמד כמעט לחלוטין ביעדי האיסוף שנקבעו לו: 100% עמידה במשך שנתיים ומעל 99% בשנה השלישית. בפסק הדין הקודם זקף בית הדין הנכבד לחובת התאגיד את אי-העמידה ביעדים לשנת 2004, אך לא מצא בכך טעם לשלול את האישור. מכל מקום, חיום מן הראוי לזקוף לזכות התאגיד גם את עמידתו המוחלטת ביעדי האיסוף לשנים 2005 ו- 2006, כאשר גם בשנת 2007 עמד התאגיד באופן כמעט מוחלט ביעדים (נאספו 65.6% מחמכלים במקום 66%).

ד. סיכום

18. כאמור בבקשה, התנאים שנקבעו על ידי בית הדין בעבר מקובלים על המבקשות, והתאגיד ימשיך לפעול בחתאם לתנאים אלה.

רשימת התנאים לפעילותו של תאגיד מחזור, כפי שקבע בית הדין בחמלצת הממונה ובחסימת המבקשות, מצורפת לבקשה זו כנספח ו'.

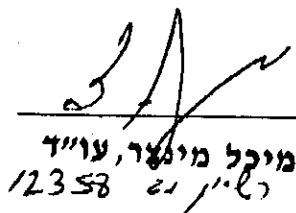
נספח ו'

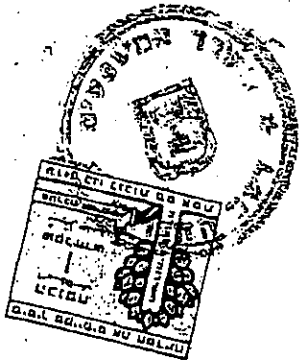
והו שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי זה אמת.

נחמה רוני

אישור

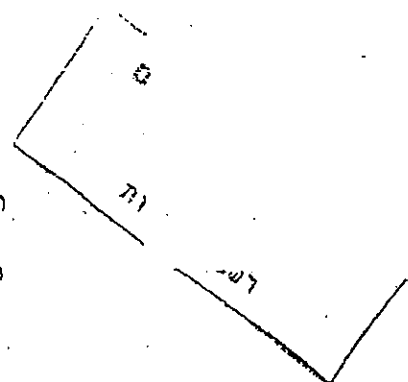
הנני מאשר בזאת, כי ביום 27.7.2008, חופתה בפני, עו"ד 316-1, גבי נחמה רוני, המוכרת לי אישית, ולאחר שהזהרתי כי עליה להצהיר אמת וכי תחיה צפויה לעונשים חקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה נכונות תצהירה דלעיל וחתמה עליו בפני.

מיכל מינצ, עו"ד
12358 21/11/08

חוק החברות, תשנ"ט - 1999

חברה פרטית מוגבלת במניות

תקנון ההתאגדות

תאגיד מוגבל פרטי בע"מ

DRINK CONTAINERS COLLECTION

Corporation Ltd.

פרק א': הגדרות ופרשנות

1. בתקנון זה, יהיו למונחים הבאים הפירושים שבצידם אלא אם נוסח הכתוב מצרף פרוש אחר:
  - "בעל ענין" כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968;
  - "בית עסק" כהגדרתו בחוק הפיקדון;
  - "דירקטור או דירקטורים" חבר או חברי הדירקטוריון שנבחרו או מונו בהתאם להוראות תקנון זה, לרבות דירקטור חליף ונציג תאגיד, והמכהן או המכהנים באותה עת;
  - "דירקטור חליף" כהגדרתו בתקנון זה;
  - "הדירקטוריון" דירקטוריון החברה אשר נבחר או מונה כדין בהתאם להוראות תקנון זה, לרבות דירקטוריון המונה דירקטור אחד בלבד וכן כל ועדת דירקטוריון לה הואצלו סמכויות מסמכויות הדירקטוריון הניתנות להאצלה על פי דין, ככל שהואצלו;
  - "החברה" החברה הנ"ל;
  - "חוק החברות" חוק החברות, תשנ"ט - 1999 כפי שיתוקן מעת לעת או כל חוק אשר יבוא במקומו על התיקונים אשר יחולו בו;
  - "חוק הפיקדון" חוק הפיקדון על מיכלי משקה, התשנ"ט 1999;
  - "יבואן" כהגדרתו בחוק הפיקדון;
  - "יום עסקים" יום בו ניתנים שרותי קהל על ידי מרבית הבנקים המסחריים בישראל, למעט יום ו' שלא יחשב כיום עסקים;
  - "יצרן" כהגדרתו בחוק הפיקדון;
  - "כתב" לרבות כתב יד, דפוס, צילום וכל צורה אחרת של כתיבה או הטבעה של מילים בצורה הנראית לעין, לרבות מסמכים שהועברו כמכתב, צילום, מברק, באמצעות פקסימיליה, דואר אלקטרוני, או כל אמצעי תקשורת אלקטרוני או אלקטרו אופטי או בכל דרך אחרת היוצרת העתק בר קריאה של המסמך המועבר;
  - "מיכלי משקה" כהגדרתם בחוק הפיקדון;
  - "המרשם" מרשם בעלי המניות ומרשם בעלי מניות נוסף שתנהל החברה (ככל שתנהל) מחוץ לישראל, הכל כאמור בחוק החברות ובתקנון זה;
  - "המשרד" משרדה הרשום של החברה כפי שיהיה באותה עת;
  - "נושא משרה" כהגדרתו בחוק החברות;

- כהגדרתו בתקנון זה ;
- נציג בעלי מניות מסוג מסוים, שיתמנה בהתאם להוראות תקנון זה ;
- נציג "נציג תאגיד"
- נציג "נציג סוג"
- פקודת החברות" (נוסח חדש), תשמ"ג - 1983 כנוסחה ביום 1 בפברואר 2000 וכפי שתתוקן מעת לעת לאחר מכן או כל חוק אשר יבוא במקומה לאחר יום 1 בפברואר 2000 על התיקונים אשר יחולו בו ;
- רוב קולות של הנוכחים והמצביעים באסיפה כללית או בישיבת דירקטוריון ;
- "רוב רגיל"
- למנין הלוח הגרוריאני ;
- "שנה" ו-"חדש"
- תעודת מניה"
- תעודה שבה מצויין שמו של הבעלים הרשום במרשם בציון מספר המניות שבבעלותו ;
- "תקנון זה" או "התקנון"
- תקנון התאגדות זה כפי שיתוקן או ישונה מעת לעת על ידי האסיפה הכללית ; למען הסר ספק, יראו החלטות של האסיפה הכללית של החברה בדבר הגבלת סמכות החברה לשנות תקנון זה או הוראה מהוראותיו, אשר התקבלה כדין בהתאם להוראות החוק ותקנון זה, כחלק בלתי נפרד מתקנון זה.
2. בכפוף להוראות תקנה 1 לעיל ומלבד אם נוסח הכתוב מצריך פירוש אחר, תהא למונחים המופיעים בתקנון זה ואשר הוגדרו בחוק החברות או בפקודת החברות, לפי הענין, אותה המשמעות אשר ניתנה להם שם. מלים הבאות ביחיד תכלולנה את הרבים ולחפך ; מלים הבאות במין זכר תכלולנה את הנקבה, ומלים שפירושן בני-אדם תכלולנה גם תאגידים.
3. תקנה כלשהי בתקנון זה הקובעת הסדר שונה, במלואו או בחלקו, מהוראה הכלולה בחוק החברות או בפקודת החברות, לפי הענין, ושניתן להתנות אליה, לשנותה או להוסיף עליה, בין במלואה ובין בנושאים מסויימים או במגבלות מסויימות, לפי כל דין, תחשב כמתנה על הוראות חוק החברות או פקודת החברות, לפי הענין, וזאת גם אם העובדה כי התקנה האמורה מתנה על הוראות החוק או פקודת החברות לא צויינה בתקנה האמורה ואף אם צויין באותה תקנה מפורשות כי היא חלה "בכפוף להוראות כל דין".
4. במקרה של סתירה בין תקנה כלשהי בתקנון זה לבין הוראת דין שלא ניתן להתנות עליה, לשנותה או להוסיף עליה תגבר הוראת הדין האמורה ואולם לא יהיה בכך כדי לאיין או לפגוע בתוקף תקנון זה או בתוקפן של התקנות האחרות הכלולות בו.

פרק ב: החברה, מטרותיה והונה

החברה ומטרותיה

5. החברה הינה חברה פרטית ;
- 5.1. החברה לא תציע לציבור מניות או אגרות חוב.

5.2. מספר בעלי המניות בחברה לא יעלה על חמישים, מלבד עובדי החברה או מי שהיו עובדיה ובהיותם עובדיה ואף לאחר שהופסקה עבודתם הם מוסיפים להיות בעלי מניות בחברה. לענין תקנה זו, שניים או יותר שיש להם יחד מניה או מניות בחברה, יראו אותם, לענין תקנה זו כבעל מניה אחד.

5.3. החברה תנפיק מניות אך ורק לגורמים העונים להגדרת "יבואן", "יצרן" או "בית עסק" כמשמעותם בחוק הפיקדון.

6. מטרתה היחידה של החברה הינה הקמה והפעלה של מנגנון לשם ביצוע הוראות חוק הפיקדון לענין החזר פיקדונות (כמשמע מונח זה בחוק הפיקדון), איסוף מיכלי משקה ומיחזורם וביצוע פעולות אחרות שמטרתן קידום האיסוף והמיחזור, והכול בין בעצמה ובין באמצעות אחרים. כל נכסי החברה ישמשו למטרה האמורה בלבד.

7. כפוף להוראות חוק הפיקדון ולתקנה 6 לעיל, החברה רשאית לתרום סכומים סבירים למטרה ראויה או לסוג מטרות ראוי, אף אם תרומה כאמור אינה במסגרת שיקולים עיסקיים. הדירקטוריון או מי שהדירקטוריון הסמיכו לכך יהא מוסמך לקבוע את סכומי התרומות, את המטרה או סוגי המטרות לשמן הן תבוצענה, את זהות מקבל התרומה וכל דבר וענין אחר הקשור לתרומות כאמור.

הון החברה

8. הון המניות הרשום של החברה הוא 1,000 ₪ (אלף שקלים חדשים), מחולק ל-5,000 מניות רגילות מסוג א' בנות 0.1 ₪ ערך נקוב כל אחת ("מניות סוג א'"). המיועדות להקצאה לימרגים ויבואנים ול-5,000 מניות רגילות מסוג ב' בנות 0.1 ₪ ערך נקוב כל אחת ("מניות סוג ב'"). המיועדות להקצאה לבתי עסק.

הגבלת אחריות

9. אחריות בעלי המניות של החברה לחובות החברה, לתביעה ולהתחייבויותיה, מוגבלת לפרעון לחברה של הערך הנקוב של מניותיהם בחברה.

הזכויות הצמודות למניות החברה

10. מלבד אם נקבע אחרת בתקנון זה, תהיינה כל המניות שוות זכויות ביניהן וכל מניה תקנה לבעליה, בין היתר, את הזכויות כדלהלן:

10.1. זכות להיות מוזמן לכל האסיפות הכלליות של החברה, בין שנתיות ובין מיוחדות, זכות להשתתף באסיפות כלליות כאמור ולהצביע בהן בכל ענין שיועלה בהן.

10.2. זכויות ההצבעה של מניות החברה תחושבנה בהתאם לאמור להלן: סך כל המניות מסוג א' תקנינה בכל עת לבעליהן יחד 50% מזכויות ההצבעה בחברה וסך כל המניות מסוג ב' תקנה בכל עת לבעליהן יחד 50% מזכויות ההצבעה בחברה, וזאת גם אם מסיבה כלשהי מספר המניות המוקצות מסוג א' יהא שונה ממספר המניות המוקצות מסוג ב'. בהתאם, זכות ההצבעה של כל מניה בחברה תשווה לחלק היחסי שלה מתוך כלל המניות שהוקצו לבעלי מניות מהסוג עליו היא נמנית, מחולק בשתיים. כאשר, באסיפות סוג, יהא לכל מניה מאותו הסוג קול אחד.

10.3. הזכות למנות דירקטורים או משקיפים לחברה בהתאם להוראות תקנון זה.

10.4. מניות החברה לא תקנה לבעליהן זכויות לקבלת חלוקת רווחי החברה: ואולם, לא יהא באמור לעיל כדי למנוע פירעון הלוואות בעלים וורכיות בגינתן שנתנו בעלי המניות לחברה או שחרור ערבויות בעלים שהועמדו

15.3.1 יצרון, יבואן או בית עסק המבקש לרכוש מניות של החברה ("מצטרף חדש") יודיע על כך בהודעה בכתב לחברה, בה יפרט את היקף מכירת מיכלי המשקה על ידו בישראל בשנה הקלנדרית שקדמה למועד הבקשה.

15.3.2 החברה תחשב בהתאם את מספר המניות שתוקצינה למצטרף החדש. כן תחשב החברה את גובה הלוואות הבעלים או ערבות הבעלים שעל מצטרף חדש להעמיד לטובת החברה כתנאי להקצאת המניות כאמור, בהתאם להשקעות שהשקיעו בעלי המניות הקיימים בחברה כשוויין באותו מועד כפי שיקבע על ידי החברה, לרבות ערבויות, הלוואות וכל השקעה אחרת, ובתנאים שיקבעו על ידי החברה אשר יהיו זהים במידת האפשר לתנאי הלוואות הבעלים או ערבויות הבעלים שהעמידו בעלי המניות הקיימים לטובת החברה, אם העמידו.

15.3.3 בתוך 15 ימים מיום שאישר הדירקטוריון את ההקצאה כאמור (וכפוף לכך שקודם לכן התקבל אישורו של נציג הסוג כאמור בתקנה 15.1 לעיל) יהא המצטרף החדש רשאי לרכוש את מניות החברה כנגד העמדת הלוואות בעלים או ערבות בעלים לחברה.

15.3.4 הדירקטוריון לא יהא רשאי להקצות מניות כאמור למצטרף חדש בטרם קיבל בטוחה ראויה להבטחת העמדת הלוואות הבעלים או ערבות הבעלים כאמור בתקנה 15.3.2 לעיל לחברה.

16 בעלי המניות בחברה לא יהיו זכאים לזכות השתתפות ("Pre-emptive Rights") במקרה של הנפקת ניירות ערך על ידי החברה.

17 כפוף להוראות תקנון זה, הדירקטוריון רשאי, לפי שיקול דעתו המוחלט, להנהיג הבדלים בין בעלי מניות ביחס לסכומי דרישות התשלום, זמני פרעון או בכל נושא אחר.

בעלי המניות

18 אלא אם כן נקבע אחרת בכל דין או בתקנון זה, תהיה החברה רשאית להתייחס אל הבעל הרשום של כל מניה, לרבות בעל מניה המחזיק במניה כנאמן, כאל בעליה המוחלט, ובהתאם לכך לא תהיה חייבת להכיר בכל תביעה על יסוד של צדק או על יסוד זכות שביושר או על יסוד אחר ביחס למניה כזאת, או ביחס לטובת הנאה בה מצד כל אדם אחר, אלא על פי צו, החלטה או פסק דין של בית משפט או על פי דרישת החוק.

נציגי הסוג

19 כל סוג של מניות ימנה לעצמו באסיפת סוג נציג אשר יעמוד בקשר עם החברה בעניינים כאמור בתקנון זה ואשר יהא מוסמך לייצג את יתר בעלי המניות מאותו הסוג כלפי החברה. בכל מקרה בו תפעל החברה בהתאם להוראותיו של נציג הסוג יהיו בעלי המניות מאותו הסוג מנועים מלהעלות טענות כנגד החברה לעניין פעולה כאמור.

בכל מקרה בו לא יתמנה נציג סוג מסיבה כלשהי או שנציג כזה לא יהא זמין מסיבה כלשהי כי אז חתימת יו"ר אסיפת הסוג תהווה לצורך תקנון זה אישור נציג סוג של אותו סוג מניות.

שינוי הון המניות

20 החברה רשאית, מעת לעת, להגדיל את הון המניות הרשום שלה, על ידי יצירת מניות חדשות, בין אם כל המניות שהוחלט על הנפקתן הונפקו עד לאותו זמן ובין אם לאו, ובין אם כל המניות שהונפקו עד לאותו זמן נדרשו לתשלום במלואן, ובין אם לאו,

חלוקת התשלום למספר תשלומים. הסכום הראשון שישולם על חשבון מניה יחשב כמשולם על חשבון ערכה הנקוב.

31. על כל דרישת תשלום תמסר הודעה מוקדמת של 14 יום לפחות, בה יצויין סכום התשלום, מקום תשלומו ולדי מי יש לשלמו. לפני זמן פרעון דרישת התשלום יהא הדירקטוריון רשאי, בהודעה בכתב, לבטל את דרישת התשלום או לדחות את מועד פרעונה, הכל כפי שיוחלט על ידי הדירקטוריון. דרישת תשלום תיחשב כנעשית ביום בו קיבל הדירקטוריון החלטה על דרישת התשלום.

32. בעלים משותפים במניה יהיו אחראים כולם יחד וכל אחד מהם לחוד לתשלום כל שעורי התשלום ודרישות התשלום (לרבות בגין הלוואות בעלים או ערבויות בעלים) המגיעים עבור או בגין מניה כזו.

33. אם על פי תנאי ההוצאה של כל מניה או בשל כל סיבה אחרת יש לפרוע סכום כלשהו במועד קבוע בין אם התשלום נעשה על חשבון הערך הנקוב של המניה או בתורת פרמיה או להעמיד לטובת החברה סכום מסוים כהלוואת בעלים או ערבות בעלים, אוי יחשב כל סכום כזה כאילו היתה זו דרישת תשלום שהוגשה כהלכה על ידי הדירקטוריון ואשר עליה נמסרה ההחלטה כהלכה בהתאם להוראות תקנון זה, ותחולנה על כל סכום כזה כל הוראות תקנון זה בנוגע לדרישות תשלום, בשינויים המחויבים מן העניין.

34. בשעת הנפקת המניות רשאים הדירקטורים לקבוע הבדלים בין בעלי המניות בנוגע לסכומים ולמועדים של התשלומים הנדרשים מהם על חשבון מניותיהם. בכל מקרה בו על בעל מניות להעמיד לטובת החברה הלוואות בעלים או ערבות בעלים במסגרת תנאי הקצאת המניות על שמו, יקבע גובהה של הלוואות הבעלים או ערבות הבעלים בתיאום עם נציג הסוג של בעלי המניות מאותו הסוג וכפוף לאישורו המוקדם בכתב של נציג הסוג.

35. אם לא סולק סכום דרישת התשלום ביום פירעונו או קודם לכן, ישלם מי שהינו באותה עת בעל המניה אשר עליה הוגשה דרישת התשלום או אשר בגינה מגיע התשלום, ריבית על הסכום הנ"ל בשיעור שיקבע על ידי הדירקטוריון מעת לעת, למן המועד שנקבע לתשלומו ועד למועד התשלום בפועל (להלן בתקנה זו: "הריבית"). הדירקטוריון רשאי לוותר על תשלום הריבית, כולה או מקצתה. הריבית תיחשב כחלק מדרישת התשלום אף אם לא צוין כך במפורש, אם הדבר מתחייב מנסיבות העניין, בכל הנוגע להוראות תקנון זה. במקרה של הלוואות בעלים או ערבות בעלים הדירקטוריון יקבע את שיעור הריבית בגין איחור בהעמדת הלוואות הבעלים או ערבות הבעלים ואת תנאי של הלוואות הבעלים או ערבות הבעלים, והכול כפוף לאישורו המוקדם בכתב של נציג הסוג של בעלי המניות מאותו הסוג ולהוראות חוק הפיקדון.

36. אם ימצא הדירקטוריון לנכון, רשאי הוא (אך לא חייב) לקבל כספים מבעל מניה הרוצה להקדים תשלומים שטרם נדרשו או שזמן פרעונם טרם הגיע ואשר טרם סולקו על חשבון מניותיו, או חלק מהן. הדירקטוריון רשאי, מלבד אם הוסכם אחרת עם בעל המניה, לשלם לבעל המניה, בגין כספים שהוקדמו כאמור, או על חלקם, ריבית עד המועד בו היו צריכים הכספים להפרע אלמלא הוקדמו, בשעור עליו יוסכם בין הדירקטוריון ובעל המניה. הדירקטוריון יהא רשאי בכל עת, כל עוד לא הגיע זמן הפרעון, להחזיר סכומים שהוקדמו כאמור לבעל המניה.

37. בעל מניה לא יהיה זכאי להיות נוכח בכל אסיפה ולהצביע בה וכן לא יהיה זכאי לכל זכות שהיא הנתונה לבעל מניות, אלא אם כן פרע במלואו את דרישות התשלום, לרבות הריבית וההוצאות המגיעות, אם בכלל, ביחס לכל מניה המוחזקת על ידו - בין בעצמו ובין יחד עם אדם אחר - ואשר הגיע מועד פירעון (לרבות העמדת הלוואות בעלים או ערבות בעלים).

חילוט ושעבוד

38. אם לא שילם בעל מניה דרישת תשלום או שיעור תשלום כלשהם ביום שנקבע לתשלום או קודם לכן, יהא הדירקטוריון רשאי, בכל עת שהיא לאחר מכן, כל עוד יהיו דרישת התשלום או שיעור התשלום בלתי מסולקים, למסור הודעה לאותו בעל מניה ולדרוש ממנו שישלם בצרף הריבית שהצטברה וכל ההוצאות שהחברה נשאה בהן בגין אי סילוק כזה.
39. ההודעה תקבע יום (אשר איננו מוקדם מארבעה עשר יום ממועד ההודעה) ומקום אשר בהם יש לשלם את דרישת התשלום או שיעור התשלום בצרף הריבית וההוצאות כנ"ל. כמו כן תציין ההודעה כי אי תשלום במועד הקבוע או קודם לכן במקום המפורט בהודעה, עלול לגרום חלוט המניות אשר בקשר אליהן נעשתה דרישת התשלום או הגיע שיעור התשלום.
40. אם לא מולאו הדרישות הכלולות בהודעה כנ"ל, אזי בכל זמן לאחר מכן, לפני תשלום דרישת התשלום או שיעור התשלום, הריבית וההוצאות המגיעות בקשר למניות אלו, יהא הדירקטוריון רשאי לחלט את המניות שבגין נתנה הודעה כזו.
41. כל מניה שחולטה כך תחשב לקניינה של החברה ותהפוך למניה רדומה והדירקטוריון יהיה רשאי, בהתחשב בהוראות תקנון זה ובכפוף, להוראות כל דין, למכרה, להקצותה מחדש או להעבירה באופן אחר כפי שימצא לנכון.
42. הדירקטוריון יהא רשאי, בכל עת לפני מכירה, הקצאה מחדש או העברה באופן אחר של כל מניה אשר חולטה כאמור, לבטל את החילוט באופן ובתנאים שיקבע על פי שיקול דעתו הבלעדי.
43. כל בעל מניות שמניותיו חולטו יחדל מלהנות מכל זכות שהיא בקשר עם המניות המחולטות, אולם הוא יהא חייב לשלם מיד לחברה, למרות החילוט, את כל דרישות התשלום, שיעור התשלום, הריבית וההוצאות המגיעים בגין מניות אלה או עבורן במועד החילוט, בצירוף ריבית על אותם הסכומים ממועד החילוט ועד מועד פרעון כל התשלומים (לרבות הריבית וההוצאות כאמור), בשעור שיקבע על ידי הדירקטוריון, ובלבד שבכל מקרה שהמניות שחולטו נמכרו מחדש, תופחת חבותו של בעל המניות שמניותיו חולטו כאמור כדי הסכום נטו (בניכוי כל מס והוצאות החברה בגין מכירת המניות המחולטות) שנתקבל בפועל ממכירתן מחדש.
44. הוראות תקנון זה בעניין חילוט יחולו גם על מקרים של אי תשלום סכום מסוים שלפי תנאי הוצאת המניה או לפי תנאי הקצאת המניה מגיע זמן פירעונו במועד קבוע, בין אם היה זה על חשבון ערכה הנקוב של המניה ובין אם היה זה בתורת פרמיה, כאילו היה סכום זה עומד להיפרע בתוקף דרישת תשלום שנמסרה והודיעו על אודותיה כחוק.
45. לחברה תהיה זכות השעבוד הראשונה והיסודית על כל המניות הרשומות על שמו של כל בעל מניות, פרט למניות שנפרעו במלואן, וכן על ההכנסה ממכירתן לסילוק חובותיו והתחייבויותיו של אותו בעל מניות לחברה, בין בעצמו ובין ביחד עם כל אחד אחר, בין שהגיע מועד הסילוק של חובות אלה או מועד הקיום של ההתחייבויות האלה, ובין שלא הגיע, יהיו אשר יהיו מקורות החובות ולא תיווצרנה כל זכויות שביושר בגין המניות האמורות.
46. כדי לממש את השעבוד הנ"ל יהיה הדירקטוריון רשאי למכור את המניות המשועבדות באופן אשר יראה לו, לפי שיקול דעתו, אולם אין למכור כל מניה אלא אם נמסרה לבעל המניות או למנהלי עזבונו, לפי הענין, הודעה בכתב האומרת כי יש בדעת החברה למכור את המניות, ובעל המניות או מנהל עזבונו לא שלמו את החובות הנ"ל או לא מלאו או לא קיימו את ההתחייבויות הנ"ל במשך עשרה ימי עסקים מיום משלוח הודעה כאמור.

53. בכפוף לאמור להלן בתקנון זה תכונס אסיפה כללית שנתית לפחות אחת לשנה ולא יאוחר מתום חמישה עשר חודשים לאחר האסיפה השנתית האחרונה, במועד ובמקום שיקבעו על ידי הדירקטוריון, לשם דיון בדוחות הכספיים ובדיווח הדירקטוריון, מינוי דירקטורים (ככל שידרש הדבר), מינוי רואה חשבון מבקר (ככל שידרש הדבר) וכל נושא אחר שקבע הדירקטוריון לסדר היום של האסיפה השנתית.
54. על אף האמור לעיל בתקנון זה, לא תהיה החברה חייבת לקיים אסיפה שנתית אלא ככל שהדבר נחוץ למינוי רואה חשבון מבקר או אם אחד מבעלי המניות או הדירקטורים דרש מהחברה לקיימה.
- 54.1. לא התקיימה אסיפה שנתית, תשלח החברה לבעלי המניות הרשומים במרשם פעם בשנה את הדוחות הכספיים, לא יאוחר מן המועד האחרון בו היה על החברה לקיים אסיפה כללית שנתית כאמור לעיל בתקנון זה.
- 54.2. הדירקטוריון יכנס אסיפה מיוחדת על פי החלטתו וכן לדרישת אחד מאלה:
- 55.1.1. דירקטור אחד;
- 55.1.2. בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות עשרה אחוזים מההון המונפק ואחוז אחד לפחות מזכויות ההצבעה בחברה;
- 55.1.3. בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות עשרה אחוזים מזכויות ההצבעה בחברה.
- 55.2. נדרש הדירקטוריון לכנס אסיפה מיוחדת כאמור לעיל, יזמנה בתוך עשרים ואחד יום מהיום בו הוגשה לו הדרישה.
- 55.3. לא זימן הדירקטוריון אסיפה מיוחדת שנדרשה כאמור לעיל, רשאי הדורש, וכשמדובר בבעלי מניות – גם חלק מהם שיש לו למעלה ממחצית מזכויות ההצבעה של בעלי המניות הדורשים, לכנס את האסיפה בעצמו, ובלבד שלא תתקיים אחרי עבור שלושה חודשים מהיום שהוגשה הדרישה כאמור, והיא תכונס, ככל האפשר, באותו האופן שבו מכונסות אסיפות כלליות בהתאם לתקנון זה.
56. סדר היום באסיפה כללית יקבע בידי הדירקטוריון ויכללו בו גם נושאים שבשלב נדרש כינוסה של אסיפה מיוחדת.
57. בעל מניה, אחד או יותר, שלו אחוז אחד לפחות מזכויות ההצבעה באסיפה הכללית, רשאי לבקש מהדירקטוריון לכלול נושא בסדר היום של האסיפה הכללית שתתכנס בעתיד ובלבד שהנושא מתאים להיות נדון באסיפה כללית.
58. באסיפה כללית יתקבלו החלטות בנושאים שפורטו בסדר היום בלבד.
59. בכפוף להוראות כל דין, תהא האסיפה הכללית רשאית ליטול סמכויות הנתונות לאורגן אחר וכן לקבוע כי סמכויות הנתונות למנהל הכללי יועברו לסמכות הדירקטוריון, הכל לענין מסויים או לפרק זמן מסויים.

הזמנות לאסיפות כלליות

60. הזמנה לאסיפה כללית, שנתית או מיוחדת, תמסר לכל בעלי המניות הרשומים במרשם והזכאים להשתתף בה, לא יאוחר משבעה (7) ימים לפני המועד לכינוסה ובלבד שלא תמסר למעלה מארבעים וחמישה (45) ימים לפני מועד כינוסה. אם

70. יושב ראש של אסיפה רשאי, בהסכמת אסיפה שנכח בה מנין חוקי, לדחות את האסיפה מעת לעת וממקום למקום, וחייב הוא לדחותה כאמור אם האסיפה הורתה לו לעשות כן. באסיפה נדחית כאמור אין לדון אלא בעניינים שהיו על סדר יומה של האסיפה המקורית ואשר הדיון בהם לא הסתיים או לא התחיל. נדחתה אסיפה כללית כאמור למועד שאינו עולה על עשרים ואחד ימים, לא יהיה צורך ליתן כל הודעה בדבר דחית האסיפה ובדבר העניינים אשר יעמדו על סדר יומה של האסיפה הנידחת.

71. החברה רשאית לקיים אסיפה כללית באמצעות שימוש בכל אמצעי תקשורת כך שכל בעלי המניות המשתתפים יכולים לשמוע זה את זה בו בזמן וכן בכל דרך אחרת אותה ירשה הדין. כן רשאית החברה לקבל החלטה באסיפה כללית ללא הזמנה וללא התכנסות ובלבד שההחלטה תתקבל פה אחד על ידי כל בעלי המניות הזכאים להצביע באסיפה הכללית.

הצבעה באסיפה הכללית

72. כל החלטה באסיפה כללית תתקבל בהצבעה במנין קולות בעלי המניות הנוכחים והמצביעים באסיפה, בעצמם או באמצעות שלוח או באמצעות כתב הצבעה (בנושאים לגביהם התיירו תקנון זה או כל דין הצבעה באמצעות כתב הצבעה).

73. החלטות האסיפה הכללית (לרבות החלטה בדבר תיקון, שינוי או תוספת לתקנון או בדבר החלפתו) יתקבלו ברוב רגיל אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון זה או בהוראות כל דין.

74. מלבד אם נקבע אחרת בתנאי הנפקתה של מניה כלשהי, לכל בעל מניה הנוכח בעצמו או באמצעות שלוח באסיפה יהיה קול כאמור בתקנה 10.2 לעיל לכל מניה השייכת לו והמקנה זכות הצבעה, מבלי להתחשב בערכה הנקוב. כל זמן שמספר המניות המוקצות מסוג א' זהה למספר המניות המוקצות מסוג ב' יהא לכל מניה קול אחד באסיפה הכללית.

75. בעל מניות רשאי להצביע מכח מקצת המניות שהוא מחזיק בהן ורשאי הוא להצביע מכח מקצת המניות בכיוון אחד ומכח מקצתן בכיוון אחר.

76. במקרה של בעלים משותפים למניה תתקבל דעתו של ראש השותפים, ולא תתקבל דעתם של יתר השותפים, ולמטרה זו תקבע השאלה מיהו ראש השותפים על פי הסדר שבו רשומים השמות במרשם.

77. הכרזת יושב ראש האסיפה כי החלטה נתקבלה או נדחתה בין פה אחד ובין ברוב מסוים תהווה ראיה לכאורה לאמור בה. הכרזה כאמור והערה שנרשמה בעניין זה במרשם הפרוטוקולים של החברה ישמשו ראיה לכאורה לאמור בהם ולא יהיה צורך להוכיח מה מספר הקולות שניתנו בעד הצעת ההחלטה או נגדה.

78. היו הקולות באסיפה שקולים, לא יהא ליושב ראש האסיפה קול נוסף או מכריע.

הצבעה באמצעות נציג או שלוח

79. תאגיד שהוא בעל מניה בחברה רשאי להסמיק נושא משרה בתאגיד או כל אדם שימצא למתאים, להיות נציגו של התאגיד בכל אסיפה של החברה. אדם מוסמך כאמור לעיל יהא רשאי להשתמש מטעם התאגיד שהוא מיצגו באותם הכוחות שהתאגיד עצמו יכול היה להשתמש בהם אילו היה בעל מניות בשר ודם של החברה.

80. בעל מניה רשאי למנות שלוח להצביע במקומו, שלוח אינו חייב להיות בעל מניות בחברה.

31. מינויו של שלוח או נציג יהיה בכתב, בחתימת הממנה או בא כוחו המורשה לכך, ואם הממנה הוא תאגיד יחתם המסמך על ידי המוסמך או המוסמכים לחייב את התאגיד.

82. המסמך הממנה שלוח או נציג להצבעה (להלן: "יפוי הכח") או העתק הימנו מאושר להנחת דעתו של הדירקטוריון, יופקד במשרד או במקום אחר שיקבע על ידי הדירקטוריון לא פחות מ- 24 שעות לפני המועד הקבוע לתחילת האסיפה או האסיפה הנדחת בה עומד להצביע האדם הנקוב ביפוי הכח, או ימסר ליושב ראש האסיפה עם תחילתה.

83. בעל מניות המחזיק ביותר ממניה אחת יהיה זכאי למנות יותר משלוח אחד בכפוף להוראות דלהלן:

83.1 יפוי הכח יציין את סוג ומספר המניות בגין הוא ניתן;

83.2 עלה סך כל מספר המניות מסוג כלשהו הנקוב ביפוי כח שניתנו על ידי בעל מניות אחד על מספר סך כל המניות מאותו סוג המוחזקות על דין, יהיו בטלים כל יפוי הכח שניתנו על ידי אותו בעל מניות;

83.3 מונה רק שלוח אחד על ידי בעל מניות ויפוי הכח אינו מציין את מספר וסוג המניות שבגין הוא ניתן, יראו את יפוי הכח כאילו ניתן בגין כל המניות שבידי בעל המניות למועד הקובע לזכאות להשתתף ולהצביע באסיפה (אם ניתן יפוי הכח לתקופה מסויימת) או בגין כל המניות שבידי בעל המניות ביום הפקדת יפוי הכח בידי החברה או במועד מסירתו ליושב ראש האסיפה, בהתאם למקרה. ניתן יפוי הכח בגין מספר מניות הפוחת ממספר המניות שבידי בעל המניות, יראו את בעל המניות כאילו לא השתתף בהצבעה בגין יתרת המניות שבידיו ויפוי הכח יהיה תקף ביחס למספר המניות הנקוב בו.

84. כל יפוי כח, בין אם בשביל אסיפה שתצוין במיוחד או אחרת, יהיה, עד כמה שהנסיבות תאפשרנה, בצורה שלהלן, או בכל צורה מקובלת אחרת שתאושר על ידי הדירקטוריון:-

אני _____ (מספר זהות/מספר תאגיד _____)
מ- _____, כבעל מניות בחברת _____,
ממנה בזה את _____ (מספר זהות/מספר תאגיד _____)
מ- _____ או בהעדרו את _____ (מספר זהות/מספר תאגיד _____) מ- _____ או _____
בהעדרו את _____ (מספר זהות/מספר תאגיד _____) להצביע
למעני ובשמי בגין _____ מניות מסוג _____ שבבעלותי, באסיפה
(השנתית/המיוחדת) של החברה שתיערך ביום _____ בחודש _____ שנת _____
ובכל אסיפה נדחית של אסיפה זו.
ולראיה באתי על החתום ביום _____ לחודש _____ שנת _____

שם וחתימה

85. להצבעה על פי יפוי כח יהיה תוקף אף אם מת לפני כן הממנה או הפך פסול דין, התפרק, פשט את רגל, או ביטל את יפוי הכוח או העביר את המניה שבגינה הצביעו כאמור, אלא אם כן הודעה בכתב כי החבר מת, הפך פסול דין, התפרק, פשט את הרגל, או בטל את יפוי הכח, נתקבלה במשרד או על ידי יושב ראש האסיפה לפני ההצבעה.

החלטה בכתב והצבעה בכתב

86. בכפוף להוראות כל דין, תהיה שרירה החלטה בכתב חתומה על ידי כל בעלי המניות שהוצאו באותו זמן בחברה והזכאים להצביע בקשר אליהן באסיפות כלליות, ותהא בת תוקף לכל ענין שהוא כהחלטה שנתקבלה באסיפה כללית שנתית או מיוחדת של החברה שנתכנסה ונערכה כדין למטרת קבלת החלטה כזו. אפשר שההחלטה האמורה תהא מורכבת ממספר מסמכים בנוסח זה אשר כל אחד מהם חתום על ידי בעל מניות אחד או יותר. ככל שהחברה תמנה בעל מניות אחד יתקבלו החלטות האסיפה הכללית בדרך האמורה בתקנה זו בלבד. שלוש שמונה כאמור בתקנה 80 לעיל יהא רשאי לחתום בשמו של בעל המניה שמינה אותו על גבי ההחלטה כאמור.
87. בכפוף להוראות חוק החברות ולהוראות שיקבעו מכוחו, כפי שיהיו מעת לעת, יהיה הדירקטוריון רשאי, מעת לעת ולפי שיקול דעתו המוחלט לקבוע נושאים שהחלטות האסיפה הכללית או אסיפות סוג לגביהם, יכול שיתקבלו גם בדרך של כתב הצבעה ולשנות נושאים כאמור שנקבעו על ידו וכן לקבוע מפעם לפעם נהלים לגבי הצבעה בדרך של כתב הצבעה, לרבות מתכונת לנוסח כתב ההצבעה, לעדכנם ולשנותם.
- ככל שיקבע הדירקטוריון נושאים ונהלים כאמור, יובאו נושאים ונהלים אלו לידיעת בעלי המניות על דרך העמדתם לעיון בעלי המניות בכל עת סבירה במשרד או במקום אחר או נוסף שקבע הדירקטוריון או בכל דרך אחרת או נוספת שתקבע על ידי הדירקטוריון.
88. בכפוף להוראות כל דין, לא יפסלו החלטות שהתקבלו באסיפות כלליות בהן רשאים היו בעלי מניות להצביע באמצעות כתבי הצבעה אם החברה, בשגגה –
- 88.1. לא שלחה לבעלי מניות כתב הצבעה, הזמנה לאסיפה הכללית או הודעה בדבר האפשרות להצביע באותה אסיפה כללית באמצעות כתב הצבעה;
- 88.2. לא המציאה מסמכים או הודעות לבעלי המניות או שלחה מסמכים והודעות באיחור, או לכתובת לא נכונה;
- 88.3. לא מנתה קולות בעלי מניות או שמנתה קולות כאמור באופן לא נכון או לא מדויק ובלבד שאין במנייתם של אותם קולות כדי לשנות את החלטות שהתקבלו באסיפה הכללית או לפגוע בתוקפה של האסיפה הכללית או בתוקפה של החלטה שהתקבלה בה לו היו אותם הקולות נמנים באופן מדויק;
- 88.4. לא פעלה בהתאמה מוחלטת להוראות הדין או לנהלים שקבע הדירקטוריון לענין הצבעה באמצעות כתבי הצבעה.
89. בנושאים הבאים ("החלטות מהותיות") לא תתקבלנה החלטות באסיפה הכללית של החברה או על ידי דירקטוריון החברה זולת אם אושרו קודם לכן ברוב רגיל באסיפות סוג נפרדות של בעלי המניות מסוג א' ובעלי המניות מסוג ב':
- 89.1. החלטה בעניין שינוי תקנון החברה.
- 89.2. החלטה בענייני מימון ותקציב.
- 89.3. החלטה בעניין שינוי בעלי תפקידים בחברה.
- 89.4. החלטה על עסקה עם בעלי עניין בחברה, לרבות החלטה על התקשרות עם בתי עסק או החלטה על התקשרות עם יצרנים ועם יבואנים.
- 89.5. כל החלטה בנושא אחר אשר 50% לפחות מבעלי מניות מסוג מסוים דורשים לראותה כהחלטה מהותית אשר יש להכריע בה בהתאם להוראות תקנה זו.
- 89.6. כל החלטה אשר על פי דין מסורה להכרעתן של אסיפות סוג נפרדות.

פרק ה': הדירקטוריון

הדירקטורים, מינויים וסיום כהונתם

90. כל עוד לא נקבע אחרת על ידי האסיפה הכללית לא יפחת מספר הדירקטורים משלושה ולא יעלה על תשעה.
91. בעלי מניות מסוג א' יהיו רשאים למנות עד שלושה דירקטורים באסיפות סוג שיכנסו, ולהחליפם בכל עת בהודעה בכתב שתשלח למשרדה הרשום של החברה ותהא חתומה בידי נציג הסוג.
- 91.1. בעלי מניות מסוג ב' יהיו רשאים למנות עד שלושה דירקטורים באסיפות סוג שיכנסו, ולהחליפם בכל עת בהודעה בכתב שתשלח למשרדה הרשום של החברה ותהא חתומה בידי נציג הסוג.
- 91.2. בנוסף ימונו לחברה על ידי האסיפה הכללית עד שלושה דירקטורים חיצוניים לפי הוראות חוק החברות לעניין דירקטורים חיצוניים בחברה ציבורית.
- 91.3. כהונתו של דירקטור תחל מהמועד שנקבע בכתב המינוי במקרה של דירקטורים שמונו על ידי בעלי המניות מסוג א' או מסוג ב' או, במקרה של דירקטור חיצוני, מהמועד שנקבע באסיפה הכללית שמינתה אותו. משך הכהונה של דירקטור בחברה יהא שלוש שנים מיום תחילת מינויו, זולת אם נסתיימה כהונתו קודם לכן באחת הדרכים המצוינות בתקנון זה.
92. בכפוף להוראות כל דין, יהא דירקטור אשר חדל לכהן במשרתו כשיר להתמנות מחדש כדירקטור.
93. תאגיד כשיר לכהן כדירקטור וכדירקטור חליף בחברה.
94. בכפוף להוראות כל דין, תפקע כהונתו של דירקטור (לרבות דירקטור חליף ונציג תאגיד) מאליה בכל אחד מהמקרים הבאים:
- 95.1. במותו;
- 95.2. אם הוכרז פסול דין;
- 95.3. אם מניותיו של בעל המניות שמינה אותו הפכו לנדחות כאמור בתקנה 51 לעיל, במקרה בו היה בעל מניות מסוג א' או מסוג ב' זכאי למנות דירקטור בעצמו מכוח הסכם בין בעלי המניות מאותו סוג אשר החברה ויודעה לגביו.
- 95.4. אם הוכרז פושט רגל, ואם הדירקטור הינו תאגיד – אם מונה לו או לרכושו מפרק (זמני או קבוע), כונס נכסים (זמני או קבוע), מנהל מיוחד (זמני או קבוע), נאמן (זמני או קבוע) במסגרת הסדר נושים או צו הקפאת הליכים;
- 95.5. אם התפטר מתפקידו באמצעות מסירת הודעה בכתב לחברה, ליושב ראש הדירקטוריון או לדירקטוריון שאז תפקע כהונתו במועד בו נמסרה ההודעה, אלא אם כן נקבע בהודעה מועד מאוחר יותר.
- 95.6. אם הועבר ממשרתו או בוטל מינויו או נסתיימה תקופת כהונתו על פי תקנון זה או על פי הסכם בין בעלי מניות מסוג מסוים לעניין סיום כהונת דירקטורים, ובלבד שהחברה יודעה בדבר הסכם כאמור ובדבר סיום כהונת הדירקטור על פיו;
- 95.7. אם הורשע בפסק דין סיפי בעבירה שבשלה אין אדם רשאי, על פי כל דין; לכהן כדירקטור;

95.8. אם החליט בית משפט מוסמך, לבקשת החברה, דירקטור, בעל מניה או נושה להפקיע את כהונתו, לרבות מן הטעם שנבצר מהדירקטור למלא את תפקידו דרך קבע, בהחלטה או פסק דין שביצועם לא עוכב;

96. במקרה שנפסקה כהונת דירקטור טרם שהגיעה לסיומה כאמור בתקנה 92 לעיל, ימונה דירקטור אחר תחתיו באותו האופן בו מונה הדירקטור שכהונתו הסתיימה, ותקופת כהונתו של דירקטור שמונה כאמור תהא עד לתום התקופה המקורית לה מונה הדירקטור שכהונתו הסתיימה כאמור.

97. למרות כל האמור בתקנון זה, לא יכנס לתוקף מינויו של דירקטור, דירקטור חליף או נציג תאגיד (כולם להלן בתקנה זו: "דירקטור") לפי הענין, לפני שמסר הדירקטור לחברה הודעה בכתב בה הצהיר הדירקטור כי הוא כשיר להתמנות כדירקטור בחברה לפי כל דין ואשר כוללת את פרטיו האישיים לצורך רישומו במרשם הדירקטורים של החברה וכמתחייב לפי כל דין. נוסח ההודעה כאמור יכול שיקבע על ידי הדירקטוריון מעת לעת ויכול שיהיה על דרך של תצהיר ערוך ומאומת כדין.

98. אם לא התמנה דירקטור כלשהו או מינויו של דירקטור כלשהו לא נכנס לתוקף או התפנתה משרת דירקטור כלשהו, יהיה הדירקטוריון רשאי לפעול בכל ענין כל עוד מספר חבריו לא נפחת מהמספר המזערי שנקבע אותה שעה למספר הדירקטורים לפי תקנון זה. פחת מספר הדירקטורים מהמספר המזערי האמור, לא יהיה הדירקטוריון (ככל שיהיה קיים) רשאי לפעול אלא במקרים דחופים או לשם כינוס אסיפה כללית או לשם מינוי דירקטורים נוספים על ידי הדירקטוריון.

דירקטור חליף ונציג תאגיד

99. כל דירקטור בחברה רשאי, בכל עת, למנות לו חליף (להלן: "דירקטור חליף"), הכשיר להתמנות כדירקטור בחברה, בין לשיבת דירקטוריון מסוימת ובין לתקופת לא ימונה ולא יכהן כדירקטור חליף מי שמכהן כדירקטור או כדירקטור חליף של דירקטור אחר וכן יחיד שמכהן כנציג תאגיד. בכל תקופת כהונתו של הדירקטור החליף הוא יהיה זכאי לקבל הודעות על ישיבות הדירקטוריון, להשתתף ולהצביע בכל ישיבת דירקטוריון ממנה נעדר הממנה ובכפוף להוראות כתב המינוי על פיו התמנה, לעשות שימוש בכל הסמכויות המוקנות לדירקטור שהוא מכהן כחליפו (למעט הסמכות למנות לעצמו חליף) וזאת מבלי לגרוע מאחריותו לפי כל דין של הדירקטור שמינה אותו. דירקטור חליף יעמוד בכל הכשירויות הנדרשות מדירקטור בחברה על פי כל דין.

100. כל מינוי של דירקטור חליף אשר נעשה כאמור ניתן לביטול בכל עת על ידי הממנה. מינוי וביטול מינוי של דירקטור חליף יעשו בהודעה בכתב אשר תמסר ליושב ראש הדירקטוריון או למשרד החברה. המינוי וביטול המינוי יכנסו לתוקפם עם קבלת ההודעה כאמור על ידי יושב ראש הדירקטוריון או הפקדתה במשרד, או במועד שנקבע בהודעת המינוי או ביטול המינוי, לפי המאוחר.

101. מינויו של דירקטור חליף יפקע אם חדל הדירקטור שמינהו לכהן כדירקטור בחברה מכל סיבה שהיא.

102. דירקטור חליף לא יהיה זכאי להצביע במקום ממנהו בכל ישיבה של הדירקטוריון או של ועדת דירקטורים אשר הדירקטור שמינה אותו נוכח בה בעצמו.

103. תאגיד המכהן כדירקטור או כדירקטור חליף ימנה יחיד הכשיר להתמנות לדירקטור בחברה, לכהן מטעמו בדירקטוריון (להלן: "נציג תאגיד").

104. מינוי וביטול מינוי של נציג תאגיד יעשו בהודעה בכתב שימסור התאגיד הממנה ליושב ראש הדירקטוריון או למשרד החברה. המינוי וביטול המינוי יכנסו לתוקפם עם קבלת ההודעה כאמור על ידי יושב ראש הדירקטוריון או הפקדתה במשרד, או במועד שנקבע בהודעת המינוי או ביטול המינוי, לפי המאוחר.

105. תאגיד המכתן כדירקטור לא יהיה זכאי לעשות שימוש בזכויות ובסמכויות המוקנות לדירקטור כל עוד לא היה לתאגיד נציג שמינויו בתוקף.

משקיפים לדירקטוריון

106. בעל מניות המחזיק 10% ומעלה מהון המניות המונפק של החברה (ולא פחות מ-20% ממניות מסוג א' או מסוג ב') אשר אינו זכאי למנות דירקטור על פי הוראות תקנון זה יהא זכאי, כל עוד הוא מחזיק במספר המניות כאמור, למנות משקיף אחד מטעמו לדירקטוריון החברה. המשקיף יהא זכאי לקבל הזמנות לשיבות הדירקטוריון ולהיות נוכח בהן אך לא יהא רשאי להצביע בשיבות כאמור. המשקיף לא יהא זכאי להיות נוכח בשיבות דירקטוריון אשר לו היה מכהן כדירקטור בחברה היה מנוע מלהשתתף בהן מכוח הוראות חוק החברות או כל דין. המשקיף יחתום על כתב התחייבות לסודיות כלפי החברה טרם שתורשה נוכחותו בשיבת דירקטוריון כלשהי.

שכר הדירקטורים

107. דירקטור יהיה זכאי לקבל מהחברה גמול, טובות הנאה ותשלומים להחזר או לכיסוי הוצאות, בכפוף לאישורים הנדרשים על פי כל דין.

יושב ראש הדירקטוריון

108. הדירקטוריון רשאי, מעת לעת, למנות אחד הדירקטורים מקרב הדירקטורים החיצוניים לכהן כיושב ראש הדירקטוריון, ויהיה רשאי להעביר את יושב ראש הדירקטוריון מכהונתו ולמנות אחר תחתיו. משך כהונתו של יו"ר הדירקטוריון לא תפחת משלוש שנים ממועד מינויו, זולת אם חדל מלכהן כדירקטור בחברה בהתאם להוראות תקנון זה, שאז ימונה לו מחליף בהתאם להוראות תקנה זו, אשר יכהן עד תום תקופת כהונתו המקורית של יו"ר הדירקטוריון שחדל מלכהן. החברה תהא רשאית לשלם ליו"ר הדירקטוריון שכר כיו"ר פעיל.

109. לא מונה יושב ראש לדירקטוריון, יהיה כל אחד מהדירקטורים רשאי לכנס את הדירקטוריון ולקבוע את סדר יומו.

110. כהונתו של יושב הראש תמשך, בלא צורך בבחירה מחודשת, גם לאחר כינוס אסיפה כללית שנתית שבה הסתיימה כהונתו כדירקטור ובלבד שנבחר או מונה מיד לאחר מכן כדירקטור.

111. ליושב ראש הדירקטוריון לא יהיה קול נוסף או זכות דעה מכרעת בשיבות הדירקטוריון.

112. יושב ראש הדירקטוריון יהיה רשאי, מעת לעת, בהודעה בכתב לחברה, למנות תחתיו דירקטור אחר כממלא מקום יושב ראש הדירקטוריון, לפטר את ממלא מקומו ולמנות אחר תחתיו. לא נכה יושב ראש הדירקטוריון בשיבת דירקטוריון כעבור חמש עשרה דקות מהמועד שנקבע לתחילת הישיבה, או לא רצה לשבת בראש הישיבה, ימלא את תפקיד יושב הראש ממלא מקומו של יושב הראש ויהיה רשאי להשתמש בכל הסמכויות הנתונות ליושב ראש הדירקטוריון ויהנה מכל הכוחות, הזכויות והסמכויות הנתונים לו לפי תקנון זה ועל פי כל דין.

113. נעדרו יושב ראש הדירקטוריון וממלא מקומו במשך חמש עשרה דקות מפתחת ישיבת דירקטוריון או שלא רצו לשבת בראשה, או שלא מונו לחברה יושב ראש דירקטוריון וממלא מקום יושב ראש הדירקטוריון, יבחר הדירקטוריון באחד מחבריו

(לרבות דירקטור חליף ונציג תאגיד) אשר ישמש כיושב ראש אותה ישיבה ויחתום על פרוטוקול הדיון.

114. יו"ר הדירקטוריון יהא מוסמך להתחייב לחתום בשם החברה על כל מסמך והתחייבות זולת אם קבע דירקטוריון החברה אחרת.

כינוס ישיבות הדירקטוריון ואופן ניהולן

115. הדירקטוריון יתכנס לישיבות לפי צרכי החברה ולפחות אחת לשנה.

116. הדירקטוריון יכונס כדלהלן:

116.1. על פי החלטת יושב ראש הדירקטוריון;

116.2. לדרישת דירקטור אחד לצורך דיון והחלטה בנושא שיפורט בדרישה;

116.3. בכל מקרה אחר בו חלה על פי דין חובה לכנס את הדירקטוריון.

117. סדר היום של ישיבות הדירקטוריון יקבע על ידי יושב ראש הדירקטוריון והוא יכלול:

117.1. כל נושא שקבע יושב ראש הדירקטוריון;

117.2. כל נושא שפורט בדרישת דירקטור לכינוס ישיבת דירקטוריון כאמור בתקנון זה לעיל;

117.3. כל נושא שדירקטור או שהמנהל הכללי ביקש מיושב ראש הדירקטוריון, זמן סביר בטרם כינוס ישיבת הדירקטוריון, לכלול בסדר היום.

118. לא כינס יושב ראש הדירקטוריון את הדירקטוריון בתוך 30 יום מהמועד בו נדרש לכנס ישיבה יהיה רשאי כל דירקטור או כל מי שרשאי על פי דין לדרוש כינוס של ישיבת דירקטוריון לכנס את הדירקטוריון. על ישיבה שכונסה כאמור יחולו כל הוראות תקנון זה החלות על ישיבות דירקטוריון אשר כונסו בידי יושב ראש הדירקטוריון, בשינויים המחוייבים.

119. כל הודעה על כינוס ישיבת דירקטוריון יכול שתמסר בעל פה, בשיחה טלפונית, בכתב או בכל אמצעי תקשורת אחר ובלבד שההודעה תינתן לפחות שלושה ימי עסקים לפני המועד שנקבע לכינוס הישיבה, לא אם הסכימו כל הדירקטורים כי מפאת דחיפות העניין יש לכנס ישיבת דירקטוריון בהודעה קצרה יותר או ללא הודעה כלל. הדירקטוריון יתכנס במשרדי החברה או בכל מקום אחר עליו יסכימו כל הדירקטורים המכהנים באותה עת בחברה.

120. הודעה על ישיבת דירקטוריון תימסר לכל דירקטור. אם מונה לדירקטור דירקטור חליף, תימסר ההודעה לדירקטור החליף בלבד (למעט אם הורה כתב המינוי מכוחו מונה הדירקטור החליף אחרת). הודעה לדירקטור שהוא תאגיד תימסר לנציג התאגיד (אלא אם הורה התאגיד לחברה בכתב אחרת) ויראו הודעה שנמסרה לדירקטור חליף או לנציג תאגיד, לפי העניין, כהודעה שנמסרה לדירקטור שמינה אותם.

121. הודעה על כינוס ישיבת דירקטוריון תכלול פרוט סביר של כל הנושאים שעל סדר יומה של הישיבה וכן את המקום והמועד שנקבעו לכינוס הישיבה.

122. הדירקטוריון יהיה רשאי לקיים ישיבות דירקטוריון, לערוך הצבעות ולקבל החלטות באמצעות שימוש בכל אמצעי תקשורת ובלבד שכל הדירקטורים המשתתפים יכולים לשמוע זה את זה בו בזמן.

123. הדירקטוריון יהיה רשאי לקבל החלטות אף ללא התכנסות בפועל ובלבד שכל הדירקטורים הזכאים להשתתף בדיון ולהצביע בענין שהובא להחלטה הסכימו לכך. להחלטות שהתקבלו כאמור יהיה תוקף, לכל מטרה שהיא, כאילו התקבלו בישיבת דירקטוריון שכונסה ונוהלה כדין.

124. יושב ראש הדירקטוריון או ממלא מקומו או מי שמונה על ידי הדירקטוריון או מי שיוסמך על ידם, ירשום פרוטוקול של ההחלטות אשר התקבלו ללא התכנסות הדירקטוריון בפועל, כאמור לעיל ויחתום עליו. לחלופין, אם חתמו כל הדירקטורים על נוסח ההחלטה או ההחלטות שהתקבלו ללא התכנסות כאמור לעיל, יראו בנוסח זה, כשהוא חתום על ידי כל הדירקטורים, כפרוטוקול ההחלטות, לכל דבר וענין. פרוטוקול כאמור יכול למנות מספר מסמכים בנוסח זה אשר כל אחד מהם חתום על ידי דירקטור אחד או על ידי מספר דירקטורים.

125. מניין חוקי בישיבת דירקטוריון יתהווה על ידי נוכחות שלושה (3) דירקטורים, ובלבד, ובלבד שנכחו לפחות דירקטור אחד שמונה על ידי בעלי מניות מסוג א', דירקטור אחד שמונה על ידי בעלי מניות מסוג ב' ודירקטור חיצוני אחד, אם מונו דירקטורים כאמור.

126. אם כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לתחילת הישיבה לא נכח בה מנין חוקי, תדחה הישיבה לאותו יום בשבוע הבא, באותה שעה ובאותו מקום שנקבעו לישיבה המקורית ("ישיבה נדחית"). על ישיבה נדחית כאמור תימסר הודעה לכל דירקטור לא יאוחר משלושה ימי עסקים לפני הישיבה הנדחית, אלא אם הסכימו כל הדירקטורים המכהנים כי מפאת דחיפות העניין ניתן לקיים את הישיבה הנדחית בהודעה קצרה יותר ראו ללא הודעה כלל.

127. אם בישיבה נדחית כאמור לעיל לא נכח מנין חוקי כעבור מחצית השעה לאחר המועד שנקבע לה, תדחה הישיבה שנית כמאור בתקנת משנה 126 לעיל ("ישיבה נדחית שניה"). אם בישיבה נדחית שניה לא נכח מנין חוקי כעבור מחצית השעה לאחר המועד שנקבע לה, כי אז תתקיים אותה ישיבה במניין הנוכחים בה.

הצבעה בדירקטוריון

128. החלטות הדירקטוריון יתקבלו ברוב רגיל של הדירקטורים שהצביעו בנושא ההחלטה שעל סדר היום למעט אם נאמר מפורשות אחרת בתקנון זה. בהצבעה בדירקטוריון יהיה קול אחד לכל דירקטור. בהחלטות הנוגעות למינוי או סיום תפקידו של מנכ"ל החברה ותנאי כהונתו ופרישתו ידרש רוב מיוחד של 51% מחברי הדירקטוריון, והכול כפוף להוראות תקנה 89 לעיל.

סמכויות הדירקטוריון

129. הדירקטוריון יתווה את מדיניות החברה ויפקח על ביצוע תפקידי המנהל הכללי ופעולותיו. לדירקטוריון יהיו כל הסמכויות והכוחות הנדרשים, לדעת הדירקטוריון, לביצוע מלא ויעיל של תפקידיו. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, יהיה הדירקטוריון רשאי להשתמש בכל הסמכויות והכוחות ולעשות את כל הפעולות והמעשים הנתונים לו על פי תקנון זה ועל פי כל דין. האמור לעיל לא יגרע מהוראות תקנה 89 לעיל.

130. הדירקטוריון יהיה רשאי להשתמש בכל הסמכויות והכוחות ולעשות כל פעולה ומעשה שהחברה רשאית להשתמש בהם ולעשותם על פי תקנון זה או על פי החוק ושאינ עליהם הוראה או דרישה בתקנון זה או על פי כל דין שישתמשו בהן או שיעשו על ידי אורגן אחר בחברה.

131. לשם הפעלת הסמכויות הכלליות המוקנות לדירקטוריון ומבלי לגרוע או להגביל על ידי כך במידה כלשהי את הסמכויות האמורות או חלק מהן, תהינה לדירקטוריון, בין היתר, את הסמכויות המנויות להלן:

131.1. הדירקטוריון יהא רשאי, מפעם לפעם, למנות אדם אחד או יותר (בין אם הוא דירקטור ובין אם לאו) כמנהל כללי של החברה, כנושא משרה אחרת בה, או כממלאי תפקידים, בין למועד קבוע ובין ללא הגבלת זמן והוא יכול מדי פעם בפעם (בכפוף לתנאי כל חוזה בינו או ביניהם לבין החברה) לשחרר אותו או אותם ממשרתם ולמנות אחר או אחרים במקומו או במקומם. הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע ולשנות את תאריהם של נושאי המשרה וממלאי התפקידים האמורים, את סמכויותיהם ותפקידיהם.

131.2. בכפוף להוראות כל דין יקבעו שכרם ותנאי העסקתם של המנהל הכללי, של נושאי משרה אחרת ושל ממלאי תפקידים בחברה, מפעם לפעם (בכפוף לתנאי כל חוזה בינו או ביניהם לבין החברה) על ידי הדירקטוריון. השכר כאמור יכול שיהיה בצורת משכורת קבועה, מענקים מרווחי או ממחזור הכספים של החברה או השתתפות ברווחים כאמור, על ידי קבלת ניירות ערך מאת החברה או באחד או יותר מהאופנים האלה או בכל אופן, צורה או דרך אחרת שימצא הדירקטוריון לנכון.

131.3. הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע את שכרו של רואה החשבון המבקר של החברה בגין פעולות הביקורת.

132. הדירקטוריון יהיה רשאי ליטול סמכויות הנתונות למנהל הכללי לענין מסויים או לפרק זמן מסויים. כן רשאי הדירקטוריון להורות למנהל הכללי כיצד לפעול לענין מסויים. לא קיים. המנהל הכללי את ההוראה, רשאי הדירקטוריון להפעיל את הסמכות הנדרשת לביצוע ההוראה במקומו. נבצר מן המנהל הכללי להפעיל את סמכויותיו, רשאי הדירקטוריון להפעילן במקומו. לא מינתה החברה מנהל כללי, תנוהל החברה על ידי הדירקטוריון ויהיו לדירקטוריון כל הסמכויות, הזכויות והחובות שיש למנהל כללי.

אישור פעולות

133. כל פעולה שנעשתה על ידי או על פי החלטת הדירקטוריון, או על ידי או על פי החלטת של ועדת דירקטוריון או על ידי דירקטור, בכשירותו ככזה, תהיה בעלת תוקף גם אם יתגלה לאחר מכן שהיה פגם במינוי הדירקטוריון או הדירקטור, לפי הענין או שהדירקטורים או מי מהם היו פסולים מלהתמנות כחברי הדירקטוריון.

134. פעולה שנעשתה עבור החברה בלא הרשאה או בחריגה מן ההרשאה אין לה תוקף כלפי החברה אלא אם כן האורגן המוסמך לתת את ההרשאה אישר את הפעולה, או אם הצד שכלפיו נעשתה הפעולה לא ידע ולא היה עליו לדעת על החריגה או על העדר ההרשאה.

ועדות הדירקטוריון

135. הדירקטוריון רשאי מעת לעת להקים ועדות ולמנות להם חברים מקרב חברי הדירקטוריון. בכפוף להוראות כל דין יהיה הדירקטוריון רשאי לקבוע את הסמכויות שיואצלו לוועדת דירקטוריון ויהיה רשאי, מעת לעת, להרחיב, לצמצם או לבטל אצילת סמכויות כאמור ולבטל איזה מבין ועדות הדירקטוריון.

136. ועדת דירקטוריון בהשתמשה בסמכויות שהדירקטוריון האציל לה תמלא אחר כל ההוראות והתנאים כפי שיקבעו על ידי הדירקטוריון מעת לעת.

137. הדיקטטוריון רשאי, מעת לעת, לקבוע נהלים והוראות בקשר עם כינוס ישיבות ועדות דירקטוריון. בכפוף לקביעת הדיקטטוריון כאמור, תתכנסנה ותתנהלנה ועדות הדיקטטוריון בהתאם להוראות תקנון זה באשר לכינוס ישיבות הדיקטטוריון, אופן ניהולן, אופן קבלת ההחלטות ודרכי הפעולה של הדיקטטוריון, בשינויים המחויבים.

פרק ו': מנהל כללי ומזכיר

139. הדירקטוריון יהא רשאי למנות לחברה מנהל כללי אחד או יותר. מונה מנהל כללי, יהיו לו כל הסמכויות המוקטות למנהל כללי בתקנון זה.
140. המנהל הכללי אחראי לניהול השוטף של ענייני החברה במסגרת המדיניות שקבע הדירקטוריון ובכפוף להוראותיו והנחיותיו.
141. למנהל הכללי יהיו כל סמכויות הניהול והביצוע שלא הוקנו מכח הוראות כל דין או תקנון זה לאורגן אחר של החברה, או שלא ניטלו ממנו או הופעלו על ידי אורגן אחר בהתאם להוראות החוק ותקנון זה והוא יהיה נתון לפיקוחו של הדירקטוריון.
142. המנהל הכללי יהא רשאי, באישור הדירקטוריון, לאצול לאחר הכפוף לו, מסמכויותיו.
143. על פי החלטת הדירקטוריון, יועברו סמכויות הנתונות למנהל הכללי לסמכות הדירקטוריון, הכל לעגין מסויים או לפרק זמן מסויים. הדירקטוריון יהיה רשאי להפעיל את סמכויות המנהל הכללי אם נבצר מהמנהל הכללי להפעילן.

144. הדירקטוריון רשאי למנות מזכיר לחברה ולקבוע את סמכויותיו ותפקידיו.

145. בכפוף להוראות כל דין תהא החברה רשאית להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה, כולה או מקצתה, בשל חבות שתוטל עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה, בכל אחד מאלה:
- 145.1 הפרת חובת זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר;
- 145.2 הפרת חובת אמונים כלפי החברה ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;
- 145.3 חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר.
146. בכפוף להוראות כל דין תהא החברה רשאית לשפות נושא משרה בה, בשל חבות או הוצאה כמפורט בתקנה זו להלן, שהוטלה עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה:
- 146.1 חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי פסק דין לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט;

146.2. הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא כשרה או שחויב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.

147. החברה רשאית לתת התחייבות מראש לשפות נושא משרה בה בשל חבות או הוצאה כאמור בתקנון זה לעיל, ובלבד שההתחייבות תוגבל לסוגי ארועים שלדעת הדירקטוריון ניתן לצפותם, בעת מתן ההתחייבות לשיפוי ולסכום שהדירקטוריון קבע כי הוא סביר בנסיבות הענין: מבלי לגרוע מהאמור לעיל, תהא החברה רשאית לשפות נושא משרה בה בדיעבד, לאחר קרות הארוע נשוא השיפוי.

148. החברה רשאית לפטור, מראש, נושא משרה בה מאחריותו כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות של נושא המשרה כלפי החברה.

149. אין בהוראות דלעיל כדי להגביל את החברה בכל דרך שהיא לענין התקשרותה בחוזה ביטוח, פטור או שיפוי בקשר למי שאינם נושאי משרה בחברה, לרבות עובדים, קבלנים או יועצים של החברה שאינם נושאי משרה בה ובקשר לנושאי משרה בחברה, ככל שהביטוח, הפטור או השיפוי אינם אסורים על פי כל דין.

150. ההוראות דלעיל בדבר פטור, שיפוי וביטוח יחולו גם על דירקטור חליף ועל נציג תאגיד.

פרק ז': פרוטוקולים, מרשמים וספרי חשבונות

פרוטוקולים

151. הדירקטוריון יגרום לכך כי פרוטוקולים ירשמו כראוי בספרים שיוכנו למטרה זו בדבר:

151.1. שמות חברי הדירקטוריון הנוכחים בכל ישיבת דירקטוריון ובכל ישיבת ועדה של הדירקטוריון (לרבות בכל החלטה של הדירקטוריון או ועדה מועדיתו שנתקבלה ללא התכנסות בפועל);

151.2. שמות בעלי המניות המשתתפים בכל אסיפה כללית;

151.3. החלטות ותמצית הדיונים בכל אסיפה כללית, ישיבת דירקטוריון וישיבת ועדת דירקטורים, לרבות החלטות שהתקבלו ללא התכנסות בפועל.

152. כל פרוטוקול של ישיבת הדירקטוריון או של ועדה מועדית או של האסיפה הכללית, הנחזה להיות חתום בידי יושב ראש הישיבה או האסיפה או בידי יושב ראש הישיבה או האסיפה שלאחריה, יהווה ראיה לכאורה לאמור בו.

153. החברה תשמור את הפרוטוקולים כאמור בפרק זה כנדרש על פי הוראות כל דין.

154. מרשם הפרוטוקולים של האסיפות הכלליות יהיה פתוח לעיון בעלי מניותיה בכל עת סבירה והעתק ממנו ישלח לכל בעל מניה שיבקש זאת מאת החברה, הכל בכפוף לנהלים שיקבע הדירקטוריון מעת לעת בדבר המועדים בהם יהיה מרשם הפרוטוקולים פתוח לעיון כאמור (לרבות בדבר תקופות בהן יסגר מרשם הפרוטוקולים), בדבר אימות זהותו של בעל המניה ובדבר אגרה שתשלומה ידרש בעד עיון, העתקה או משלוח כאמור.

ספרי ומרשמי החברה

155. החברה תנהל מרשם בעלי מניות בו ירשמו הפרטים הבאים:

155.1. לגבי מניות על שם:

- 155.1.1. שמו, מספר זהותו ומענו של כל בעל מניה, הכל כפי שנמסר על ידו לחברה;
- 155.1.2. כמות המניות וסוג המניות בבעלותו של כל בעל מניה, בציון ערכן הנקוב, אם קיים, ואם טרם שולם על חשבון התמורה שנקבעה למניה סכום כלשהו – הסכום שטרם שולם;
- 155.1.3. תאריך הקצאתן של המניות או מועדי העברתן לבעל המניות, לפי הענין;
- 155.1.4. סומנו המניות במספרים סידוריים, תצוין החברה לצד שמו של כל בעל מניה את מספרי המניות הרשומות על שמו.

155.2. לגבי מניות רדומות כמשמעותן בחוק החברות – את מספרן ואת התאריך שבו הפכו לרדומות.

156.

156.1. החברה תהא רשאית, בהתחשב בהוראות חוק החברות וכל דין אחר, לנהל מרשם או מרשמים של בעלי מניות מחוץ לישראל (להלן: "מרשם הנוסף") ולהשתמש בכל הסמכויות הנזכרות בחוק החברות בנוגע למרשמים אלה.

156.2. בחרה החברה לנהל מרשם נוסף, תצוין במרשם בעלי המניות את מספר המניות הרשומות במרשם בעלי המניות הנוסף ואת מספריהן, אם הן מסומנות במספרים.

157. לצורך משלוח הודעות תהיה כתובתו של בעל המניה הכתובת המופיעה במרשם או במרשם הנוסף.

158. המנהל הכללי, ואם לא מונה מנהל כללי – הדירקטוריון ימלא את כל הוראות חוק החברות בדבר רישום שעבודים ובדבר החזקה וניהול של מרשם הדירקטורים, מרשם בעלי המניות, מרשם בעלי המניות הנוסף ופנקס השעבודים.

159. כל ספר, מרשם, פנקס ורישום שהחברה חייבת לנהל על פי חוק החברות או על פי תקנון זה, ינוהלו על ידי רישום בספרים רגילים, או באמצעים אלקטרוניים, כפי יקבע על ידי המנהל הכללי או על ידי הדירקטוריון ובלבד שלזכאים לעיין בהן תהיה אפשרות לקבל העתקים מן המסמכים.

160. החברה רשאית לסגור את המרשם וכן כל מרשם או פנקס אחר שמנהלת או שתנהל החברה בקשר עם כל נייר ערך של החברה, לפי הענין, למשך אותו זמן אשר יראה בעיני הדירקטוריון ובלבד שלא יעלה על 30 ימי עסקים בכל שנה.

161. בכפוף להוראות כל דין, רשאית החברה לקבוע מועד קובע לצורך הזכאות לקבל הזמנות לאסיפות כלליות, להשתתף ולהצביע בהן ובלבד שמועד זה לא יעלה על 21 ימי עסקים לפני המועד שנקבע לקיום האסיפה הכללית.

162. החברה רשאית להשמיד בקשות לשינוי המרשם לאחר תום שש שנים משינוי המרשם לפיהן, ויניחו לכאורה כי כל הבקשות לשינוי המרשם היו בעלות תוקף מלא ושכל פעולה שנעשתה מכוחם או בגינם היתה כדין.

חשבונות דוחות כספיים

163. החברה תנהל חשבונות נכונים בהתאם להוראות כל דין. ספרי החשבון וכן כל מידע ומסמכים השייכים לחברה יוחזקו במשרד הרשום או בכל מקום או מקומות אחרים, כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון ויהיו פתוחים לעיון הדירקטורים.
164. למעט מסמכים ומידע שבעלי המניות זכאים לקבלם על פי הוראות הדין או תקנון זה לא יהיה זכאי בעל מניות לקבל מידע או מסמכים כלשהם של החברה אלא אם הוחלט אחרת על ידי הדירקטוריון או על ידי האסיפה הכללית.
165. החברה תערוך לכל שנה דוחות כספיים שיכללו מאזן ליום 31 בדצמבר (להלן: "המועד הקובע") או למועד אחר כפי שיקבע על ידי הדירקטוריון (להלן: "המועד המיוחד") ודוח רווח והפסד לתקופה של שנה שהסתיימה באותו יום וכן דוחות כספיים נוספים, הכל בהתאם לנדרש לפי כללי חשבוניות מקובלים (להלן: "הדוחות"). רואה החשבון המבקר יבקר את הדוחות.
166. הדוחות יערכו בתוך ששה חודשים מהמועד הקובע או מהמועד המיוחד, לפי הענין, או בתוך תקופה אחרת שיקבע הדירקטוריון ובלבד שלא תקבע תקופה העולה על תשעה חודשים.
167. הדוחות הכספיים יאושרו בידי הדירקטוריון ויחתמו בשמו.
- 168.
- 168.1. הדירקטוריון יביא בפני האסיפה השנתית את הדוחות שאושרו על ידיו ואם לא התקיימה אסיפה שנתית בהתאם להוראות תקנון זה, ישלח הדירקטוריון את הדוחות לבעלי המניות.
- 168.2. הדירקטוריון יביא בפני האסיפה השנתית דין וחשבון שיכלול את הסבריו לגבי הארועים והשינויים שחלו במצב עניני החברה ושהשפיעו על הדוחות, בפרט שיראה לנכון.
- 169.
- 169.1. בכפוף להוראות כל דין ראשי הדירקטוריון לקבוע, על פי שיקול דעתו, כי העתקי הדוחות ישלחו לבעלי המניות לפני המועד לקיום האסיפה הכללית, במועד שיקבע וככל שיקבע.
- 169.2. בכפוף להוראות כל דין ראשית החברה לקבוע את האופן בו יעמדו הדוחות וחוות דעתו של רואה החשבון המבקר לגביהם לעיון בעלי המניות.

חתימה בשם החברה

170. זכויות החתימה בשם החברה תקבענה על ידי דירקטוריון החברה, בין אם באופן כללי, בין אם לסוג של עניינים ובין אם לענין מסויים. כל חתימה בשם החברה תהיה מלווה בשמה של החברה. מורשי החתימה אינם חייבים להיות דירקטורים.

רכישת מניות החברה בידי עצמה

171. החלטות החברה בדבר רכישת ניירות ערך שהונפקו על ידי החברה והאופן שבו יטופלו ניירות ערך אלו על ידי החברה תהיינה בסמכות הדירקטוריון.

פרק ח: רואה חשבון מבקר

מינוי רואה חשבון מבקר

172. בכפוף להוראות כל דין תמנה החברה רואה חשבון מבקר שיבקר את הדוחות הכספיים שלה ויחווה דעתו עליהם.

173.

173.1. רואה חשבון מבקר יתמנה בכל אסיפה שנתית וישמש בתפקידו עד תום האסיפה השנתית שלאחריה ואולם רשאית האסיפה הכללית למנות רואה חשבון מבקר שימש בתפקידו לתקופה ארוכה יותר, שלא תאריך מעבר לתום האסיפה השנתית השלישית שלאחר זו בה מונה.

173.2. על אף האמור לעיל, רשאית האסיפה הכללית למנות רואה חשבון מבקר שימש בתפקידו, לכל המאוחר, עד סיום שלוש פעולות ביקורת.

174. הדירקטוריון רשאי, בכל עת שלפני האסיפה השנתית הראשונה, למנות את רואה החשבון המבקר הראשון של החברה ולקבוע את שכרו. רואה החשבון המבקר הראשון שמונה יכהן עד תום האסיפה השנתית הראשונה או עד סיום שלוש פעולות ביקורת, לפי המוקדם.

175. שכרו של רואה החשבון המבקר עבור פעולת הביקורת ועבור שרותים נוספים לחברה שאינם פעולת ביקורת, יקבע בידי הדירקטוריון. הדירקטוריון ידווח לאסיפה השנתית על שכרו של רואה החשבון המבקר.

פרק י: פרוק, מיזוג וארגון מחדש

פרק

176. בכפוף להוראות סעיף 319(1) לפקודת החברות, רשאית האסיפה הכללית לקבל החלטה בדבר פרוקה של החברה ובלבד שהחלטה כאמור תתקבל ברוב הנדרש על פי דין ובהעדר דרישה על פי דין, ברוב הנדרש לקבלת החלטות לפי תקנון זה.

177. בעלי המניות יהיו זכאים לקבל מתוך נכסי החברה העומדים לחלוקה החזר הלוואות בעלים או ערבויות בעלים שהעמידו לחברה לרבות ריבית שנצברה בגין בהתאם לחוק פיקדון פרט למקרה בו החברה עומדת בפני פרוק או נמצאת בהליכי פרוק והזכויות החוקיות (אם ישנן) בהתאם להוראות פקודת החברות או חוק החברות, לפי הענין, אינן ניתנות לשינוי או ביטול על ידי הוראות תקנה זו.

הודעות

178. החברה רשאית למסור הודעה לבעל מניה בין בדרך של מסירה ביד או על ידי משלוח בדואר אליו לפי כתובתו הרשומה במרשם, או אם אין כתובת רשומה כזו, לפי הכתובת (אם ישנה כזו) שנמסרה על ידו לחברה לשם משלוח הודעות אליו. הודעה שנשלחה באמצעות הדואר תחשב כאילו נמסרה כהלכה אם נשלחה לכתובת הנכונה ונשאה בולים כדין. אם נשלחה הודעה בפקסימיליה תוכח המסירה אם יומצא דף אישור המשלוח מהמכשיר השולח.

179. הודעה תיחשב כאילו הגיעה ליעדה בתום שני ימי עסקים לאחר מסירתה למשלוח בדואר רשום או בדואר רגיל ואם המשלוח הינו בינלאומי בתום חמישה ימי עסקים לאחר מסירתה למשלוח. הודעה שנמסרה ביד תחשב כאילו הגיעה ליעדה במועד מסירתה. הודעה ששוגרה בפקסימיליה או באמצעות דואר אלקטרוני תחשב כאילו הגיע ליעדה במועד ששוגרה ואולם אם שוגרה ההודעה ביום שאינו יום עסקים, יראו אותה כאילו התקבלה ביום העסקים הסמוך שלאחר מכן.

180. לשותפים במניה רשאית החברה למסור הודעה בשלחה הודעה לשותף ששמו נזכר ראשונה במרשם לגבי אותה מניה.

181. כל אימת שיש לתת הודעה מוקדמת של מספר ימים מסוים או הודעה לתקופה כלשהי, יובא יום המסירה במניין הימים או התקופה, פרט אם נקבע אחרת.

בעלי המניות הראשונים:

הצהרת בעלי המניות הראשונים

החברה נרשמה כדין ולא הוטלה על מי מבעלי המניות מגבלה בדין לייסד את החברה.

שם החותם	ת.ז. / מס' תאגיד	כתובת	מס' המניות המוקצות	חתימה
בנימין רוטנברג, עו"ד	56717960	שד' רוטשילד 46, תל אביב 66883	999 מניות רגילות מסוג א' (בנאמנות עבור יבואנים ויצרנים כמפורט בנספח א')	
בנימין רוטנברג, עו"ד	56717960	שד' רוטשילד 46, תל אביב 66883	999 מניות רגילות מסוג ב' (בנאמנות עבור בתי עסק כמפורט בנספח א')	

אימות חתימת בעלי המניות:

אני נילי פלג, עו"ד, משד' רוטשילד 46, ת"א, מאשרת בזה כי על תקנון זה חתמו בעלי המניות המצוינים מעלה.

נילי פלג, עו"ד
שם עורך הדין

10/10/08
תאריך

נילי פלג, עו"ד
רון זית, רוטנברג ושות'
שד' רוטשילד 46, תל-אביב
חתימה וחותמת

נספח א'

היצרנים והיבואנים עבורם מוחזקות בנאמנות 999 מניות רגילות מסוג א' הינם: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (350 מניות רגילות מסוג א'), יפאורה תבורי בע"מ (240 מניות רגילות מסוג א'), מעיינות עדן בע"מ (204 מניות רגילות מסוג א'), טמפו תעשיות בירה בע"מ (205 מניות רגילות מסוג א').

בתי העסק עבורם מוחזקות בנאמנות 999 מניות רגילות מסוג ב' הינם: הריבוע הכחול בע"מ (333 מניות רגילות מסוג ב'), שופרסל בע"מ (333 מניות רגילות מסוג ב'), קלאבמרקט רשתות שיווק בע"מ (333 מניות רגילות מסוג ב').

ה"ע (ירושלים) 508/04 י

1. תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ

2. החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ

3. טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ

4. יפאורה - תבורי בע"מ

5. מעיינות עדן בע"מ

נגד

1. ריבוע כחול-ישראל בע"מ

2. קלאבמרקט רשתות שיווק בע"מ

3. שופר-סל בע"מ

אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה

הממונה על הגבלים עסקיים

בית משפט מחוזי ירושלים בשבתו כבית הדין להגבלים עסקיים

[13.09.2005]

אב בית הדין, כב' השופטת מ' שידלובסקי-אור

פרופ' ב"צ זילברפרב

עו"ד אמיר תמרי

בשם המבקשות - עו"ד רון גזית, רוטנברג ושות', עו"ד

בשם המתנגדות - עו"ד מ' זליגמן ושות', עו"ד

בשם המשיבה 4 עו"ד ש' מדל-ארצי וצ' איסר-איציק

בשם הממונה - עו"ד אשר גושן וגולן קנטי

1. בפנינו בקשה לאישור הסדר כובל לפי סעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), לתקופה של 5 שנים. עניינו של ההסדר נשוא הבקשה, הוא הפעלתו של תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ (להלן: "תאגיד האיסוף"), תאגיד פרטי אשר פועל לאיסוף מיכלי משקה ריקים על-פי הוראות חוק הפיקדון על מיכלי משקה, התשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק הפיקדון"). בית-הדין אישר בעבר הסדר כובל זה, ומשתמה תקופת האישור שב ועומד העניין לבחינתו. טרם נדרש לעמדות הצדדים בבקשה, לא יהיה זה מיותר לעמוד על ההסדר שנקבע בחוק הפיקדון לאיסוף מיכלי משקה, ולהקמה והפעלה של תאגיד מיחזור, דוגמת תאגיד האיסוף.

חוק הפיקדון ותאגיד האיסוף

2. מטרתו העיקרית של חוק הפיקדון, אשר נכנס לתוקפו ביום 1.10.2001, הן "שיפור רמת הניקיון ברשות הרבים - הקטנת כמות האשפה המופקת ונטמנת, והנהגת שיטה שתעודד ותמריץ ייצור ושימוש במיכלי משקה הניתנים למיחזור" (הצעת חוק הפיקדון על מיכלי משקה, מספר 2779, הצעות חוק התשנ"ט בעמ' 215). כאמור בהצעת החוק, לאחר בחינת שיטות שונות ברחבי העולם המיועדות להשיג מטרות אלו, נבחרה לבסוף שיטת הפיקדון, אשר הוכחה כיעילה ביותר בהביאה למידת השבה של מיכלי משקה ריקים בשיעור הגבוה ביותר ולעידוד המיחזור או השימוש החוזר במיכלי המשקה.

על-פי המגנון הקבוע בחוק הפיקדון, בגין כל מיכל משקה כהגדרתו בחוק ייגבה פיקדון בסך 25 אגורות. סעיף 1 לחוק הפיקדון מגדיר "מיכל משקה" ככלי קיבול בנפח שבין 0.1 ליטר ועד 1.5 ליטר (לא כולל), שמשווקים בו משקאות למעט חלב ומוצרי, העשוי מכל חומר ולמעט שקיות ומיכלי משקה העשויים בעיקרם מנייר או מקרטון. דמי הפיקדון ייגבו על-ידי יצרנים ויבואנים של משקאות וכן על-ידי בתי העסק בהם נמכרים מיכלי משקה, בגין כל מיכל משקה בן פיקדון הנמכר על-ידם. צרכן שברשותו מיכל משקה ריק, רשאי להחזירו לבית עסק בו נמכרים מיכלי משקה של היצרן או היבואן של המיכל המוחזר (בכפוף לחריגים מסוימים), ולקבל בעדו את דמי הפיקדון חזרה. בית העסק מצדו רשאי להחזיר את מיכל המשקה לבית העסק, ליצרן או ליבואן מהם רכש את מיכלי המשקה, ואלו האחרונים חייבים לקבל את מיכלי המשקה הריקים ולשלם את דמי הפיקדון בעדם.

על-פי סעיף 8 לחוק הפיקדון, על יצרנים ויבואנים של משקאות מוטלת חובה להעביר לקרן לשמירת ניקיון את ההפרש שבין סכומי הפיקדונות שגבו לבין סכומי הפיקדונות שהחזירו. על-פי תקנה 3(א) לתקנות הפיקדון על מיכלי משקה, התשס"א - 2001 (להלן: תקנות הפיקדון), על יצרנים ויבואנים מוטלת חובה להעביר למיחזור לפחות 90% ממיכלי המשקה המוחזרים אליהם.

3. סעיף 8א' לחוק הפיקדון, אשר הוסף במסגרתו של תיקון מספר 2 לחוק (ספר החוקים מספר 1751, התש"ס בעמ' 272), בא במטרה ליתן אפשרות ליצרנים, יבואנים ובתי עסק, להפעיל את הוראות החוק באמצעות תאגיד וולונטרי, אשר יפעל לאיסוף נרחב של מיכלי המשקה. ואכן, ביום 14.10.01 יוסד תאגיד האיסוף כמזם משותף של ארבע מיצרניות ויבואניות המשקאות הגדולות בישראל, הן המבקשות 2-5 בבקשה דנן, ושל שלוש רשתות השיווק הגדולות בישראל, אשר לימים פרשו מחברותן בתאגיד האיסוף וכיום ניצבות כמתנגדות לאישורה של בקשה זו.

- ביום 4.10.02 הוכר תאגיד האיסוף כתאגיד מיחזור, לפי סעיף 8א' לחוק הפיקדון. תאגיד האיסוף הנו תאגיד המיחזור היחיד, אשר הוכר על-ידי השר לאיכות הסביבה ופועל ליישום הוראות חוק הפיקדון. מטרתו היחידה של תאגיד האיסוף, בהתאם להוראות חוק הפיקדון, היא הקמה והפעלה של מנגנון לביצוע הוראות חוק הפיקדון לעניין החזר הפיקדונות. איסוף מיכלי

לחלק רווחים לחבריו, ומוטלת עליו חובה להעניק שירותי איסוף ומיחזור בתנאים שוויוניים לכל יצרן, יבואן או בית עסק, אף אם הם אינם חברים בו (סעיף 8א(ב) לחוק הפיקדון). בדירקטוריון התאגיד מכהנים שלושה דירקטורים חיצוניים (מתוכם נבחר יו"ר הדירקטוריון), מבקר פנים, והתקשוריות המהותיות נעשות בדרך של מכרז.

סעיף 8(ד) לחוק הפיקדון קובע, כי יצרן או יבואן המקבל שירותים מתאגיד מיחזור, פטור מהחובה להעביר לקרן לשמירת ניקיון את הפרשי דמי הפיקדון כאמור. סעיף 8ב' לחוק הפיקדון מציב יעדי איסוף אותם מחויב תאגיד מיחזור להשיג, שאם לא כן עליו לשלם לקרן לשמירת ניקיון כפל פיקדון בגין כמות מיכלי המשקה שחסרה על-מנת להשיג את היעד שנקבע. שיעור יעדי האיסוף נקבע באחוזים מתוך סך כל מיכלי המשקה המלאים שיוצרו או ששווקו במהלך השנה על-ידי היצרנים או היבואנים המשתמשים בשירותיו של תאגיד המיחזור.

4. בית-הדין אישר את הקמתו ופעולתו של תאגיד האיסוף לתקופה של שלוש שנים מיום 27.3.01, והתנה אישור זה במספר תנאים (ה"ע 4445/01 החלטה מיום 5.11.01). עיקרם של התנאים הם: תאגיד האיסוף יוכרז כבעל מונופולין בשירותי איסוף של מיכלי משקה; כל יצרן, יבואן או בית עסק רשאי בכל עת להצטרף כחבר בתאגיד (בעל מניה או בעל זכות הצבעה או זכות למינוי דירקטור), ויהיה זכאי לייצוג בניהול ענייניו; לדירקטוריון התאגיד ימונו לפחות שלושה דירקטורים חיצוניים, וכמו-כן חל איסור למנות כנושא משרה או כעובד בתאגיד, מי שהוא נושא משרה או עובד באחד מחברי התאגיד, בכפוף לחריגים מסוימים; חל איסור על העברת מידע בין חברי התאגיד, באופן שיצור חשש להפחתת התחרות ביניהם, כלומר מניעת "שולחן משותף", אלא בין בעלי התפקידים ההכרחיים לצורך ניהול ענייני התאגיד בלבד; דמי הטיפול אותם גובה התאגיד ייקבעו על-ידי מומחה חיצוני; בחירת קבלני משנה תעשה בדרך של מכרז תחרותי; שירותי התאגיד יינתנו על בסיס שוויוני לכל מאן דהוא.

טענות הצדדים בבקשה

5. המבקשות טוענות, כי תאגיד האיסוף אינו מהווה הסדר כובל כהגדרתו בחוק ההגבלים העסקיים, וכי בקשתן מוגשת למען הזהירות בלבד. המבקשות מסבירות את טענתן בכך, שקשריו של התאגיד עם חבריו הם קשרי בעלות משותפת בלבד, והם נעדרים יסוד של הסדר או כבילה. המבקשות מדגישות את אופיו המעין ציבורי של תאגיד האיסוף, ומוסיפות כי לשיטתן אין כל חשש לפגיעה בתחרות באחד מן השווקים בהם פועלים "הוריו" של המיזם המשותף.

לטענת המבקשות, טובת הציבור מחייבת את אישור המשך פעולתו של תאגיד האיסוף. המבקשות מעלות על נס את תרומתו של תאגיד האיסוף לאיכות הסביבה באיסוף ובמיחזור של קרוב למיליארד מיכלי משקה ריקים. לשיטתן, אם לא יינתן אישור להמשך פעולתו של התאגיד, אשר כפוף ליעדי האיסוף הקבועים בחוק, ירד שיעור האיסוף באופן דרמטי, ועל-ידי כך ייפגע הציבור בהיבט זה של איכות הסביבה. המבקשות סבורות, כי בהעדרו של תאגיד האיסוף לא צפויים לקום תחתיו מספר תאגידי מיחזור אשר יתחרו זה בזה. לדידן, ליצרן משקאות בודד אין תמריץ כלכלי להקמת תאגיד מיחזור משל עצמו. המבקשות תמכו את בקשתן בחוות דעת של פרופ' אמיר ברנע.

6. עמדתו של הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה") היא, כי תאגיד האיסוף הנו בבחינת הסדר כובל, וכי ההסדר המוצע אינו לטובת הציבור ואינו ראוי לאישור. לדעת הממונה, המבקשות לא הוכיחו כי התועלות הכרוכות בהסדר המוצע עולות באופן ממשי על הנזק הצפוי להיגרם על-ידו. הממונה סובר כי בהעדר תחרות ממשית, תאגיד האיסוף אשר המבקשות עותרות לאישורו הנו מונופול הפועל באופן בזבזני שאינו עולה בקנה אחד עם מטרותיו של חוק הפיקדון. מוסיף הממונה, כי המבקשות לא הראו מדוע תאגיד איסוף יחיד, הנו יעיל יותר בהשוואה למצב בו פועלים בצוותא מספר תאגידי איסוף. לשיטתו של הממונה, אם לא יינתן על-ידו אישור מוסמך להפעלה, תיפגע תועלת הציבור. הממונה אינו מעוניין

המשקאות להקים מספר תאגידים נוספים אשר יתחרו זה בזה, ובכך יגשימו את מטרותיו של חוק הפיקדון בצורה טובה יותר. עם זאת, הממונה ממליץ לאשר את ההסדר לתקופה מוגבלת של כחצי שנה, על מנת לאפשר תקופת התארגנות סבירה, ולשם כך בלבד. עמדתו של הממונה נתמכה בתצהיר כלכלן הרשות להגבלים עסקיים, ד"ר זיו חגאי.

7. רשתות השיווק, המתנגדות לאישור ההסדר הכולל, כרכו אל תוך מושג "טובת הציבור" דיון מקיף בשאלת כשליו של חוק הפיקדון, תוך שהן מסתמכות על חוות דעתו של פרופ' ראובן חורש. נאמר כבר כאן, כי אין בכוונתנו להידרש לסוגיה זו. כפי שצינו בהחלטתנו בבקשה למחיקת ההתנגדות (החלטה מיום 10.2.05), הטענות אותן יש לבחון הן טענות בדבר פגיעת הגבל עסקי. כעולה מטענות המתנגדות, עיקר פגיעתן (פגיעת הגבל עסקי) כתוצאה מההסדר, נעוץ בחוסר יעילותו של תאגיד האיסוף, אשר משפיע על הנטל הכלכלי המוטל עליהן, שכן בהיותן חלק משרשרת האיסוף הקבועה בחוק הפיקדון, מוחזרים לפתחן מיכלי משקה בכמות גדולה מזו שנמכרת על-ידן. במובן זה, טענת המתנגדות חופפת את עמדת הממונה. טענה נוספת שבפי המתנגדות היא, כי תאגיד האיסוף מנצל את כוחו לרעה במספר היבטים, בהם העדפת יצרניות המשקאות והאספנים המקצועיים ותיאום קו פעולה נגד רשתות השיווק בכל הקשור לאיסוף המיכלים והנשיאה במימון.

8. אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה (להלן: "אט"ד") צורפה לפי בקשתה כמשיבה נוספת להליך. צירופה של אט"ד הוגבל להבאת עמדתה בעניין ההשלכות של אישור או אי-אישור בקשה זו על איכות הסביבה. בפתח סיכומיה הדגישה אט"ד, כי אין בהצטרפותה להליך כדי להביע תמיכה בהתנהלותו של תאגיד האיסוף, אלא נהפוך הוא. אט"ד מבקרת את חוסר עמידתו של תאגיד האיסוף ביעדי האיסוף שהוצבו לו בחוק הפיקדון ובתקנות שהותקנו מכוחו, אשר פוגע לדבריה באינטרס הציבורי שבשמירה על איכות הסביבה. עם זאת, אט"ד סבורה כי לנוכח המצב המשפטי הנוכחי של חוק הפיקדון הקיים, האינטרס שבשמירה על איכות הסביבה מחייב את אישור המשך פעילותו של תאגיד האיסוף תוך חתירה מתמדת להרחבת ישימותו של החוק. אט"ד מציינת כי היא פועלת במקביל להכנסת שינויים ושיפורים בהסדרי חוק הפיקדון. אט"ד צירפה חוות דעת מאת מר גלעד אוסטרובסקי.

דין

9. סדר הדיון בבקשה יהיה כדלקמן. תחילה נבחן האם תאגיד האיסוף הנו הסדר כובל כהגדרתו בחוק ההגבלים העסקיים. לאחר מכן נעמוד על המבחן לאישורו של הסדר כובל, וניישמו על המקרה שבפנינו. בדברינו נתייחס גם לטענת המתנגדות בדבר ניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי מצד תאגיד האיסוף. לבסוף נכריע בבקשה.

תאגיד האיסוף - האם הסדר כובל?

10. אנו סבורים, כדעת הממונה, כי תאגיד האיסוף מהווה הסדר כובל. תאגיד האיסוף הנו מיזם משותף, אשר "הוריו", מבקשות 2-5, יצרניות ומשווקות המשקאות הגדולות בישראל, משתפות ביניהן פעולה בהקמתו ובהפעלתו. נציין, כי המבקשות משווקות מדי שנה כ-85% מכמות המיכלים בני-הפיקדון אשר תאגיד האיסוף פועל לאיסופם ולמיחזורם.

אנו סבורים, כי תאגיד האיסוף נופל לגדרן של שתיים מהחזקות להגדרת הסדר כובל הקבועות בסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים. ראשית, מתקיימת כבילה לענין המחיר שיידרש, שיוצע או שישולם כאמור בסעיף 2(ב)(1) לחוק ההגבלים העסקיים. על-פי סעיף 2(ג) לחוק הפיקדון, כל מיכלי משקה המיועדים לאיסוף חייבים להיות מיועדים לאיסוף על ידי תאגיד האיסוף.

במקרה של פעולה במסגרת תאגיד מיחזור, התאגיד יכול לקבוע את סכום הפיקדון עבור כל היצרנים והיבואנים אשר משתמשים בשירותיו באופן אחיד. ודוק, תיאום גובה הפיקדון בין היצרנים והיבואנים החברים בתאגיד אינו מתחייב על-פי סעיף 2(ג) לחוק הפיקדון. שנית, קמה החזקה הקבועה בסעיף 2(ב)(4) לחוק ההגבלים העסקיים, דהיינו כבילה לענין כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם. תאגיד האיסוף מספק למעשה שירות אחיד בהיקפו וטיבו לאיסוף ומיחזור מיכלי משקה, ולהחזרת דמי הפיקדון לבתי העסק ולצרכנים. בשל קיומו של התאגיד, לא מתקיימת תחרות במקטע פעילות זה של "הורי" התאגיד (השווה ה"ע (י-ם) 13/93 הממונה על הגבלים עסקיים ואח' נ' המועצה הישראלית לצרכנות ואח', דינים מחוזי כרך לב(1) 129; ה"ע (י-ם) 3574/00 הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח', דינים מחוזי כרך לד(4) 175).

על-פי "הלכת טבעול" (דנ"א 4465/98 טבעול נ' שף הים (1994) בע"מ, פ"ד נו (1) 56, 95-97), החזקות הקבועות בסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים הן חזקות חלוטות לדבר קיומו של הסדר כובל, שכן ההנחה היא שבהתקיימן נפגעת התחרות, ואין צורך להוכיח פגיעה ממשית בה. על אף המגמה בפסיקה ובספרות לבחינה עניינית של תחולת דיני ההגבלים העסקיים, "הלכת טבעול" נותרה בעינה גם כיום (ראו ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ ואח' (ניתן ביום 31.3.05) סעיפים 89-91 לפסק-הדין; ת"פ (י-ם) 385/98 מדינת ישראל נ' חברת טגר ואח' (הכרעת דין מיום 10.2.05) סעיפים 6-7; מ' (שיצר) גל "לבור את המוצ' מהתבן - היקף תחולתו של האיסור לערוך הסדר כובל בהתאם לפסיקה האחרונה" דין ודברים א' (תשס"ה) 533, 546-553, 558).

11. משמצאנו כי תאגיד האיסוף נופל לגדר שתיים מהחזקות לדבר קיומו של הסדר כובל, לא ראינו לנכון להידרש לשאלת היתכנות יצירתם של תאגידי מיחזור נפרדים בבעלות חברי תאגיד האיסוף, חלק פעולתם המשותפת במסגרת המיזם המשותף, לצורך בחינת היות התאגיד הסדר כובל. בדיקת שאלה זו נדרשת בהקשר לבחינת התקיימות המבחן הקבוע בסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים, היינו האם אחד הצדדים להסדר מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר (מ' מזרחי "מיזם משותף כהסדר כובל" משפטים כ"ג (תשנ"ד) 213, 234-233).

12. המבקשות טוענות, כי אופיו הציבורי של תאגיד האיסוף, אשר בא לידי ביטוי, בין השאר, באי-חלוקת רווחים, חובת מתן שירותים באופן שוויוני, כהונת דירקטורים חיצונים ואיסור מינוי נושאי משרה בעלי ניגוד עניינים, שולל את היותו הסדר כובל. אין אנו מקבלים טענה זו. כפי שציין הממונה, עצם סיווג גוף כמוסד ללא כוונת רווח אינו מפיג את החשש לפגיעה או הפחתה של התחרות במקטע פעילות מסוים של בעלי אותו גוף. יש לבחון את המהות הכלכלית והתחרותית של שיתוף הפעולה, ולא את הצורה הספציפית במסגרתה נעשה שיתוף פעולה זה (ראו P.E Areeda & H. Hovenkamp Antitrust Law (Vol. 1A 2nd ed.) at pp. 254-256). במקרה זה קיימת פעילות כלכלית ופעילויות אחרות אשר מושפעות מפעולתו של תאגיד האיסוף. כך לדוגמא, יכולת הציבור להחזיר מיכלי משקה ריקים ולקבל חזרה את הפיקדון ששולם עבורם, התקשרות התאגיד עם אספנים מקצועיים, השירות הניתן לבתי העסק באיסוף מיכלי המשקה, העברת מיכלים ריקים למיחזור ועוד. משכך, אין לומר שתאגיד האיסוף עוסק בפעילות פילנתרופית, שאין בה כדי להשפיע על הסביבה התחרותית והכלכלית בו הוא פועל.

נוסף, כי הגם ש"הורי" המיזם המשותף אינם מגבילים או כובלים עצמם במפורש, הרי שיתוף הפעולה בין המבקשות במסגרת תאגיד האיסוף יוצר חשש שפעילותן המשותפת תזלוג לשיתוף פעולה והעברת מידע באופן שיפגע בתחרות בתחום המשקאות (מ' מזרחי במאמרה הנ"ל, בעמ' 218-217, 234). אמנם, בית-הדין הציב תנאים למניעת יצירת "שולחן משותף" כאמור, אך אין בכך כדי לאיין את היותו של תאגיד האיסוף הסדר כובל. המטרה בקביעת התנאים לפעולתו של הסדר, היא למזער את הנזק הכרוך בקיומו של ההסדר לתחרות, ואין בהם כדי לשלול את היותו הסדר כובל.

דיני ההגבלים העסקיים וחוק הפיקדון

13. אף שתאגיד האיסוף פועל על-פי הוראות חוק הפיקדון וכפוף לפיקוח המשרד לאיכות הסביבה (ראו למשל סעיף 10 לחוק הפיקדון), עדיין אין הוא פטור מבחינת פעילותו על-פי דיני ההגבלים העסקיים, ופיקוחו של המשרד לאיכות הסביבה אינו תחליף לפיקוחו של הממונה על ההגבלים העסקיים.

אין המדובר בהתנגשות דינים, השוללת את תחולת חוק ההגבלים העסקיים. חוק הפיקדון אינו מסדיר את פעולתו של תאגיד מיחזור מבחינת דיני התחרות, אלא הוא מסדיר את מנגנון האיסוף כפי שפורט לעיל, כאשר הוא מציב אפשרות לפעול במסגרתו של תאגיד מיחזור. ודוק, אנו סבורים כי חוק הפיקדון אינו מחייב קיומו של תאגיד מיחזור אחד ויחיד. הדבר לא עולה במפורש מלשון החוק, ואיננו מקבלים את פרשנות המבקשות לנאמר בהצעת החוק. התנאה על דיני ההגבלים העסקיים צריך שתעלה במפורש מתוך דבר חקיקה. חוק הפיקדון אינו קובע את ההסדר הכובל הכרוך בהקמה ובהפעלה של תאגיד מיחזור כלשהו. אנו סבורים, שאין הכרח כי מספר יצרנים או בעלי עסק יחברו להקמה משותפת של תאגיד מיחזור. לשון אחר, אין המדובר בכבילה אשר נעשתה על-פי דין, אשר אינה בבחינת הסדר כובל, כאמור בסעיף 3(1) לחוק ההגבלים העסקיים (השוו ערר (י-ם) 7/95 "בזק", החברה הישראלית לתקשורת בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, דינים מחוזי, כרך לב(1), 66; ה"ע (י-ם) 491/98 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, תקדן מחוזי 99(1) 33011, ת"פ (י-ם) 419/97 מדינת ישראל נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ואח', פסקה 55 לסימן קל"א להכרעת הדין; ד' גילה "חוזים המגבילים תחרות, הגבלים עסקיים ומונופולין" מתוך חוזים (כרך ג', תשס"ד) 673-675).

המבחן לאישורו של הסדר כובל

14. סעיף 9 לחוק ההגבלים העסקיים קובע, כי המבחן לאישורו של הסדר כובל על-ידי בית-הדין, הוא מבחן "טובת הציבור", וכי בית-הדין רשאי להתנות את אישורו של ההסדר בתנאים. על-פי סעיף 10 לחוק, עת נדרש בית-הדין לבחינת "טובת הציבור" בקיומו של הסדר כובל, עליו לשקול את מידת הפגיעה בתחרות ובציבור, אל מול תרומתו של ההסדר לעניינים המפורטים בסעיף, ובסופו של יום עליו להכריע בשאלה "אם התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר." בין רשימת העניינים המפורטים בסעיף 10 ניתן למנות את ייעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן, וכן הבטחת היצע מספיק של נכסים או שירותים לציבור ומניעת פגיעה חמורה בענף חשוב למשק המדינה. רשימת עניינים זו אינה רשימה ממצה. נעיר, כי "טובת הציבור" תיבחן גם על-פי כוונת המחוקק אשר באה לידי ביטוי בדבר החקיקה הרלוונטי (ראו ה"ע (י-ם) 445 א.י. סי. אס מערכות כבלים בישראל בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, קובץ הגבלים עסקיים בהוצאת ועד מחוז ת"א של לשכת עוה"ד, 298 בעמ' 316).

כבר נפסק, כי כאשר נדרש בית-הדין לבקשה לאישור הסדר כובל אשר אושר בעבר, כמו במקרה דנן, אין הוא פטור מלבחון האם לא נשתנו הנסיבות, במובן זה שטובת הציבור לא תיפגע כתוצאה מאישור מחודש של ההסדר (ראו ה"ע (י-ם) 7009/02 דטה קאר ישראל בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח', דינים מחוזי כרך לד(4), 893, סעיף 12 לפסק-הדין; ה"ע (י-ם) 3276/99 ערוצי זהב ושות' ואח' נ' איגוד במאי קולנוע וטלוויזיה בישראל, דינים מחוזי, כרך לב(7) 594).

15. כאן המקום לומר, כי בחינת אישורו של תאגיד האיסוף תעשה לאור ההסדר הקיים בחוק הפיקדון. בנוסח דברים (השוו ה"ע (י-ם) 466/95 עידי סבבה לגבלים בע"מ ואח' נ' הממונה

על ההגבלים העסקיים ואח', דינים מחוזי כרך כו(4), (469). אין בכוונתנו, ואין זה מתפקידו של בית-הדין להגבלים עסקיים, לבקר את ההסדר הקבוע בחוק הפיקדון, או להעיר על תזכיר הצעת החוק לתיקון חוק הפיקדון שהופץ על-ידי המשרד לאיכות הסביבה (תזכיר הצעת חוק הפיקדון על מיכלי משקה (תיקון מס' 3) התשס"ה - 2005 - להלן: "תזכיר הצעת החוק"), ואשר הממונה הודיע על הפצתו לאחר הגשת הסיכומים בהליך זה.

עם זאת, אנו סבורים כי אין פטור בלא כלום, ובהמשך דברינו נתייחס במספר נקודות לתזכיר הצעת החוק, ככל שהוא מתייחס להיבטיו התחרותיים של חוק הפיקדון. תזכיר הצעת החוק נסמך על דו"ח שהוכן על-ידי חברת פארטו הנדסה בע"מ לבחינת שינויים בחוק הפיקדון לאור הניסיון שהצטבר בהפעלתו, והוגש ביולי 2004 למכון לחקר ישראל (להלן: "דו"ח פארטו"). נציין, כי בתזכיר הצעת החוק מוצע לשנות את ההסדר הקיים בחוק הפיקדון, באופן בו תוטל אחריות ישירה על יצרניות ויבואניות המשקאות לעמוד ביעדים לאיסוף של מיכלי משקה ריקים והעברתם למיחזור, גם אם הן לא תפעלנה במסגרתו של תאגיד מיחזור. כזכור, על-פי ההסדר הנוכחי, החובה לעמוד ביעדי איסוף מוטלת אך ורק על תאגיד מיחזור. לנוכח הטלת האחריות על יצרניות ויבואניות המשקאות לאיסוף ומיחזור מיכלי המשקה הריקים, בתזכיר הצעת החוק מוצע לבטל את ההוראות הקיימות בחוק הפיקדון המסדירות את הקמתו ופעולתו של תאגיד מיחזור, כך שלא יהיה צורך באישור תאגיד מיחזור על-פי החוק, וממילא בטלה ההוראה האוסרת על תאגיד מיחזור לחלק רווחים בין חבריו. בתזכיר מובהר, כי אין מניעה מיצרניות ויבואניות, אשר ירצו בכך, להתאגד בכפוף להוראות כל דין, על-מנת לעמוד ביעדי האיסוף. השינוי המוצע נועד, כך לפי האמור בתזכיר הצעת החוק ובדו"ח פארטו, לעודד תחרות בתחום איסוף ומיחזור מיכלי המשקה הריקים.

אף שמדובר בתזכיר הצעת חוק לא מחייב בלבד, תזכיר זה הוא פרי עבודה כלכלית מקיפה ויש בו כדי להעיד על מגמות עתידיות בתחום פעילותו של תאגיד האיסוף. ועוד. אף שדו"ח פארטו צורף לעמדתה של אט"ד מבלי שנערך כחוות דעת ועורכיו לא נחקרו, המומחים מטעם הממונה ואט"ד התייחסו בדבריהם לדו"ח זה והפנו למספר נתונים המופיעים בו. אשר על כן, בהמשך נתייחס גם אנו בקצרה למובא בו.

בחינת "טובת הציבור" בקיומו של תאגיד האיסוף

16. מבחן "טובת הציבור" אשר משמשנו בבחינת הסדרים כובלים הנו מבחן תוצאתי, הבוחן את התועלות הכרוכות בהסדר הכובל אל מול הפגיעה הנשקפת ממנו לתחרות ולעניינים המנויים בסעיף 10 לחוק ההגבלים העסקיים.

התועלות אשר בצד תאגיד האיסוף

17. לא אחת, שיתוף פעולה בין עסקים נועד להגשים מטרות אחרות זולת הגבלת התחרות ביניהם. ככלל, יעילותה של פעילות כלכלית גדלה ככל שהיקף הפעילות מתרחב (רכישת יתרונות לגודל). בנוסף, ישנן משימות כלכליות אשר מחייבות שיתוף פעולה בין מספר עסקים, אשר כל אחד מהם לא יכול לבצען בעצמו, וישנן פעילויות, אשר פירותיהן נופלים בחלקם של הרבים, ובשל כך מתמרצות עסקים לבצען בכוחות משותפים (מ' מזרחי במאמרה הנ"ל, בעמ' 216-217).

ניתן לומר, כי תאגיד האיסוף הנו מיזם משותף אשר משרת את הציבור בכללותו, כמו את יצרני ויבואני המשקאות ובתי העסק הנהנים משירותיו. מאז הקמתו, פעל תאגיד האיסוף לאיסופם של מאות מיליוני מיכלי משקה ריקים, וכ- 70 יצרני ויבואני משקאות משתמשים בשירותיו. תאגיד האיסוף פועל לאיסוף מיכלי המשקה מאלפי גזודות. השייכות לכ- 1,500 בתי עסק שונים. לשם

ומאספנים. בנוסף מתפעל התאגיד מכונות אוטומטיות להשבת מיכלים. התאגיד אף פועל למיון המיכלים ולהעברתם למיחזור. התאגיד הקים מערכת כספים, המקבלת את דמי הפיקדון מיצרני ויבואני המשקאות מצד אחד, ומשיבה אותם לבתי העסק ולצרכנים, מצד שני. התאגיד גם משלם דמי עידוד לאספנים, על-מנת שירחיבו את פעילות האיסוף.

לדברי המבקשות, כמעט כל המיכלים שנאספים מופנים למיחזור. בשנת 2002 אסף התאגיד והפנה למיחזור כ-35% מכלל המיכלים בני הפיקדון אשר יוצרו ושוקו באותה שנה. בשנת 2003 עמד שיעור האיסוף על 62% ואילו בשנת 2004 עמד הוא על 55%. כמות המיכלים שנאספה והועברה למיחזור עומדת על למעלה מ-830 מיליון, בנפח של כ-700 אלף מ"ק.

18. עולה, אפוא, כי תרומתו של תאגיד המיחזור נעוצה בעיקר בהגברת כמויות איסוף מיכלי המשקה הריקים, אשר לולא כן ספק אם היו מושגות, ועל כך עוד נעמוד בהמשך. יש בפעולה זו כדי לקדם את תכליותיו של חוק הפיקדון, אותן ציינו לעיל, ובראשן שמירה על איכות הסביבה (שיפור רמת הניקיון ברשות הרבים, חסכון בנפח הטמנה באתרי הפסולת, קידום המיחזור לרבות הפחתת צריכת הדלק וזיהום האוויר במפעלים המשתמשים בחומר הממוחזר, הגברת המודעות בקרב האוכלוסייה לנושא איכות הסביבה בכלל ולמיחזור בפרט). אין צורך להכביר מילים על החשיבות שבשמירה על איכות הסביבה. סביבתו של האדם, ובה הקרקע, המים והאוויר, היא הבסיס לקיומו הפיזי והרוחני כאחד. איכות חייו של אדם מושפעת במידה לא מבוטלת מאיכות סביבתו (ראו בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש-ממשלת ישראל ואח', פ"ד נח(3) 503, 513-512).

א-עמידה ביעדי האיסוף

19. הטענה המרכזית אשר בפי הממונה היא, כי הניסיון שנצבר במהלך תקופת פעולתו של תאגיד האיסוף מלמד, כי בהעדר תחרות כלשהי, פעל התאגיד באופן בזבזני, שיש בו כדי לפגוע במטרות שביסוד חוק הפיקדון. לשיטת הממונה, הכספים שבזבזו על-ידי תאגיד האיסוף היו עשויים לשמש מקור למימון הגדלת כמויות המיכלים הנאספים ולשיפור נגישות הציבור למקומות בהם ניתן להחזיר את מיכלי המשקה הריקים שברשותו וקבלת דמי הפיקדון בגינם. לביסוס טענתו, הממונה מצביע על אי עמידה של תאגיד המיחזור ביעדי האיסוף המקוריים שנקבעו בחוק הפיקדון, בצד נקיטת פעולות להורדת יעדי האיסוף. עמדתה של אט"ד בעניין הפחתת יעדי האיסוף היא, כי הפחתה זו מנוגדת לאינטרס הציבורי ופוגעת בהגשמת יעדי חוק הפיקדון.

20. עיון ביעדי האיסוף שנקבעו בחוק הפיקדון ובתקנות הפיקדון, כמו גם בנתונים אודות שיעורי האיסוף בפועל, מלמד כי אכן תאגיד האיסוף לא עמד ביעדי האיסוף המקוריים שנקבעו בחוק הפיקדון. יעדי האיסוף המקוריים שנקבעו בסעיף 8ב(א) לחוק הפיקדון, הופחתו במסגרת תקנה 6ב' לתקנות הפיקדון. יעד האיסוף לשנת 2002 הופחת משיעור של 60% לשיעור של 50%. יעד האיסוף לשנת 2003 הופחת משיעור של 70% לשיעור של 60%. יעד האיסוף לשנת 2004 הופחת משיעור של 80% לשיעור של 62% (זאת לאחר שקודם לכן הופחת הוא לשיעורים של 70%-65%). יעד האיסוף לשנת 2005 הופחת משיעור של 85% לשיעור של 80% (תקנות הפיקדון על מיכלי משקה, תשס"א-2001, תיקון מיום 23.12.02, ק"ת 6215, תשס"ג, עמ' 318; תיקון מיום 23.2.05, ק"ת 6372, תשס"ה, עמ' 452). גם לאחר הורדת יעדי האיסוף כאמור, לא עמד תאגיד האיסוף ביעדים שנקבעו לשנים 2002 ו-2004 (באוספו 35%-55% בלבד בהתאמה מכמות המיכלים ששוקה אותן שנים על-ידי היצרנים והיבואנים המשתמשים בשירותיו), ונקנס בהתאם.

21. הממונה הצביע על סוגי הוצאות שהוציא התאגיד, אשר יש בהם להעיד, לשיטתו, על התנהלות בזבזנית בכספיו, דבר זר למטרות לשמן הוקם. כך למשל, תאגיד האיסוף הוציא מדי שנה כחצי מיליון שקלים עבור יועץ תקשורת ושתי חברות שתדלנות (לוביסטים), ויימכתם ביתר לחייל לחיילים עתידים.

שראו ראשי תאגיד האיסוף שהוא צפוי לעבור את יעד האיסוף המופחת שנקבע לו לשנת 2003, הם נקטו בצעדים על-מנת להקטין את כמות האיסוף לאותה שנה. בין השאר, הודיע תאגיד האיסוף כי ישלם דמי עידוד מוגדלים בחודש ינואר 2004, על-מנת שאספנים ישמרו את המיכלים שאספו ויעבירו אותם לתאגיד רק בחודש ינואר 2004. כלומר, התאגיד גרם להוצאה כספית על-מנת להסיט את האיסוף מחודש דצמבר 2003 לחודש ינואר 2004. הוצאה בזבזנית נוספת לטענת הממונה, היא תשלום מענק הסתגלות בסך של כ-285,000 ש"ח בשנת 2004 למנכ"ל הקודם של תאגיד האיסוף. הממונה מדגיש, כי כל שקל מבזבז משמעו הקטנת מקורות המימון לאיסוף מיכלי משקה, ומכאן קצרה הדרך לאי-עמידה ביעדי האיסוף.

22. המבקשות טוענות מנגד, כי יעדי איסוף אשר נקבעו מלכתחילה אינם ריאליים. המבקשות מבססות טענה זו על חוות דעתו של פרופ' ברנע לפיה, פעילות התאגיד במסגרת הקבועה בחוק, דהיינו בהינתן פיקדון בשיעור של 25 אג', לא תוכל להיות מאוזנת בהיקפי איסוף של מעל ל-65% (עמ' 71-72 לפרוטוקול). הסיבה לכך היא, שאחד ממקורות המימון העיקריים של התאגיד הוא הפרשי דמי הפיקדון בין סכום דמי הפיקדון שהתקבל ובין הסכום שהוחזר לציבור. הן פרופ' ברנע והן פרופ' חורש סבורים, כי מאחר ומקור ההכנסות העיקרי של תאגיד האיסוף הוא הפרשי דמי הפיקדון, הרי שכל ששיעור האיסוף יגדל, כך יקטנו המשאבים הכספיים העומדים לרשות התאגיד (הסכום שמוחזר לציבור יגדל ולכן הפרש דמי הפיקדון יקטן), וההוצאות המשתנות הכרוכות באיסוף המיכלים תגדלנה. לסברתו של פרופ' חורש, נקודת האיזון לפעילות התאגיד בהינתן דמי פיקדון בשיעור הקיים עומדת על שיעור איסוף של 60%, כאשר אם מבקשים להעלות את יעדי האיסוף, אזי יש להעלות בהתאמה גם את גובה דמי הפיקדון.

בנוסף, המבקשות הצביעו על מספר גורמים, אשר לשיטתן פגעו ביכולתן לעמוד ביעדי האיסוף. הגורם האחד הוא אי-אכיפה מספקת של חוק הפיקדון על בתי העסק, אשר מערימים קשיים על צרכנים בהחזרת מיכלי המשקה הריקים, וכתוצאה מכך מפחיתים את הכמות הנאספת ומועברת לתאגיד האיסוף. הגורם השני הוא העדר מודעות מספקת של צרכנים להשבת מיכלי המשקה, אשר גם הוא מפחית את הכמות הנאספת. הגורם השלישי הוא המע"מ שעל יצרניות ויבואניות המשקאות לשלם בגין דמי הפיקדון שנגבה, אשר הפחית למעשה את מקור המימון לפעילות התאגיד.

23. אנו סבורים, כי אכן נוצר "פרדוקס" בהסדר אותו מתווה חוק הפיקדון. מאחר ומקור המימון העיקרי של תאגיד האיסוף הוא הפרשי דמי הפיקדון בין הסכום שנגבה ובין הסכום שמוחזר לציבור הצרכנים, הרי שכל ששיעור האיסוף גבוה יותר, כך קטנים המשאבים הכספיים העומדים לרשות התאגיד. בה בעת, ההוצאות המשתנות של תאגיד האיסוף, אשר סכומן פרופורציוני לכמות הנאספת, תגדלנה ככל שהתאגיד יאסוף יותר מיכלים. עולה אפוא, כי בעוד שמטרת חוק הפיקדון והאינטרס הציבורי היא להגדיל את כמות מיכלי המשקה הריקים אשר נאספת ומועברת למיחזור, הרי שחוק הפיקדון יוצר מעין "מחסום מימוני" לפעולת תאגיד האיסוף, ומאפשר פעולה מאוזנת בהיקפי איסוף של עד 65%. אכן, אין לשלול שפעילות יעילה יותר מצד תאגיד האיסוף הייתה מובילה לשיעור איסוף גבוה יותר מזה שהושג בפועל, ואולם מדובר בתוספת שולית ולא בשינוי מהותי. לא על בית הדין המלאכה לפתור "פרדוקס" זה, אולם אין הוא בן חורין להתעלם ממנו.

תמונת הראי היא, כי הפחתת יעדי האיסוף משמעה הותרת הפרשי דמי הפיקדון בשיעורים גבוהים יותר בידי תאגיד האיסוף בצד הפחתת כמות מיכלי המשקה המפונים וסכום דמי פיקדון המוחזרים לציבור (סעיף 14 לתצהירו של ד"ר חגאי). כמו-כן, בצד אי עמידה ביעדי האיסוף מוטלת סנקציה בדמות תשלום כפל דמי הפיקדון בגין כל מיכל שלא נאסף מתחת לשיעור היעד, כלומר הקטנת מקורות המימון לאיסוף המיכלים. ד"ר חגאי מסר בעדותו בפנינו, כי הוא חישב ומצא כי מימון כפל הקנס בגין אי עמידה ביעדי האיסוף לשנת 2004 (כאמור נאספו 55% מהמיכלים שעה שיעד האיסוף עמד על שיעור של 62%), בוצע למעשה מהפרשי דמי הפיקדון שנותרו בידי תאגיד האיסוף, וכי הפחתת יעד האיסוף נעשתה על-מנת שתאגיד האיסוף יוכל לשלם את כפל הקנס מכספי הפיקדון שנותרו בידו.

24. נאמר לעניין יעדי האיסוף, כי אין אנו רואים לנכון להביע עמדתנו באשר לשיעור האיסוף האופטימאלי. נתון זה צריך שייקבע על-ידי הגורמים המקצועיים במשרד לאיכות הסביבה, תוך שקילת מכלול הנתונים הרלוונטיים. לענייננו, די לנו בנתון כי תאגיד האיסוף לא עמד ביעד האיסוף שנקבע לו בשנת 2004. נתון זה מלמד על פגיעה בציבור במספר היבטים. ההיבט הראשון הוא ההיבט הכספי. בפועל, רוב מיכלי המשקה אינם מוחזרים על-ידי הצרכנים אלא על-ידי אספנים מקצועיים. רק כ-3% בלבד ממכלי המשקה מוחזרים על-ידי הצרכנים, כך שלמעשה דמי הפיקדון מהווים מס צריכה בסך כ-170 מיליון ₪ בשנה (עמ' 14-15 לחוות דעתו של פרופ' חורש). עובדה זאת נובעת, בין היתר, מהיעדר נגישות מספקת (מכונות איסוף ומרכזי איסוף) לציבור הרחב להחזרת מיכלי המשקה שברשותו. כך לדוגמא, עד נובמבר 2004 הוצבו כ-100 מכונות אוטומטיות, שעה שלדברי יו"ר דירקטוריון התאגיד לשעבר, מר אריה, נדרשות כ-400 עד 500 מכונות. נציין, כי גם אט"ד הכירה בבעיית נגישות הציבור להחזרת מיכלי המשקה הריקים ואי עמידת תאגיד האיסוף ביעדי האיסוף. ההיבט השני הוא היבט איכות הסביבה. אם תאגיד האיסוף אינו עומד ביעדים שנקבעו לו בחוק ובתקנות, הרי שהדבר פוגע ישירות במטרות החוק עליהן עמדנו לעיל בהיבט איכות הסביבה.

25. נעבור עתה לבחינת ההיבט הכלכלי-תחרותי שביסוד פעולת תאגיד האיסוף, ונבחן האם אכן ישנם יתרונות משמעותיים לגודלו של התאגיד, שהוא פרי שיתוף פעולה של יצרניות ויבואניות המשקאות הגדולות בישראל, או שמא פועל הוא בחוסר יעילות, באופן אשר פוגע בציבור ומחייב את פירוקו וכינון תחרות בין מספר תאגידי מיחזור.

האם יש מקום לכינון תחרות בין מספר תאגידי מיחזור

26. הממונה והמבקשות חלוקים ביניהם בשאלת ההיתכנות להקמת מספר תאגידי מיחזור, ובשאלה האם פעולתו של תאגיד מיחזור יחיד עדיפה כלכלית על-פני פעילותם של מספר תאגידי מיחזור, בהנחה כי אכן אפשרות כזו היא ריאלית.

27. לטענת המבקשות, תאגיד אחד יפעל באופן יעיל יותר ממצב בו פועלים מספר תאגידי. הסיבה לכך נעוצה, לשיטתן, מיתרונות לגודל, אשר מפחיתים את עלות האיסוף השולית. המבקשות נסמכות על תצהירה של גב' אסתר מצא-רום, סמנכ"לית לענייני כספים של תאגיד האיסוף, ועל חוות דעתו של פרופ' ברנע, לפיהם דפוס פעילות של תאגיד יחיד, יש בו כדי לחסוך משמעותית בעיקר בעלויות הובלה ומיין ובהוצאות הנהלה וכלליות.

לדעת פרופ' ברנע, סך עלויות התפעול המשתנות צפוי לגדול עם פיצול תאגיד האיסוף למספר תאגידיים. לשיטתו, עבור אותה רמת איסוף באותה רמת שירות, הפיצול ייקר את הוצאות השינוע, המיין ושאר העלויות המשתנות. אשר לעלויות הקבועות, כגון הוצאות הנהלה וכו', לדידו פיצול כאמור לא יכול להוזיל את פעילות התאגיד. על-פי חישוביה של גב' מצא-רום, המעבר מתאגיד יחיד לשלושה תאגידיים כרוך בתוספת של כ-42% לעלות האיסוף של מיכל בודד (12.36 אג' לעומת 17.57 אג'). גב' מצא-רום מצאה, כי שיעור החיסכון השנתי של פעילות תאגיד מיחזור יחיד לעומת פעילות של שלושה תאגידיים עומד על כ-18.6 מיליון ₪, כמחצית מתקציב הפעילות השנתי של תאגיד האיסוף (עמ' 129-130 לפרוטוקול).

ודוק. גב' מצא-רום לא כללה בחישובה תוספת עלות בגין מיין מיכלים, מתוך הנחה כי כל תאגיד מיחזור יוכל לאסוף כל מיכל משקה של כל יצרן או יבואן. הממונה התייחס לעלות המיין, בהביעו את הדעה כי לא תידרש תוספת עלות משמעותית בגין מיין המיכלים, בהשוואה לעלות מיין המיכלים כיום. לאור העובדה, כי עלות המיין ממילא לא נכללה בחישובה של גב' מצא-רום, לא מצאנו לנכון להידרש לסוגיה זו, לרבות להסדר אפשרי של סליקה צולבת ולעלותו.

28. אשר לעלות ההובלה, הרי שגב' מצא-רום מצאה כי התוספת המשמעותית במצב של ריבוי תאגידיים צפויה להיות תחת סעיף הוצאות זה. לשיטתה, התוספת הצפויה היא בשיעור של

ההובלה. הנחת המוצא של גב' מצא-רום הייתה, שכל תאגיד יתפרש בכל רחבי הארץ (עמ' 138-139 לפרוטוקול), ולכן הכפילה את זמן הנסיעה של תאגיד האיסוף במספר התאגידים.

הנחת המוצא של גב' מצא-רום, לפיה במצב של ריבוי תאגידים יתפרשו הם במידה שווה, אינה בהכרח נכונה. כפי שציין הממונה, ייתכן כי במצב של ריבוי תאגידים, יחליט כל תאגיד על פעולה באזור גיאוגרפי מסוים, על-פי שיקולים כלכליים (סעיף 62 לתצהירו של ד"ר חגאי ודברי פרופ' ברנע בעמ' 104, 107-110 לפרוטוקול). כמו-כן, יש לערוך בדיקה של חיוניות ההוצאות, שכן ברי שתאגיד האיסוף, אשר במתכונת דהיום פועל כתאגיד יחיד, אינו יכול להוות אבן בוחן לעלויות תפעול של תאגיד הפועל במצב של תחרות.

29. אשר להוצאות הנהלה וכלליות, גב' מצא-רום סבורה כי פעילות מספר תאגידים כרוכה בשכפול עלויות (כמספר התאגידים) כגון שכר מנהלים, שכר דירה, שירות לקוחות, שירותים משפטיים וחשבונאיים, פרסום ועוד. לשיטתה, תוספת העלות הצפויה בסעיף זה עומדת על 2.76 אג' למיכל (מ-2.01 אג' ל-4.77 אג'). גב' מצא-רום חישבה תוספת זאת לפי חלוקה של מחצית עלות קבועה ומחצית משתנה, כאשר רק החלק הקבוע הוכפל במספר התאגידים (עמ' 6 לתצהיר וכן עמ' 134 לפרוטוקול).

גם כאן נאמר, כי לא ניתן להתבסס לחלוטין על הוצאות תאגיד האיסוף כיום כבסיס למדד הצפוי של הוצאות במצב של ריבוי תאגידים, שכן ייתכן שבמצב של שיווי משקל בשוק תחרותי תאגיד ימחזור יפעלו באופן יעיל יותר ויקצצו בסעיף הוצאות זה.

30. גם אם נקבל את טענות הממונה, כי הערכותיה של גב' מצא-רום בנוגע להוצאות ההובלה במצב של ריבוי תאגידים מוטות כלפי מעלה, הרי שלא ניתן לקבל את טענתו כי עלויות ההובלה לא תגדלנה כלל. אנו סבורים, כי גם אם התעבורה לא תגדל ביחס של מספר התאגידים, עדיין תהא חפיפה, ולו חלקית, בפעילות האזורית, ולכן עלויות ההובלה באותם אזורים תגדלנה. אשר להוצאות הקבועות (הנהלה וכלליות), נראה לנו כי בהעדר ניסיון בפעולה של מספר תאגידים מיחזור, קשה לתת אומדן מבוסס באשר להוצאות הקבועות הנדרשות להפעלת תאגיד מיחזור בודד. לדעתנו, גם לאחר הפחתת העלות עליה הצביעה גב' מצא-רום, עדיין נקבל תוספת עלות למשק בסעיף עלות ההובלה וההוצאות הקבועות, גם ללא הוצאות מיון. ויודגש, כי אין בדעתנו זו כדי להביע עמדה כלשהי בדבר העלויות שתידרשנה לכינון משטר תחרותי בהינתן הסדר שונה מההסדר הקיים כיום בחוק הפיקדון.

הסבירות לכינונה של תחרות במצב המשפטי הקיים

31. לטענת הממונה כאמור לעיל, תאגיד האיסוף פועל כמונופול בלתי יעיל לאיסוף מיכלי משקה, דבר הגורם נזק לציבור בהיבט הכספי ובהיבט איכות הסביבה. זאת, מכיוון שהוא התאגיד היחיד שאושר על-פי חוק הפיקדון הפועל לאיסוף מיכלי משקה. לשיטת הממונה, הפתרון למצב זה טמון בכינונה של תחרות בין מספר תאגידים מיחזור, אשר תדרבן את התאגידים לפעול ביעילות ולהגיע ליעדי איסוף גבוהים יותר. כינונה של תחרות כאמור יתאפשר אם לא יאושר המשך פעילותו של תאגיד האיסוף, אשר כאמור הנו מיזם משותף של יצרניות ויבואניות המשקאות הדומיננטיות, המשווקות כ-85% מהמיכלים בני הפיקדון בשנה.

המבקשות מצדן טוענות, כי ליצרני המשקאות אין אינטרס כלכלי להקים מספר תאגידים מיחזור חלף תאגיד האיסוף. לשיטתן, כל יצרן משקאות בודד יעדיף להעביר את כספי הפיקדון לקרן לשמירת ניקיון, ולא לשאת בעלויות ובסיכון הכרוכים בהקמה ובהפעלה של תאגיד מיחזור, אשר פועל ללא מטרות רווח. לסברתן, האינטרס הכלכלי של יצרן לא יביא אותו להקים תאגיד בו הוא חשוף לכפל קנס.

32. נקדים ונאמר, כי לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת חוות הדעת שהביאו, מצאנו כי במצב

שירותים לכל יצרן או יבואן בתנאים שוויוניים, אף לאלו אשר אינם חברים בו. על-פי טענה זו, יצרנים ויבואנים יעדיפו להמתין עד אשר יצרן או יבואן אחר יקים תאגיד מיחזור, ואז יוכלו לקבל שירותים מאותו תאגיד מבלי לשאת בעלויות ובסיכונים של מקים התאגיד (עמ' 5-6 לחוות דעתו המשלימה של פרופ' ברנע; עמ' 318-319 לפרוטוקול).

מנגד, הממונה מציין את סעיף 8א(ב) לחוק הפיקדון, אשר מגן על האינטרס הכלכלי של בעלי תאגיד מיחזור בקובעו כדלקמן:

ק "תאגיד מיחזור יאפשר לכל יצרן, יבואן או בית עסק, בין שהוא חבר בתאגיד ובין שאינו חבר בו, להשתמש בשירותים שהוא נותן, בתנאים שוויוניים; לעניין זה לא יראו פגיעה בתנאים שוויוניים קביעת תנאים שיאפשרו לתאגיד המיחזור החזר הוצאותיו הראשונות וכיסוי ההוצאות התפעוליות שלו."

הווי אומר, תאגיד מיחזור יכול לקבוע, במסגרת התקשרות למתן שירותי איסוף, תנאים אשר יבטיחו את פיזור הסיכון הכלכלי הכרוך בהקמתו ותפעולו השוטף, גם על מי שאינו חבר בתאגיד. זאת, מבלי שהדבר ייחשב כהפרה של החובה להעניק שירותים בתנאים שוויוניים. כמובן, בהנחה כי מדובר בתנאים הוגנים וסבירים. לדעת הממונה, במצב זה יגבר האינטרס הכלכלי של היצרן למזער את ההוצאות הכרוכות בקבלה ובטיפול במיכלי המשקה הריקים (במיוחד כאשר מדובר ביצרן משקאות גדול דוגמת המבקשת 2, החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ) על-פני הסיכון לכאורה אותו הוא נוטל בהקימו תאגיד מיחזור, ולמרות חששו מפני "טרמפזם" מצד יצרנים ויבואנים אחרים.

37. לטעמנו, שאלת היום שאחרי אי-אישורו של תאגיד האיסוף היא שאלת המפתח בבקשה זו. מטבע הדברים, כמו בכל תחזית, קשה לקבוע מה יקרה בפועל במקרה שלא יאושר המשך פעילותו של תאגיד האיסוף (ראו גם דבריו של פרופ' ברנע בעמ' 112, 117 לפרוטוקול). גם אם נסכים עם עמדת הממונה, אשר זוכה לתמיכה מסוימת על-ידי אט"ד ובוודאי על-ידי המתנגדות, לפיה תאגיד האיסוף אינו פועל ביעילות, עדיין מצאנו כי תוחלת הנזק הצפוי לאור ה"עמימות" באשר להסתברות הקמתם של תאגידי מיחזור אחרי פירוקו של תאגיד האיסוף עולה בהרבה על הנזק כתוצאה מחוסר יעילותו של תאגיד האיסוף.

הממונה טוען, כי לאור הלחצים הכלכליים עליהם עמדנו לעיל, שיוטלו על יצרני ויבואני המשקאות שיפעלו ללא תאגיד, סביר שיוקמו תאגידי תוך פרק זמן קצר. עם זאת, ד"ר חגאי לא יכול היה להעריך תוך כמה זמן יוקמו תאגידי מיחזור נוספים, תוך שהוא מודה כי קיימת אפשרות שיעבור זמן רב עד שיוקמו תאגידי מיחזור נוספים, וכי כלל לא ברור שיוקמו מספר תאגידיים. לדעת ד"ר חגאי, משך הזמן תלוי במידת הלחץ שיופעל על יצרני ויבואני המשקאות מצד רשתות השיווק. ד"ר חגאי אף ציין בפנינו את האפשרות, כי ייתכן והמשרד לאיכות הסביבה יאלץ לפעול למימון איסוף אקטיבי (כזכור בהיעדר תאגיד מיחזור על היצרנים והיבואנים מוטלת חובה פאסיבית בלבד לקבל את מיכלי המשקה המובאים לפתחם) במימון הקרן לשמירת ניקיון, או אף לבטל את החוק מאחר והציבור לא מקבל חזרה את דמי הפיקדון.

בנקודה זו מתגלית חולשת עמדתו של הממונה. הממונה לא יכול להעריך, מטבע הדברים יש לומר, מה הסבירות להקמת מספר תאגידי מיחזור ביום שאחרי, לכשתופסק פעילותו של תאגיד האיסוף. לא נוכל להסתמך על הדוגמא אותה ציין ד"ר חגאי (עמ' 316 לפרוטוקול), בדבר פרק הזמן שנדרש לפתרון סכסוך עסקי בין חברת שטראוס ובין אחת מרשתות השיווק, שכן היא איננה ממין העניין. במצב דברים זה, ניתן לומר, כי גם הממונה עצמו שרוי בחוסר וודאות בנוגע למשך הזמן של הדינאמיקה בתקופת הביניים עד להקמת מספר תאגידיים, אם בכלל, במצב המשפטי הקיים, ועל כן לא ברורה לנו נחישותו להפסיק את פעילות תאגיד האיסוף, מבלי שיש בידו להצביע על פתרון סביר לטובת הציבור בתקופת הביניים, כל עוד חוק הפיקדון הנוכחי עודנו שריר וקיים.

38. בהעדר ראיה כלשהיא שקיימת חלופה ישימה לפעילותו של תאגיד האיסוף, עלול להיווצר

משקה ריקים, דהיינו איסוף פאסיבי, תחת המצב הקיים כיום של איסוף אקטיבי. נזכיר בהקשר זה, כי טרם הקמת תאגיד האיסוף שיעור האיסוף של מיכלים עליהם חל חוק הפיקדון היה שולי, ועובדה היא כי שיעור האיסוף של מיכלים בנפח 1.5 ליטר, עליהם לא חל חוק הפיקדון הנו נמוך, ועומד על שיעור של 15%-20%.

- כפי שפורט לעיל, חוק הפיקדון יוצר הבדל מהותי מבחינת כמות האיסוף בין מצב בו הוראות החוק מופעלות באמצעות תאגיד מיחזור ובין מצב בו לא נעשה שימוש בתאגיד מיחזור. הכוונה היא לחובתו של תאגיד מיחזור לעמוד ביעדי האיסוף. חובה זו גורמת לכך שהתאגיד נדרש לפעילות איסוף אקטיבית, בעוד יצרן או יבואן משקאות, אשר לא משתמש בשירותיו של תאגיד מיחזור, כפוף לחובה פאסיבית של קליטת מיכלים ריקים המובאים לחצריו. נוסף על כך, יצרן או יבואן מחויב להעביר את הפרשי דמי הפיקדון לקרן לשמירת ניקיון. הפרשי דמי הפיקדון מהווים את המקור העיקרי למימון פעילות איסוף אקטיבית (עמ' 4 לחוות דעתו המשלימה של פרופ' ברנע).

התוצאה הצפויה היא, אפוא, ירידה ניכרת בשיעורי האיסוף (ירידה אשר יש בה להפחית במקביל את הנטל הכלכלי המוטל על יצרני ויבואני המשקאות בגין הטיפול במיכלי המשקה הריקים המוחזרים לפתחם), פגיעה בענף המיחזור, וירידה ברמת הנגישות של הציבור למקומות בהם ניתן להחזיר את מיכלי המשקה הריקים ולקבל תמורתם את דמי הפיקדון. כל זאת, בהיעדר גורם שיפעל לאיסוף אקטיבי ומיחזור מיכלי משקה, לרבות החזרת דמי הפיקדון לציבור הרחב. כפי שצינו פרופ' חורש ומר גלעד אוסטרובסקי, תאגיד המיחזור מהווה גורם מפתח ביישום חוק הפיקדון במבנהו הקיים. נעיר, כי זוהי גם עמדת המשרד לאיכות הסביבה, כפי שהובאה בפנינו. מר גלעד אוסטרובסקי מסר, כי השבה שאינה מחויבת בעמידה ביעדים תהיה נמוכה, במיוחד בתקופה של קשיים תקציביים. מר אוסטרובסקי הביא לשם השוואה את שיעורי האיסוף של מיכלים בנפח 1.5 ליטר, עליהם לא חל חוק הפיקדון, אשר עומדים כאמור על 15%-20% מסך המיכלים המשווקים (עמ' 334 לפרוטוקול).

נוסיף, כי למותר לציין כי פגיעה בהיקף הפעלתו ויישומו של חוק הפיקדון משמעותה פגיעה באיכות הסביבה, במובן של מניעת הפחתת הפסולת המופנית להטמנה ופגיעה בקידום טיפול חלופי בפסולת, בעיקר על-ידי מיחזור, וכן פגיעה בערכי טבע ונוף וכן בניקיון ברשות הרבים.

39. נציין, כי בתזכיר הצעת החוק ובדו"ח פארטו מוצע לשנות את ההסדר הקיים בחוק הפיקדון, על-מנת ליצור תמריץ משפטי-כלכלי ליצרניות ויבואניות המשקאות להקים מספר תאגיד מיחזור שיתחרו זה בזה, ועל-ידי כך לשפר את מערך האיסוף והשירות. כך, בעמ' 40 לדו"ח פארטו נאמר, כי התנאים הכלכליים הקיימים בהינתן חוק הפיקדון הקיים מביאים להיווצרות תאגיד יחיד, אף שאין הגבלה על תחרות ברמת תאגיד המיחזור. על-פי המוצע בדו"ח פארטו ובתזכיר הצעת החוק תוטל אחריות ישירה על יצרניות ויבואניות המשקאות, אשר תידרשנה לעמוד ביעדי איסוף, גם אם הן תפעלנה במסגרת של תאגיד מיחזור. התזכיר מציע לבטל את ההוראות הקיימות המסדירות את הקמתו ופעולתו של תאגיד מיחזור. בנוסף, כל יצרנית או יבואנית משקאות תוכל לאסוף מיכלי משקה ריקים שלא נמכרו על-ידה (הפרדה בין איסוף ומכירה), זאת על-מנת לאפשר תחרות בתחום איסוף ומיחזור מיכלי המשקה, תוך הוזלת עלות האיסוף. הווי אומר, נדרש שינוי חקיקה מקיף, אשר יתן מזור לכל הבעיות הקיימות ושעיתידות לקום. במצב המשפטי הקיים, בהיעדר תמריץ משפטי-כלכלי, קיימת סבירות נמוכה להקמתם של מספר תאגיד מיחזור.

התנגדותן של רשתות השיווק

40. התנגדותן של רשתות השיווק נסבה על שני ראשים. הראש האחד הוא חוסר יעילותו של תאגיד האיסוף באיסוף מיכלים והצורך בשיפור נגישות הציבור למרכזי איסוף. עובדה זו גורמת לדבריהן לנטל כלכלי כבד בהיותן כתובת להחזרת מיכלים על-ידי הציבור, ובמיוחד

בכמות גדולה מזו הנמכרת על-ידן (לטענתן, 20% מהמיכלים מוחזרים על-ידן לעומת שיעור מכירה של 5%-7%). המתנגדות מציינות, כי עלות טיפול במיכל המוחזר לרשת שיווק היא 35 אג', לעומת 5.5-10 אג' לטיפול במרכז איסוף (עמ' 19 לחוות דעתו של פרופ' חורש; עמ' 32 לפרוטוקול), בשל הצורך למיין את המיכלים, להקצות מקום מיוחד, לדאוג לניקיון ועוד. מנהל תחום תמיכה ופרויקטים בתפעול ברשת הריבוע הכחול, מר אורן, מסר כי העלות החודשית ברשת הריבוע הכחול מגיעה לכ-1.25 מיליון ש"ח.

כפי שצינו, הטענה בדבר חוסר יעילותו של תאגיד האיסוף חופפת למעשה את עמדת הממונה, ומבחינה זו לא מצאנו כל ייחוד בטענת המתנגדות. נעיר, כי העלות בה נושאות רשתות השיווק מקורה בחוק הפיקדון, וכפי שצינו לעיל אין זה המקום לדון בטיב ההסדר הקבוע בו. אשר על כן, לא מצאנו לנכון להתייחס לטענת המתנגדות, כי ההסדר הראוי הוא הסדר אשר מטיל את האחריות לאיסוף אקטיבי של מיכלי המשקה ישירות על יצרני ויבואני המשקאות. נזכיר, כי בתזכיר הצעת החוק מוצע לשנות את ההסדר הקיים באופן שיפחית את הנטל על רשתות השיווק, כגון הגבלת מספר המיכלים שיוחזרו על-ידי אדם בודד.

הראש השני הוא טענת ניצול מעמד של מונופול לרעה. לטענת המתנגדות תאגיד האיסוף מנצל את מעמדו המונופוליסטי לרעה באופן שיש בו כדי לפגוע בתחרות ובציבור. לשיטת המתנגדות, ניצול זה בא לידי ביטוי בכך שתאגיד האיסוף אינו משפה אותן על הוצאותיהן בטיפול במיכלי המשקה המוחזרים, לעומת אספנים מקצועיים אשר מקבלים "דמי עידוד" בגובה של 2-3 אג' מעבר לדמי הפיקדון. מוסיפות המתנגדות וטוענות, כי תאגיד האיסוף רואה עצמו ומתפקד כנציג יצרניות ויבואניות המשקאות החברות בו, אשר משתפות פעולה על-מנת לפגוע ברשתות השיווק. המתנגדות מלינות על כך שיצרניות ויבואניות המשקאות אינן נושאות בעצמן בעלויות הכרוכות באיסוף מיכלי המשקה, ופועלות באמצעות תאגיד האיסוף.

מנגד, לטענת המבקשות, רשתות השיווק מנסות להתנער ממילוי חובותיהן על-פי החוק בקבלת מיכלי משקה ריקים והשבת דמי הפיקדון, דבר אשר פוגע בשיעור האיסוף של מיכלי המשקה הריקים (עמ' 173-175 לפרוטוקול).

41. לאחר שבחנו את טענת המתנגדות בדבר ניצול לרעה, לכאורה, של מעמדו המונופוליסטי של תאגיד האיסוף, לא ראינו לקבלה, מהטעם שלא הוכחה על-ידי המתנגדות. ניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי בשוק לפי סעיף 29א' לחוק ההגבלים העסקיים, אליו הפנו המתנגדות, מהווה עבירה לפי סעיף 47(א)(4) אם מוכחת כוונה להפחית את התחרות בעסקים או לפגוע בציבור. הלכה היא, כי על בעל דין הטוען טענה בדבר אי-חוקיות מוטל נטל מוגבר של הוכחה (ראו ע"א 475/81 זיקרי נ' "כלל" חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מ(1) 589; ע"א 8789/96 פולק נ' סיסמיקה חיפוש נפט בע"מ (בפירוק), פ"ד נג(5) 689, 694-695).

לאור זאת אנו סבורים, כי לא די בציון ההוצאה החודשית של רשתות השיווק בגין הטיפול במיכלי המשקה הריקים כדי לבסס את טענת הניצול לרעה על-ידי התאגיד (השוו רע"א 2616/03 ישראכרט בע"מ נ' רייס ואח', ניתן ביום 14.3.05). כאמור, חוק הפיקדון הוא אשר קובע כי רשתות השיווק חייבות לקבל מיכלי משקה, ובכך מטיל עליהן עלות מסוימת. לא ברור מה מתוך שיעור נזקן הוא תוצאה של חוסר יעילותו של תאגיד האיסוף. גם אם הכמות אשר מוחזרת לפתח גדולה מזו אשר נמכרת על-ידן, הרי שפתרון הבעיה צריך שיוסדר על-ידי המחוקק, ומכל מקום ההתקשרות בין רשתות השיווק ובין תאגיד האיסוף היא התקשרות עסקית. ככל שאין בתנאים שמציב תאגיד האיסוף משום הפרת חוק הפיקדון ותנאי פעולתו של תאגיד האיסוף, ולטעמנו המתנגדות לא הצביעו על הפרה כאמור, אין זה מעניינו של בית-הדין לעצב עבור הצדדים את תנאי ההתקשרות. כמו-כן, לא ביססו המתנגדות את טענת ההפליה בין לבין האספנים המקצועיים, שהרי ברי כי הם אינם מצויים בעמדה זהה, למצער מבחינת החובות המוטלות עליהם בחוק הפיקדון. נוסף, כי אם תופסק פעילותו של תאגיד האיסוף בהינתן ההסדר הקיים בחוק הפיקדון, הרי שכאמור שיעור האיסוף ירד, דבר שעשוי להביא להגדלת הנטל על רשתות השיווק, כפי שמסר מר אורן בעצמו (עמ' 280 לפרוטוקול).

סוף דבר

42. מסקנתנו מן האמור היא, כי אם לא יאושר המשך פעילותו של תאגיד האיסוף הנזק שייגרם לציבור יעלה על הנזק כתוצאה מהמשך פעילותו כתאגיד יחיד. חוסר הוודאות באשר לדינאמיקה הצפויה כתוצאה מפירוקו של התאגיד הוא רב, ובהחלט תיתכן תקופה בה לא תתקיים תחרות ולא יפעל כל תאגיד מיחזור. במקרה זה קיים חשש ממשי, כי איסוף המיכלים ייפגע קשות לאורך תקופה משמעותית, ובכך יצא הציבור ניזוק. לחצים לפתרונות מהירים עשויים להביא להסדרים אד-הוק שיפלו בתועלתם מההסדר הנוכחי.

אשר על כן, אנו מאשרים את ההסדר הכובל מושא הבקשה בתנאים אשר נקבעו על-ידי בית-הדין במסגרת האישור הראשון (נספח ב' לבקשה), לתקופה של שלוש שנים נוספות החל מיום 1.9.05. אך מובן, כי אם במהלך תקופה זו יחול שינוי מהותי בנסיבות הקיימות, לרבות שינוי בחקיקה, יוכל הממונה להביא את העניין לבחינה מחודשת של בית-הדין, כאמור בסעיף 12 לחוק ההגבלים העסקיים.

ניתן היום, ט' באלול תשס"ה (13 בספטמבר 2005), בהעדר הצדדים.

7
בית הדין להגבלים עסקיים י-ם
הע 507/04
תאגיד איסוף בענין בקשה לאישור
תאריך פתיחה: 24/03/04

סוג עניינו: 287 סדר דיו: רגיל

בית הדין להגבלים עסקיים

בית המשפט המחוזי בירושלים

בקשה לאישור הסדר כובל

ביום 5.11.01 נתן בית הדין הנכבד החלטתו בענין אישור הסדר כובל לפעילות המבקשות ואחרים במסגרת תאגיד מיתוזר (כהגדרתו בסעיף 8א לחוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט - 1999). האישור ניתן לפרק זמן של שלוש שנים מיום הגשת הבקשה, ולפיכך אישור זה תקף עד ליום 27.3.2004. הואיל ומועד סיום תקפו של האישור קרב, מתבקש בית הדין הנכבד לתת אישור להסדר כובל לתקופה שלאחר ה- 27.3.2004 בכפוף לתנאים שנקבעו על ידו לאישור ההסדר בעבר.

לפיכך, בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, מוגשת בזאת בקשה לאישור בית הדין להסדר כובל שפרטיו כדלקמן:

1. הצדדים להסדר המבקשים את הפטור -

שם: תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ (ח.פ. 513153791)

מען: רח' קויפמן 4, תל אביב

שם: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (ח.פ. 510482136)

מען: רח' כהנמן 129, בני ברק.

שם: טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ (ח.פ. 510125834)

מען: איזור התעשייה החדש, גיבורי ישראל 2, נתניה.

שם: יפאורה-תבורי בע"מ (ח.פ. 511455685)

מען: דרך יבנה, רחובות.

שם: מעיינות עדן בע"מ (ח.צ. 520037961)

מען: רח' מבצע קדש 64, בני ברק.

כולם באמצעות ב"כ - רון גזית, רוטנברג ושות' - משרד עורכי דין

שמענס לצורך קבלת כתבי בי-דין הוא:

שדי רוטשילד 46, תל אביב 66883.

טל': 03.5667979; פקס': 03.5667778.

2. הצדדים להסדר: כמפורט בסעיף 1 לעיל.

3. צורת ההסדר: בכתב. פעילות באמצעות חברה בערבון מוגבל – תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ ח.פ. 1-315379-51 ("התאגיד").

4. תיאור המסמכים הקובעים את ההסדר והנוגעים לו:

תקנון התאגיד, המצורף בנספח א'.

נספח "א"

5. הנכס או השירות נושא ההסדר:

איסוף ומיחזור מיכלי משקה ריקים, כהגדרתם בחוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק הפיקדון").

6. מהות הכבילה ופרטים עליה:

המבקשות, גורמים דומיננטיים בתחומי ייצור, ייבוא ושיווק מיכלי משקה, משתפות ביניהם פעולה במסגרת התאגיד אשר קיבל ביום 4.10.02 הכרה מן השר לאיכות הסביבה כתאגיד מיחזור בהתאם להוראות סעיף 8א לחוק הפיקדון. התאגיד פועל בהצלחה רבה מזה כשלוש שנים והמבקשות מעוניינות להמשיך ולשתף פעולה במסגרת התאגיד גם בעתיד.

7. תקופת ההסדר הכובל:

לתקופה של 5 שנים נוספות או על פי קביעת בית הדין.

8. הנימוקים המצדיקים את אישור בית הדין: כמפורט להלן.

ואלו הטעמים לאישור ההסדר:

1. ביום 27.3.01 הגישו הצדדים להסדר כובל זה וכן גופים נוספים בקשה לאישור הסדר כובל (להלן: "הבקשה הראשונה") לבית הדין הנכבד. ביום 5.11.01 נעתר בית הדין לבקשה הראשונה והעניק את אישורו להסדר כובל וזאת לתקופה של 3 שנים מיום הגשת הבקשה. בשל פקיעת תוקפו של אישור בית הדין הנכבד החולך וקרב, מגישים הצדדים בקשה נוספת לאישור הסדר כובל.
2. האמור בבקשה הראשונה נכון בעיקרו ויפה אף לבקשה זו, ובשל כך בבקשה זו נתוזר בעיקר על הטעמים העיקריים המצדיקים את אישורו של ההסדר הכובל כשם שהונחו בפני בית הדין הנכבד לפני כשלוש שנים כמו כן נוסף פרטים בדבר פעילותו של התאגיד ממועד היווסדו ועד היום.
3. במסגרת הבקשה הראשונה, נבחן ההסדר נשוא הבקשה הראשונה על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים, אשר הודיע כי הוא נוטה, בכפוף לתנאים מגבילים שקבע, כמפורט בבקשה זו להלן, להמליץ לבית הדין להגבלים עסקיים לאשר את ההסדר הכובל שבין הצדדים.
המבקשות מודיעות בזה כי התנאים שנקבעו על ידי בית הדין בעבר מקובלים עליהן וכי התאגיד ימשיך לפעול בהתאם לתנאים אלה. לפיכך, בתיאור אופן פעילותו של תאגיד המיחזור, כמפורט בבקשה זו להלן, נתייחס אף לאותם תנאים שנקבעו על ידי בית הדין הנכבד המקובלים על התאגיד ואשר לפיהם פועל וימשיך לפעול התאגיד.
רשימת התנאים לפעילותו של התאגיד, מטעם הממונה על ההגבלים העסקיים, מצורפת לבקשה זו, ומסומנת נספח ב'.
4. ההסדר נשוא בקשה זו, הנוגע להמשך קיומו ופעילותו של תאגיד המיחזור, יפעל לטובת הציבור ויתרום לתועלתו, ולפיכך מתבקש בית הדין הנכבד לאשרו על פי סעיפים 9 ו-10 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. טובת הציבור מתבטאת, בין היתר, בכך שהמשך קיומו של התאגיד יביא להגשמת מטרות חוק הפיקדון, ובראשם קידום איכות הסביבה והניקיון. קיומו של התאגיד במתכונת שבה התקיים בשלוש השנים האחרונות, תייעל ותשפר את הליך איסוף מיכלי המשקה. מאידך, קיומו של התאגיד לא יפגע בתחרות במשק.

נספח "ב"

א. פתח דבר

5. תאגיד המיחזור, בו חברים יחדיו גדולי יצרני המשקאות בישראל, הוא יצירתו של חוק הפיקדון, והוא הדרך היחידה לקיום הוראותיו המהותיות של חוק הפיקדון. חוק זה יצר מהפך בתחום איכות הסביבה בישראל, והתאגיד שהוקם מכוחו אוסף עשרות מיליונים של מיכלי משקה בחודש.

6. ספק אם יש מקום מלכתחילה לבחינת פעילותו של תאגיד המיחזור במשקפי דיני ההגבלים העסקיים. לפי הוראות חוק הפיקדון ולפי תקנונו של התאגיד, אנו עוסקים בארגון בעל אופי ציבורי לחלוטין, שאינו יכול לעסוק בפעילות כלשהי מלבד איסוף מיכלי משקה ומיחזורם; שאינו יכול לפעול למטרות רווח; שחייב לספק שירותים שוויוניים לכל דורש. יתר על כן, לפי תקנון התאגיד, יכול כל יצרן וכל בית עסק להפוך מיד כשירצה בכך לבעל מניות בתאגיד, ומכאן ש"בעלותם" של בעלי המניות בתאגיד אינה בעלות של ממש – אין להם כל שליטה בקניינם.

בנסיבות אלה, ברור שאין מדובר בפעילות עסקית רגילה ביחס אליה יש מקום לבדוק את אופי שיתוף הפעולה בין חברי התאגיד; ענייננו בגוף מעין-ציבורי שהוקם על מנת למלא מטרות ציבוריות של שמירה על איכות הסביבה.

7. כפי שנראה בהמשך, הן המציאות הכלכלית והן חוק הפיקדון מכוונים בפועל באופן בלעדי לקיומו של תאגיד מיחזור אחד בשירותיו משתמשים הכל. הוראותיו המהותיות של חוק הפיקדון יוצרות תמריצים לפעילות בדרך זו בלבד. הצרכים הכלכליים של הפעלת התאגיד מתד, ואיסור הפעילות למטרות רווח מאידך, מלמדים אף הם שצורת פעילותו האפשרית והנכונה של התאגיד היא זו המתבקשת כאן.

ודוק, גם הניסיון הבינלאומי מוכיח זאת, וכפי שנפרט בהמשך זוהי דרך פעילותם של תאגידים גדולים ברחבי העולם המערבי.

8. להלן נוסיף ונפרט את הרקע לקיומו של התאגיד ונראה כיצד בלעדיו יהפכו הוראות חוק הפיקדון לאות מתה, ותיפגע אנושות באיכות הסביבה בישראל.

התאגיד הקים בזמן שיא מערך ארצי מרשים של איסוף, שינוע ומיון של מיכלי משקה האוסף עשרות מיליונים של מיכלי משקה בחודש, ומערך לגביית ותשלום פקדונות לציבור. המשך קיומו של התאגיד במתכונתו הנוכחית היא תנאי מרכזי להמשך הצלחת חוק הפיקדון.

א.1. חוק הפיקדון

9. חוק הפיקדון נועד לקדם מטרה חברתית חשובה – קידום איכות הסביבה על ידי עידוד איסוף מיכלי המשקה מחוצות הארץ. האמצעי שנבחר על ידי המחוקק להגשמת מטרה זו היה קביעת פיקדון בסך 25 אג' על מכלי משקה (ראה ס' 2 לחוק הפיקדון), והשבתו לידי מי שמחזיר את מיכל המשקה לבית העסק.

10. המנגנון שנקבע בחוק הפיקדון הוא כדלקמן:

- 10.1. הטלת חובה על כל יצרן, יבואן ובית עסק, לגבות פיקדון על המיכלים שהוא מוכר, וחובה מקבילה על כל רוכש, הן מבתי עסק והן מיצרנים ויבואנים, לשלם פיקדון כאמור, במועד הרכישה (סעיפים 4 ו-5 לחוק הפיקדון).
- 10.2. על הצרכן, המעוניין לקבל את דמי הפיקדון בחזרה, להחזיר את המיכל הריק לאחד מבתי העסק המוכרים מכלים מאותו סוג. אלו ישלמו לו את דמי הפיקדון, ויגלגלו הוצאה זו על היצרנים והיבואנים, שעה שיעבירו להם את המכלים הריקים (סעיפים 6 ו-7 לחוק הפיקדון).
- 10.3. היצרנים והיבואנים, ישלמו את ההוצאה מתוך כספי הפיקדון הנגבים על ידם. את דמי הפיקדון הנותנים בידי של יצרן או יבואן בגין מיכלי משקה שלא הוחזרו לו על ידי בתי עסק, מעבירים היצרנים והיבואנים לקרן מיוחדת במשרד לאיכות הסביבה (סעיף 8 לחוק הפיקדון).
- 10.4. מכאן, נובעת כמובן חובת דיווח של יצרנים ויבואנים, לממונה על הפעלת חוק הפיקדון, על מספר מכלי המשקה שמכרו, על מנת לקבוע את שיעור הכספים שעל כל יצרן או יבואן להעביר לקרן (סעיף 10 לחוק הפיקדון).
- 10.5. בחוק הפיקדון נקבעו אמצעי אכיפה מנהליים (עיצום כספי - ס' 11) ואף עונשיים (ס' 18).

א.2. התיקון לחוק ומטרותיו

11. זמן קצר לאחר חקיקתו תוקן החוק (תיקון מס' 2), התש"ס - 2000 (ס"ח תש"ס 272), כך שהתאפשרה הקמתו של תאגיד מיחזור. בארצות מערביות אחרות הוכח קיומו של תאגיד מעין זה כפיתרון היעיל והנכון על מנת לקיים איסוף נרחב של מכלים ריקים. דברי ההסבר להצעת החוק מבארים את מטרותיו:

"התיקון המוצע... עיקרו מתן אפשרות להפעלת החוק באמצעות תאגיד וולונטרי לאיסוף מכלי משקה, שבו שותפים התעשיינים, היבואנים, רשתות השיווק וגורמים מעוניינים אחרים, ואשר מתקיימים בו התנאים המוצעים בהצעת החוק. לגבי תאגיד כאמור נקבעו יעדי איסוף של מכלי משקה...

הפעלת החוק במתכונת המוצעת קיימת כבר היום במדינות סקנדינביה והיא הוכחה שם כיעילה, אפקטיבית וחסכונית."

(הצעת חוק הפיקדון על מכלי משקה (תיקון מס' 2) (הקמת תאגיד מיחזור), התש"ס - 2000, הצ"ח תש"ס 464).

ור' גם בדברי ההסבר להצעת החוק הפרטית, אשר הובילה להצעת החוק המוזכרת לעיל, אשר הונחה על שולחן הכנסת על ידי ח"כ אברהם פורז ביום 27 במרץ 2000, בקשר להוספת ההוראות הדנות בתאגיד המיחזור לחוק הפיקדון:

"...בעקבות דיונים מעמיקים שקיימה ועדת הכלכלה בנושא, התגבשה אפשרות לאפשר הפעלת החוק בישראל בדומה למקובל בסקנדינביה. דהיינו, באמצעות תאגיד משותף לאיסוף ולמחזור, שבו יהיו שותפים התעשיינים, היבואנים, רשתות השיווק וגורמים מעוניינים אחרים על בסיס וולונטרי.

מדינות מפותחות ונאורות כמו סקנדינביה, חלק גדול ממדינות ארצות הברית ומערב אירופה אשר רוצות לשמור על נקיון הסביבה ולמנוע בזבוז משאבי טבע וקרקע וצרכי הטמנה, משתמשות בשיטת הפיקדון על בקבוקי משקה. שיטת הפיקדון הוכחה כשיטה היעילה ביותר להשגת המטרות האמורות."

12. עולה אם כן, כי התיקון לחוק הפיקדון, מבוסס על ניסיון שנצבר במדינות מערביות אחרות, וכי גם במדינות אחרות עליהן מבוסס המודל הישראלי פועל רק תאגיד מיחזור אחד בו שותפים כל היצרנים, היבואנים, רשתות השיווק וכיו"ב. מכאן מובן מדוע מנוסחים דברי ההסבר להצעת החוק, בכל הנוגע לחברי תאגיד המיחזור, בלשון יידוע, קרי "התעשיינים, היבואנים רשתות השיווק..."; תאגיד המיחזור בארצות עליהן מבוסס המודל הישראלי, אכן הינו תאגיד אחד בלבד, אשר בו חברים מי מהגורמים המעוניינים.

א.3. המנגנון הקבוע בחוק בעניין תאגיד מיחזור

13. הרעיון העומד מאחורי תאגיד מיחזור הינו פשוט - דמי הפיקדון הנגבים על ידי היצרנים והיבואנים, יועברו לתאגיד המיחזור; זה יממן באמצעותם את החזר הפקדונות ללקוחות; תאגיד המיחזור גם יאסוף את כל המכלים הריקים שנאספו ויהיה אחראי לטיפול בהם באמצעות מיחזורם ובאמצעים נוספים.
14. חוק הפיקדון קובע, בסעיף 8א לו, מספר תנאים, שעל תאגיד המבקש להיות תאגיד מיחזור לעמוד בהם על מנת לקבל הכרה מהשר כתאגיד מיחזור. נסקור את עיקרי תנאים אלה:
- 14.1. מטרתו היחידה של התאגיד היא הקמה והפעלה של מנגנון מיחזור (ס' 8א(א)(1)). על מסמכי היסוד של התאגיד לקבוע זאת, ולהוסיף שכל נכסיו ישמשו למטרה זו (ס' 8א(א)(3)).
- 14.2. החברים בתאגיד הם יצרנים, יבואנים או בתי עסק וכן ארגונים המייצגים אותם (ס' 8א(א)(2)).
- 14.3. מסמכי היסוד של התאגיד קובעים איסור על חלוקת רווחים לחברי התאגיד (ס' 8א(א)(3)(ב)).
- 14.4. תאגיד מיחזור יאפשר לכל יצרן, יבואן או בית עסק להשתמש בשירותים שהוא נותן, בתנאים שוויוניים, אף אם אינו חבר בתאגיד (ס' 8א(ב)).

15. ביום 4.10.02 הכיר השר לאיכות הסביבה בתאגיד מיחזור מתוקף הסמכות שהוענקה לו בסעיף 8א לחוק. מכתב ההכרה של השר רצ"ב בנספח ג'.
16. ההוראה המרכזית המהותית הינה זו הקבועה בסעיף 8ב לחוק (אשר עודכנה בתקנות הפיקדון¹), והיא קובעת כי תאגיד מיחזור חייב לעמוד ביעדי איסוף של מכלים ריקים. אלו מוגדרים כאחוז מסויים מכלל המכלים המלאים שיוצרו או ששווקו במהלך השנה על ידי היצרנים או היבואנים המשתמשים בשירותיו של תאגיד המיחזור. אי עמידה ביעדי האיסוף גוררת אחריה סנקציה מנהלית חריפה, בדמות תשלום כפל הפיקדון שהיה אמור להשתלם עבור כל מכל משקה שלא נאסף, במסגרת יעדי האיסוף (ס' 8ב(ב) לחוק). כמו כן, אי עמידה ביעדי האיסוף, עלולה לגרום לביטול ההכרה בתאגיד מיחזור (ס' 8א(ג) לחוק). הוראה זו מבטיחה את הגשמת מטרות החוק באמצעות הצבת יעד איסוף ממשי.
17. ודוק, לא ניתן להטיל יעדי איסוף מחייבים ללא התאגיד. כל בית עסק מחוייב לקבל כל מיכל מתוצרת המשווקת על ידו, לאו דווקא מכלים שנמכרו על ידו בפועל. מכאן שלא ניתן להטיל עליו חובת עמידה ביעד איסוף. היצרנים לעומת זאת, אינם עוסקים באיסוף המכלים בפועל, ועל כן אינם יכולים להשפיע על אחוזי האיסוף.
18. גם מנגנון הדיווח הינו פשוט הרבה יותר במודל התאגיד. התאגיד מרכז בידו את נתוני השיווק של כל המכלים המלאים של היצרנים המשתמשים בתוצרתו, ואף את נתוני האיסוף של כל בתי העסק. בכך, נחסכת מלאכה ביורוקרטית רבה ויקרה. התאגיד מחוייב כמובן להעביר נתונים אלו לידי הממונה על הפעלת חוק הפיקדון (ס' 10(א) לחוק הפיקדון).
19. התאגיד, שאינו מוסד הרשאי לחלק רווחים, מורשה להחזיק בידו את ההפרש בין סכומי הפיקדון המשתלמים לו לבין סכומי הפיקדון שהוא מחזיר לצרכנים (ס' 8(ד) לחוק). סכומים אלו יעמדו לרשות התאגיד לשם תחזוקת ושיפור מנגנון האיסוף.

א.4. הקמת התאגיד

20. קודם לכניסת חוק הפיקדון לתוקף, ביקשו יצרני המשקאות הקלים הגדולים ורשתות השיווק הגדולות להיערך לקראת החוק וזאת בדרך של הקמת תאגיד מיחזור כמשמעותו בחוק הפיקדון.
21. מייסדי התאגיד דאז – הריבוע הכחול – ישראל בע"מ, שופר סל בע"מ, קלאבמרקט רשתות שיווק בע"מ, החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ, יפאורה תבורי בע"מ, טמפו

¹ מכוח חוק הפיקדון הותקנו תקנות הפיקדון על מכלי משקה (תיקון), התשס"ג – 2002, אשר לפיהן (ס' 3) תוקנו יעדי האיסוף כדלקמן:

(1) 50% לפחות – עד 31.12.02
 (2) 60% לפחות – עד 31.12.03
 (3) 70% לפחות – עד 31.12.04
 (4) 80% לפחות – עד 31.12.05
 (5) 85% לפחות – עד 31.12.06

תעשיות בירה בע"מ ומעיינות עדן בע"מ (יכונו יחדיו - "המייסדים") פנו אל הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") על מנת שיתיר להם התאגדות כאמור.

22. הממונה השתכנע בצורך להקים את תאגיד המיחזור במתכונת המוצעת, ובחודש יוני 2001 הודיע הממונה על עמדתו הסופית התומכת בבקשה להקמת התאגיד.

הודעת הממונה, רצ"ב בנספח ד'.

נספח "ד"

23. ביום 14.10.2001 יוסד התאגיד בו היו שותפות שתי קבוצות של בעלי מניות: קבוצה אחת מורכבת מהיצרנים והקבוצה השנייה מורכבת מבתי העסק.

24. ביום 5.11.2001 ניתנה החלטת בית הדין להגבלים עסקיים המאשרת את ההסדר הכולל בתנאים שהומלצו ע"י הממונה (אישור הבקשה הראשונה) וזאת לתקופה של שלוש שנים ממועד הגשת הבקשה (27.3.2001).

החלטת בית הדין, רצ"ב בנספח ה'.

נספח "ה"

א. פעילות התאגיד מאז הקמתו

25. מזה כשנתיים וחצי פועל התאגיד בהצלחה רבה וזוכה להכרה ולמודעות בקרב הציבור אשר נהנה משירותיו.

26. תאגיד המיחזור פועל במסגרת התנאים הקבועים בחוק הפיקדון ובכפוף לתנאים שקבע בית הדין המפורטים בנספח ב' לבקשה זו. תאגיד המיחזור פועל כמוסד ללא כוונת רווח ומבלי שיוכל לחלק לחבריו רווחים או טובת הנאה כלשהי.

27. התאגיד מנהל פעילות ענפה בתחום של איסוף ומיחזור מיכלי משקה. לחץ מספר דוגמאות להישגיו של התאגיד:

27.1. הגידול המרשים בכמות מיכלי המשקה הנאספים על ידי התאגיד ממועד היווסדו ועד לסוף חודש ינואר 2004 מפורט בנספח ו'.

נספח "ו"

27.2. ממועד היווסדו ועד סוף חודש ינואר 2004 אסף התאגיד כ- 545 מליון מיכלי משקה.

27.3. השיא היומי באיסוף מיכלי משקה, שנמדד במהלך חודש אוקטובר 2003, עומד על 2.03 מליון מיכלי משקה.

27.4. התאגיד הציב עד היום 100 מכוניות לאיסוף ומיון אוטומטי של מיכלי משקה ברחבי הארץ.

27.5. התאגיד גובה את כספי הפיקדונות ומשלם אותם לציבור תוך זמן קצר תוך שימוש, בין היתר, במוקד טלפוני.

27.6. התאגיד משתמש בשרותי מרכז איסוף ארצי של מיכלי משקה באזור רמלה וכן הקים מרכז איסוף נוסף במפרץ חיפה. תמונות ממרכזים אלה רצ"ב בנספח ז'.

התאגיד מבצע את משימותיו בדרכים שונות ובכלל זה רוכש ומציב עשרות רבות של מכוניות אוטומטיות המיועדות לאיסוף מיכלי משקה, מקיים מערך שינוע של מיכלים מבתי עסק רבים ומפעיל מרכזי איסוף.

28. פעילויותיו המרכזיות של התאגיד מבוצעות באמצעות מכרזים באופן שיאפשר לתאגיד לקבל את ההצעות הטובות ביותר הן מבחינת האיכות והן מבחינת המחיר. כך למשל בחירת ספק המכוניות האוטומטיות ובחירת החברות שישפכו שירותי שינוע של מיכלי משקה מבתי העסק אל מרכזי האיסוף של התאגיד נעשו באמצעות מכרזים.

29. התאגיד פונה לציבור הרחב ולבתי העסק במסעי פרסום תקשורתיים בטלוויזיה, ברדיו, בעיתונות ובשלטי חוצות תוך שהוא מלמד את הצרכנים על חשיבות השמירה על איכות הסביבה. בקמפיינים אלו מעודד התאגיד את הצרכנים לעמוד על זכותם לקבל את דמי הפיקדון וכן מגביר את מודעות בתי העסק לשרותי האיסוף שנכון התאגיד להעניק להם. התאגיד מעודד את פעילות האיסוף בבתי הספר, בצבא, בבתי חולים, באוניברסיטאות, בגני ילדים, במתנ"סים, בתנועות נוער, בשמורות טבע, בבתי מלון, במפעלים ובמקומות רבים נוספים.

30. 63 יצרנים ויבואנים מקבלים כיום שירותים מן התאגיד, והם חתומים על הסכם לפיו כספי הפיקדון שהם גובים מועברים לתאגיד. בתמורה, מספק להם התאגיד שירותי איסוף ושינוע של מיכלי המשקה מתוצרתם.

31. שירותי האיסוף של התאגיד ניתנים כיום לבתי העסק חינם. כל בית עסק שמעוניין בכך פונה למוקד השירות של התאגיד ופותח כרטיס לקוח. לאחר מכן, לפי מצב מלאי מיכלי המשקה המצויים ברשותו, מזמין בית העסק פינוי דרך מוקד המידע. פינוי מיכלים נעשה בד"כ בתוך 2 ימי עסקים ממועד קבלת הקריאה במוקד המידע. התאגיד מספק כיום לבתי העסק, ללא כל תמורה, שקיס איכותיים לאיסוף מיכלי המשקה וכן חבקים. נכון למועד הגשת בקשה זו נותן התאגיד שירותיו לכ- 1,200 בתי עסק.

התאגיד מפעיל מערכת כספים ממוחשבת המאפשרת גביית פיקדונות מיצרנים ותשלום לציבור בזמן קצר.

32. התאגיד שוקד גם כיום על שיכלול ופיתוח מערך האיסוף. כך שוקד היום התאגיד על פיתוח מערך ממוחשב לזיהוי יחידני של שקי מיכלי משקה (בדומה למערכות הממוחשבות הנהוגות אצל חברות השילוח הגדולות) וכן על פיתוח מערכת מידע ייחודית שתיעל את פעילותו.

33. את חומרי הגלם המתקבלים מן המיכלים הריקים הממוחזרים מוכר התאגיד לגורמים שונים בארץ ובעולם.

34. עצם קיומו של התאגיד במתכונתו הנוכחית מאפשר צבירת ידע וכישורים המתועלים לשיפור וקידום נושאי איכות הסיבה בתחום של איסוף מיכלים. אם לא היה קיים התאגיד, היה כל יצרן מחויב בהקמה של מערך נפרד של איסוף מיכלי משקה. אם אכן כל יצרן היה מפעיל מערך איסוף עצמאי, העלות הכוללת למשק היתה גבוהה בהרבה (לאור העלויות הקבועות הגבוהות הנדרשות להשקעה זו) ולא ניתן היה להגיע לרמת ההישגים אליהם הגיע התאגיד.

35. גם בתחום העמידה ביעדי האיסוף הגיע התאגיד להישגים חסרי תקדים. בתוך כשנה וחצי ממועד הקמתו אוסף התאגיד למעלה מ 60% מכמות מיכלי המשקה הנמכרים. זאת כאשר יעד האיסוף לשנת 2003 עומד על 60%.

36. עם זאת, בשנת 2002 לא עמד התאגיד ביעדי האיסוף שנקבעו בחוק הפיקדון, ובשל כך הוטל עליו קנס בגובה כ- 33 מיליוני ₪, והמדינה מבקשת להטיל על התאגיד קנס נוסף בגובה 14.5 מיליוני ₪ גם בגין שנת 2001 (הסכומים ללא מע"מ). היכולת לעמוד ביעדים כה גבוהים היתה מוטלת בספק כבר במועד בו הוקם התאגיד; אנשי המקצוע של התאגיד התריעו כי הקמה של מערך תפעולי בהיקף ארצי בפעילות אשר אין בה כל נסיון קודם בישראל, אינה בת יישום בתוך פרק זמן כה קצר.

המשרד לאיכות הסביבה וכן וועדת הכלכלה של הכנסת הכירו במצוקת התאגיד, ובאי ההיתכנות המעשית של עמידה ביעדים שהוגדרו בחוק ולפיכך קודמה יוזמת חקיקה לשנות בתקנות את יעדי האיסוף. ואכן, ביום 26.11.02 נכנסו לתקן תקנות הפיקדון על מכלי משקה (תיקון), התשס"ג - 2002, אשר עדכנו את יעדי האיסוף.

א.6. השניים והאתגרים הניצבים בפני התאגיד

37. פעילות התאגיד, שהיא ראשונה מסוגה בארץ, לא זכתה לסיוע מצד המחוקק. לקונות בחוק גרמו לאי וודאות באשר למערך ההכנסות וההוצאות של התאגיד. כך למשל נושא חבות המס של התאגיד הוסדרה רק כשנה לאחר הקמת התאגיד והוא הדין לגבי חובת ניכוי מס במקור של התאגיד.

נפרט להלן בקצרה שתיים מן הבעיות החמורות עמן מתמודד התאגיד.

38. אי הודאות בנושא המע"מ:

עד היום אי הודאות בנושא המע"מ מעיבה על יכולתו של התאגיד לכלכל צעדיו לאורך זמן.

בחוק הפקדון נקבע כי גובה הפקדון יהיה 25 אגורות, אך נשמטה מן החוק ההתייחסות לשאלה אם סכום זה חייב במע"מ, שמא הוא כולל מע"מ ואולי אין חובת מע"מ כלל.

כאשר נכנס חוק הפקדון לתוקף ביום 1 באוקטובר 2001, איש לא ידע את התשובה לשאלה ואף רשויות המע"מ לא נתנו דעתם לנושא.

בדיקות ובירורים שביצע התאגיד במשרד לאיכות הסביבה ובוועדת הכלכלה של הכנסת העלו, כי המחוקק לא התכוון כלל כי הפקדון על מיכלי המשקה יהיה חייב במע"מ. ואולם, רשויות המע"מ אשר ראו בחוק הפקדון מקור הכנסה בלתי צפוי ומפתיע של תקבולי מע"מ, הודיעו בסופו של דבר לתאגיד כי הסכום של 25 אגורות כולל מע"מ, דהיינו, לדידם סכום הפקדון אינו 25 אגורות, אלא 21.18 אגורות ובצירוף 3.82 אג' מע"מ.

קביעה זו יצרה מבוכה כללית בכל הקשור לאופן יישום החוק, שכן להחלת המע"מ על הפקדון יש משמעות רבות הן תזרימיות והן רישומיות בכל הקשור לרישום החזר הפקדונות בקופות הרושמות של בתי העסק והוצאת חשבוניות. המבוכה גדלה גם לנוכח העובדה, כי שיעור הפקדון באילת, איזור סחר חופשי ללא מע"מ, הוא גם 25 אג' למרות שאין הסכום חייב במע"מ או כולל מע"מ. למיטב ידיעת התאגיד, עד היום לא באו כל הבעיות האלה על פתרון ועדיין אין ידעים יצרני המשקאות ובתי העסק כיצד לנהוג בסוגיות שונות כמו למשל לגבי מיכלי משקה הנמכרים באילת.

בכל הקשור לתאגיד המיחזור, עמדת רשויות המע"מ הנחיתה מכה קשה על התאגיד. משמעות ההחלטה היא כי מאותו סכום שאמור לממן את פעילותו של התאגיד קרי, ההפרש בין סך כל הפקדונות שנגבו לפקדונות שהוחזרו לציבור, מופחת סכום בשיעור של 18% המועבר לשלטונות מע"מ.

מכאן, שלרשות התאגיד עומד פחות כסף לצורך ביצוע איסוף מכלי המשקה. התאגיד יכול לרכוש פחות מכונות אוטומטיות, להפעיל פחות אספנים ברחבי הארץ, וכיו"ב. כתוצאה מכך, קטן עוד יותר הסיכוי שהתאגיד יגיע ליעדי האיסוף המחייבים אותו. בעקבות זאת יגדלו הקנסות שישלם התאגיד למשרד לאיכות הסביבה בשל אי עמידה ביעדי האיסוף, דבר שיקטין עוד יותר את האמצעים שיעמדו לרשות התאגיד לשם ביצוע האיסוף, וחוזר חלילה, עד אשר יגיע התאגיד לקריסה כלכלית ותפקודית.

וידגש, מי שעסקו במלאכת החקיקה של חוק הפקדון אשר בדקו את ההיתכנות הכלכלית של התאגיד, לא הביאו בחשבון כי 18% מהסכום המיועד לתאגיד יילקחו ממנו לטובת תשלומי המע"מ.

המשרד לאיכות הסביבה ויו"ר וועדת הכלכלה, ח"כ פורז, הודיעו לתאגיד במספר הזדמנויות, כי הם פועלים לשינוי החוק בעניין זה באופן שיפטור את הפקדון מחובת המע"מ, אולם דומה כי התנגדות רשויות המע"מ מונעת בשלב זה את תיקון החוק.

לתאגיד לא הוענקה בחוק הפיקדון כל סמכות לאכוף את החוק. חובה זו מוטלת על המשרד לאיכות הסביבה. במשך כשנה וחצי ממועד קיומו של התאגיד, נמנע המשרד לאיכות הסביבה משיקוליו הוא, מלאכוף את החוק על בתי העסק. ואכן בעבר סרבו בתי עסק רבים מלקיים את חובת קבלת מיכלי המשקה, ובכך נפגע באופן מהותי שיעור האיסוף של התאגיד והוא ניצב כיום בפני קנסות בגובה עשרות מליוני שקלים חדשים.

א.7. פרישת בתי העסק

במהלך השנתיים האחרונות פרשו מהתאגיד בתי העסק שהיו חברים בו. מכתבי הפרישה של בעלי המניות הריבוע הכחול - ישראל בע"מ, שופרסל בע"מ וקלאבמרקט בע"מ מצורפים בזאת כנספח ח'. פרישתם של בתי העסק הינה על רקע מחלוקת במסגרתה טוענים בתי העסק כי על התאגיד לשלם לחם את הוצאות עמידתם בהוראות חוק הפיקדון (לדוגמא, הוצאות תוספת כוח האדם בבתי העסק, הוצאות עדכון מערך המחשוב וכד'). רשת הריבוע הכחול - ישראל בע"מ אף הגישה תביעה נגד התאגיד, המצורפת כנספח ט', בדרישה כי הריבוע הכחול תזכה להעדפה על פני כלל בתי העסק בישראל, וכי התאגיד יממן לרשת זו את כל פעילות האיסוף.

עמדתו של התאגיד היא כי לא חלה עליו החובה לשלם מכיסו לבתי עסק, על מנת שאלה יוכלו לקיים את הוראות החוק. חובה זו מוטלת עליהם מכוח החוק והם אלה שצריכים לשאת בה. כתב ההגנה שהגיש התאגיד בתביעתה האמורה של הריבוע הכחול, מצורף כנספח י'.

41. הואיל והחברות בתאגיד היא על בסיס וולונטרי, רשאי כל בעל מניות לפרוש מן התאגיד. עם זאת כל בתי העסק שפרשו מחברותם בתאגיד, ממשיכים ליהנות משרותיו היעילים והאיכותיים של התאגיד, והפעם כבתי עסק המקבלים שרותים.

42. בהתאם לחוק כל יצרן, יבואן או בית עסק שיחפצו להצטרף כחברים בתאגיד יכולים לעשות כן בכל עת. משכך, התאגיד ערוך ומוכן לפעולה במתכונת בה חברים בו הן בתי העסק והן היצרנים או חברים בו רק סוג אחד של גורמים בשוק.

43. על אף שבעלי מניותיו של התאגיד, במועד הגשת בקשה זו, הינם יצרנים/יבואנים בלבד (עקב הפרישה כאמור), הרי שעל פי תקנון התאגיד, משווק או בית עסק אשר חפץ להצטרף לתאגיד רשאי לעשות כן (סעיף 15.3 לתקנון).

נספח "ט"
נספח "ט"

נספח "י"

ב. הבסיס הכלכלי לפעילות התאגיד – הסיבה בשלה פעיל רק תאגיד מיחזור אחד

44. כעולה מהוראות חוק הפיקדון, נטל איסוף המכלים הריקים רובץ בפועל לפתחם של בתי העסק אליהם מוחזרים באופן טבעי המכלים הריקים, ועל בתי העסק להחזיר את המכלים אל היצרנים המחזיקים בכספי הפיקדון. עם החזרת המיכל אל היצרן, מחזיר היצרן את כספי הפיקדון לבית העסק, ובכך נסגר מעגל ביחס לכספי הפיקדון של מיכל המשקה שהוחזר; הפיקדון הוחזר במלואו, ולא בידי בית העסק ואף לא בידי היצרן נותרו כספים לממן מהם את כל הפעילות הנגזרת מהוראות חוק הפיקדון.

ומה עם כספי הפיקדון שנותרו בידי היצרנים לאחר שמיכלי משקה מסויימים לא הוחזרו לידיהם? כספים אלה מועברים אל הקרן לשמירת הניקיון מכוח בחוק הפיקדון (סעיף 8 לחוק הפיקדון). לפיכך, גם כספים אלה אינם עומדים לרשות בתי העסק והיצרנים למימון פעילותם לפי חוק הפיקדון.

45. לעומת זאת, עם הקמת תאגיד מיחזור, יכול תאגיד המיחזור לשמור את עודפי כספי הפיקדון שנותרים בידו מן הטעם שחלק מן הבקבוקים לא הוחזרו אליו; החובה להעביר הפרשים אלו אל הקרן שהוקמה מכוח החוק, אינה חלה על התאגיד ועל יצרנים / יבואנים המקבלים ממנו שירותים. כספים אלה יכולים לממן את פעילות איסוף הבקבוקים מבתי העסק, ואת יתר הפעילות הנדרשת לפי חוק הפיקדון.

46. נמצא אפוא, כי כדי שתאגיד המיחזור יוכל להתקיים ולפעול יש למצוא נקודת השקה בין הנטל שרובץ על בתי העסק לבין הכספים שאמורים לממן את תאגיד המיחזור, דהיינו, הפרשי דמי הפיקדון.

כפי שנסיביר להלן, נקודת השקה זו הינה בקיומו של תאגיד אחד בו יכול כל יצרן, משווק ובית עסק להיות בעל מניות, וממנו יכול כל יצרן, משווק ובית עסק לקבל שירותים גם אם איננו בעל מניות. לרשות תאגיד מיחזור זה יועמדו באמצעות היצרניות כספי ההפרש מדמי הפיקדון והוא זה שישא בנטל שרובץ בעקרו על בתי העסק – נטל האיסוף.

ובטרם נמשיך בהסבר, נוסיף שהבקשה מתייחסת אף לאפשרות חברותן של רשתות שיווק גדולות ובתי עסק אחרים בתאגיד, על אף שכיום חברים בתאגיד יצרני משקאות בלבד. חברותם של בתי עסק בתאגיד עודנה אפשרית לפי תקנון התאגיד, ככל שיבחרו, ומכל מקום מוספים בתי העסק ורשתות השיווק לקבל שירותים מן התאגיד.

47. דומה כי הקמת תאגיד ארצי אחד היא אף כוונת המחוקק בהקמת תאגיד המיחזור במסגרת ההוראות הקיימות של חוק הפיקדון. ויובהר, כל פעולה בדרך אחרת מזו המוצעת תביא לכך כי התאגיד לא יתקיים, ולהפיכת סעיפים 8 א' ו- 8 ב' לחוק הפיקדון לאות מתה בספר החוקים. במקרה כזה תיפגע קשות המטרה של איסוף המכלים.

48. למעשה, לא זו בלבד שיש סיבות רבות מדוע יעיל יותר לפעול במסגרת תאגיד מיחזור אחד, הרי יש רגלים לטענה שלא ניתן אלא לפעול במסגרת תאגיד אחד. אם לא כן מלאכתו של המחוקק תושם לאל, ולא תוגשמה מטרתו של החוק. נסביר.

49. לכאורה ניתן היה לחשוב כי קיימות אפשרויות אחרות להקמת תאגיד מיחזור בהרכבים מצומצמים יותר מן ההרכב המקיף המוצע כאן. נבחן אפשרויות אחרות כאלה להלן:

49.1. האחת: כי כל רשת שיווק גדולה תקים תאגיד מיחזור משל עצמה.

49.2. השנייה: כי כל רשת שיווק גדולה תקים תאגיד מיחזור עם יצרן משקאות, או כי כל יצרן משקאות יפעל במסגרת תאגיד מיחזור לבדו (ללא השתתפות רשת שיווק).

49.3. השלישית: כי כל רשת שיווק גדולה תקים תאגיד מיחזור בו ישתתפו היצרנים הגדולים.

50. נבחן להלן כל אחת מן האפשרויות לנוכח הוראות חוק הפיקדון, ולנוכח הנחת יסוד בדבר מקורות למימון הוצאות תפעול של תאגיד המיחזור. הנחת החוק היא כי בידי תאגיד המיחזור יישאר עודף של כספים שיווצר כתוצאה מההפרש שבין סך דמי הפיקדון ששולמו ליצרנים לבין דמי הפיקדון שהוחזרו לצרכנים, שכן שיעורי האיסוף יהיו נמוכים מ-100%. לשם כך החוק פוטר את תאגיד המיחזור מלהשיב עודף זה למשרד לאיכות הסביבה, כך שהתאגיד יוכל להשתמש בכספים אלה למימון פעילותו.

51. האפשרות הראשונה: תאגידי מיחזור של הרשתות בלבד - לתאגידי כאלה אין כספי פיקדון כלל. מכאן, שאין להם מקורות להשבת דמי פיקדון לצרכנים שלא לדבר על עודף למימון הפעילות.

עוד יצויין, כי אין כל חובה לפי חוק הפיקדון על היצרנים להצטרף לתאגיד מיחזור כלשהו.

תאגיד מיחזור כזה יחזיר את המיכלים שנאספו על ידו ליצרנים ואלו יעבירו לו דמי פיקדון כנגד המיכלים הללו. כך יכסה התאגיד בדיעבד את הכספים שילם לצרכנים אולם, (ומבלי להיכנס לשאלת הפרשי המימון של דמי הפיקדון שהוחזרו לצרכנים טרם התאגיד קיבל את דמי הפיקדון מהיצרנים) לתאגיד כזה אין עודף למימון פעולותיו: במקרה כזה הרשת נדרשת לממן את התאגיד מכיסה, ובעצם חיתרון הנעוץ בהקמת התאגיד (קבלת העודפים של דמי הפיקדון) נשמט, והוא לא יקום כלל.

וזאת ועוד. תאגיד מיחזור שבבעלות רשת אין לו כלל נתון שאליו מתייחס יעד איסוף, שכן אין בו כל יצרן שהוא בעלים או מקבל שירותים; יעדי איסוף בחוק מתייחסים רק ליחס בין מספר המיכלים שייצרו או שווקו היצרנים והיבואנים המשתמשים בשירותי התאגיד לבין מספר המיכלים שנאספו על ידי התאגיד (ר' סעיף 8 לחוק). מכאן שההכרה בתאגיד כזה כתאגיד מיחזור, כלל לא תיתכן.

52. האפשרות השניה: תאגיד של משווק + יצרן או של יצרנים בודדים - בתאגיד כזה היצרן

החבר יעביר את כל הפיקדונות שבידיו לקופת התאגיד. תאגיד כזה יסכים לקלוט לתוכו רק את המוצרים שלו, וזאת כדי להיות במצב שיוותר אצלו עודף כספי למימון הפעולות שלו. מכך נובע, שכל רשת תצטרך להציב בתוכה מכונות של כל היצרנים (או כל התאגידים שיתקיימו). ברור כי זהו מצב בלתי אפשרי באופן פיזי, עוד לפני שנכנסנו לבחינת שיקולים של יעילות וסבירות כלכלית במצב דברים כזה – שיקולים אליהם נחזור בהמשך.

53. האפשרות השלישית: תאגיד נפרד לכל רשת שיווק עם כל היצרנים - במקרה כזה

היצרנים שותפים בכמה תאגידים – אחד לכל רשת שיווק. נשאלת השאלה, לאיזה תאגיד יעבירו את הפיקדונות שבידיהם?

לכאורה ניתן להשיב על שאלה זו כדלקמן:

כל יצרן יעביר לתאגיד את הפיקדונות בהיקף הסחורה שלו שמכר לרשת, אלא שכמות זו כלל אינה כמות רלוונטית לכמות שיקלוט אותו תאגיד מיחזור, שכן כל דיכפין יכול להחזיר את המיכלים הריקים, תהא תוצרתם אשר תהא, לתאגיד זה. זאת ועוד: היקף המיכלים הנמכר ברשתות מהווה רק כ- 10 אחוז מכלל המיכלים הנמכרים בישראל. לכן ברור כי נתון זה של היקף מכירות של אותו יצרן לרשת אינו רלוונטי להיקף הפיקדונות שיצטרך אותו תאגיד להחזיר לצרכנים.

אם כך, הדרך היחידה היא להעברת פיקדונות בדיעבד לנוכח היקף ההחזר בפועל.

שיטה זו אינה נותנת מענה לשאלת העודפים של הפיקדונות אשר אמורים לאפשר מימון פעילותו של התאגיד. לכאורה ניתן לחלק את העודפים בין כל התאגידים, אולם אין מענה בחוק הפיקדון על-פי איזה מפתח לחלק את העודפים בין התאגידים. החוק אינו מתייחס כלל לצורך לחלק עודפים בין מספר תאגידים, שכן הוא כלל לא צפה מצב דברים כזה.

זאת ועוד. אפילו נדע כיצד לחלק את העודפים, הרי שנוצר מצב על פיו העודפים צריכים לאפשר מימון תפעול של מספר תאגידים במקום לשמש לכיסוי הוצאות התפעול של תאגיד אחד. מצב דבר זה מגדיל את הסיכון ביכולת הישרדותם של תאגידים אלה ולאיזה מן התאגידים על היצרנים להעביר עודפים אלה.

מעבר לכך, שיטה זו מחייבת את היצרנים להכפיל ולשלש את רמת הסיכון שלהם בנושא זה, שכן הם שותפים במספר תאגידים להשקעות ולסיכונים שבצידן.

בחינה כלכלית של מצב השוק במקרה של קיום מספר תאגידים, מעלה כי אין קיום כלכלי למספר תאגידים כאלו במקביל. נקודת שיווי המשקל למספר תאגידי מיחזור מעלה כי בסופו של תהליך ישרוד רק תאגיד אחד, לאחר תהליך של הקמה וסגירה של תאגידים ואובדן השקעות שירדו לטמיון. בפועל, מסקנה זו תוביל לכך שאף תאגיד מיחזור לא יקום, שכן היצרנים ערים לניתוח כלכלי זה שמסקנותיו ברורות.

ברור הוא כי במקרה כזה היצרנים יעדיפו להשאר מחוץ לתאגידים כושלים כאלה ולהעביר את עודפי הפיקדון שיוותרו בידיהם למשרד לאיכות הסביבה.

יתרה מכך - על-פי הוראת סעיף 2(ג) לחוק הפיקדון, יכול יצרן לקבוע את גובה דמי הפיקדון: אם יצרן מקבל שירותים מתאגיד מיתזור, רשאי תאגיד המיתזור לקבוע את דמי הפיקדון. התגיון שבהוראה זו הוא ברור. תאגיד המיתזור יכול לתכנן את התכנית העסקית שלו רק תוך שליטה על גובה דמי הפיקדון אשר העודף שלהם מממן את הוצאותיו, וכן נוכח העובדה כי יש לגובהם השפעה על שיעורי ההחזר.

על-פי התרחיש המתואר כאן יוכלו שלושה תאגידי מיתזור לקבוע את גובה הפיקדון לאותו מוצר.

במצב דברים זה לא ניתן יהיה לפעול כלל, שכן לא ניתן יהיה לסמן את אותו מיכל ב- 3 סכומי פיקדון שונים, שכן הצרכן לא ידע מהו סכום הפיקדון שעליו לשלם. גם האפשרות שהיצרן ימכור לשוק אותו מוצר במחירי פיקדון שונים, אינו מעשי, שכן רוב הכמות נמכרת מחוץ לרשתות.

זאת ועוד. לא ברור כיצד יחולקו עודפי הפיקדון במצב דברים זה, שהרי צריך לשייך לכל תאגיד את העודפים "שלו", שהרי אם קבע דמי פיקדון גבוהים יותר משל התאגיד האחר, אותו תאגיד צריך ליהנות מכך והדברים מגיעים לתחשיבים מסובכים, שאין להם, כמובן, כל רמז בחקיקה.

התוצאה היא, שבמקרה של ריבוי תאגידים בהם חברים אותם יצרנים, צריך לשלול מתאגידי המיתזור את האפשרות לקבוע את גובה דמי הפיקדון. מצב דברים זה סותר את החוק וגם שולל מן התאגידים את יכולתם לנהל את פעילותם הכלכלית.

המסקנה הזו אינה רק כלי פרשני לפרוש כוונת המחוקק כי יקום רק תאגיד מיתזור אחד, אלא היא גם מוליכה למסקנה כי תאגידי מיתזור כאלה הם תאגידים שלא יקומו כלל כל עוד נלקח מהם הכלי המרכזי של קביעת גובה דמי הפיקדון.

המסקנה העולה מן המקובץ היא, כי חוק הפיקדון לא צפה שיקום יותר מתאגיד אחד ועל כן כלל אינו מטפל באפשרות כי יקום יותר מתאגיד אחד וכן אינו מטפל באפשרות שיקום תאגיד שאינו משלב בתוכו את היצרנים.

54. בנוסף, יוער כי ברי שהקמת שני תאגידי מיתזור או יותר, דבר שהוא אפשרי מן הבחינה התיאורטית, תגרום לבזבוז משאבים. האלטרנטיבה לתאגיד מיתזור אחד הינה הכפלת (או שילוש, או יותר - כפי מספרם של תאגידי המיתזור התיאורטיים שיוקמו) ההוצאות לרכישת מתקני האיסוף ותחזוקתם. זאת, מעבר ליתרון הגודל שיש לתאגיד אחד שישירות את כל בתי העסק (בין אם הם חברים בתאגיד ובין אם לאו), המאפשר קניית מתקנים טובים יותר במחירים נמוכים יותר, ובכך יתרום גם לצמצום הוצאת מטבע זר.

הקמת מספר תאגידי מיחזור תיצור, שלא לצורך, מספר מנגנונים שיעסקו במקביל באיסוף מיכלי המשקה. פעילותם המקבילה תגרום בזבוז שלא לצורך, ותמנע את הפעלתו המוצלחת של חוק הפיקדון. תאגיד מיחזור חייב מטבע עיסוקו להחזיק ביתרונות משמעותיים ביותר לגודל, שרק הם מאפשרים פעילות בקנה מידה ארצי ועמידה ביעדי איסוף גבוהים.

ודוק, כפי שנטעים עוד בהמשך, אפילו במדינות אירופאיות כדוגמת שבדיה, נורבגיה, צרפת וגרמניה, פועל ככלל רק תאגיד מיחזור אחד (ר' פרק ד.1 לעיל). על אחת כמה וכמה, שמדינת ישראל שגודלה מצומצם אינו יכולה להכיל מספר תאגידי מיחזור יעילים.

55. עולה מכל אלו, כי קיומו של התאגיד במתכונת המוצעת, תועיל לייעול ושיפור מנגנון המיחזור, ולמעשה, הינה מתחייבת מהוראות חוק הפיקדון. בכך, אין ספק כי המשך קיומו של התאגיד תהיה לטובת הציבור.

ג. פעילות תאגיד המיחזור אינה מהווה הסדר כובל

56. עמדת המבקשות היא שפעילותו של התאגיד וקשריו עם יצרני משקאות אינם מהווים הסדרים כובלים, שכן לא מתקיימים בו יסודות הכבילה והפגיעה בתחרות. כאמור, בקשה זו מוגשת מטעמי זהירות בלבד, אך המבקשות יבקשו כי בית הדין יבחן בראש ובראשונה האם ענייננו ב"הסדר כובל" שאישורו נדרש, ויצהיר כי אין מדובר בהסדר כובל ולפיכך יש לבטל את הדיון.

57. תאגיד האיסוף הוא חברה בע"מ שפעילותה מנוהלת לפי תקנונה, והוא בעל יכולת עצמאית לאספקת שירותים. ככל שקיים שוק במסגרתו מסופקים שירותי התאגיד, הוא מספק שירותים אלה באופן עצמאי לפי משאביו.

58. קשריו של התאגיד עם בעלי המניות בו, הם קשרי בעלות וממילא אין בהם יסוד של הסדר או כבילה. על כך אפשר ללמוד מתקנון התאגיד המצורף.

59. בכל הנוגע לקשרים בין בעלי המניות בתאגיד לבין עצמם, הרי שאלו מתמצים כיום בבעלות המשותפת כפי שהיא מוסדרת בתקנון התאגיד. ההסכם שבין מייסדי התאגיד מיום 25 בספטמבר 2001 – הוא ההסכם שעמד במוקד האישור הקודם – הוא הסכם שמוצה; הוראותיו הובאו לידי ביטוי בתקנון התאגיד.

כפי שניתן להיווכח מתקנון התאגיד, ככל שגתייחס לתקנון זה כאל "הסדר" בין בעלי המניות לבין עצמם, הרי שההסדר אינו כולל כבילה כלשהי. אין כל חובה על בעל מניות שלא לעזוב את התאגיד, שלא לפעול באופן עצמאי בתחומי הפעילות, ושלא להקים תאגיד מיחזור מתחרה. נציין, כי העדר כבילה שכזו הוכח כאשר פרשו מחברותם בתאגיד בתי עסק שהיו חברים בו.

נציין כי בין בעלי המניות לבין עצמם אין הסכמים נוספים כלשהם בדבר פעילות התאגיד (כגון הסכמי הצבעה וכיו"ב).

עוד יש לשים לב, שגם קניינם של בעלי המניות בתאגיד איננו למעשה "בעלות" רגילה; לפי תקנון התאגיד, יכול כל יצרן, יבואן ובית עסק לקבל מניות בתאגיד בכל רגע נתון (ר' סעיף 15.3 לתקנון התאגיד). אין מדובר לכן בהשקעה ובעלות רגילה בעסק, כי אם בחשתתפות במגנטון ציבורי.

60. הקשר בין התאגיד לבין יצרני משקאות – יהיו הם בעלי מניות בו או אחרים – הוא קשר חוזי במסגרתו מוענקים ליצרנים "שירותי תאגיד מיחזור" לפי חוק הפיקדון על מיכלי משקה, התשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק הפיקדון"). מהותו של שירות זה היא איסוף מיכלי המשקה מתוצרתו של היצרן. תועלתו של היצרן מתמצית בעיקרה בשחרורו מן החובה לדווח על פעילותו ולהעביר אל הקרן שהוקמה מכוח חוק הפיקדון את דמי הפקדונות שלא הוחזרו לבתי עסק (סעיף 8(ד) לחוק הפיקדון).

השירות ניתן ליצרני המשקאות באופן שוויוני, כפי חובתו של התאגיד לפי סעיף 8א(ב) לחוק הפיקדון, וללא תלות בהיותם בעלי מניות בתאגיד. התמורה שגובה התאגיד מכל יצרן היא דמי הפיקדון שגבה אותו יצרן על מיכלי המשקה מתוצרתו.

דוגמת נוסח ההסכם בין התאגיד לבין היצרנים מצורפת בנספח יא', ועיון בה מלמד כי מדובר בהסכם שירותים רגיל ללא כל יסוד של כבילה. נציין כי על אף שחוזו זה אינו מפרט בדבר הודעה מראש הנדרשת להפסקת קבלת השירותים, אין התאגיד מונע ממקבלי השירותים להפסיק את ההסכם כמעט ללא התראה. עד היום, כ- 20 יצרנים הפסיקו באופן חד-צדדי ומייד את יחסיהם עם התאגיד, כשהפסיקו לשלם עבור שירותיו, והתאגיד לא מנע זאת מהם.

נספח "יא"

לשם שלמות הדברים נציין כי בעלי המניות החברים בתאגיד טרם חתמו באופן רשמי על הסכם קבלת שירותים. הטעם לכך נעוץ אך ורק בתהליכים הסבוכים הנדרשים לחתימה על הסכם מול "בעלי עניין" לפי חוק החברות ולפי תקנון התאגיד. אף על פי כן, ניתנים השירותים לבעלי המניות היצרנים על בסיס תנאים זהים ושוויוניים לכל יצרן אחר כפי חובתו של התאגיד לפי חוק הפיקדון ולפי תקנון התאגיד.

61. נסיבות אלה בכללותן אינן מלמדות על קיומן של הסדר כובל מכוח אחת החזקות שבסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים. כך, גם אם התאגיד קובע את אופי השירותים שיספק ואת מחיריהם, אין מדובר בהסדר כובל בין בעלי המניות בתאגיד אלא בהחלטות שמקבל התאגיד עצמו. אמנם, חלק מחברי דירקטוריון התאגיד ממונים על ידי בעלי המניות, אך אין הדבר הופך את החלטות הדירקטוריון ל"הסדרים" בין בעלי המניות; החלטות דירקטוריון התאגיד הן צעד עצמאי של התאגיד עצמו. הדברים ברורים כמעט מאליהם: כל חברה מקבלת החלטות בדבר השירותים שתספק ומחיריהם, והחלטות אלה אינן הופכות הסדר כובל בין בעלי החברה! ונוכח, כי בין בעלי המניות גם אין כל הסכמי הצבעה.

כך, גם אם בזמן נתון צפוי יצרן משקאות – בעל מניות בתאגיד או אחר – להתקשר עם תאגיד מיחזור אחד בלבד הפועל לפי חוק הפיקדון, אין בכך כדי ליצור "חלוקת שוק" לפי סעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים. האם בכל פעם שבית עסק רוכש שירותים או משקיע בחברת-בת, ובשל כך צפוי שלא לעסוק בעצמו בתחום, מתרחשת "חלוקת שוק אסורה"? הדברים מופרכים על פניהם.

ונציין בנוסף, שבענייננו לא קיימת בפועל כל "כבילה" ביחס למקבלי השירותים מן התאגיד, בין אם הם בעלי מניות בתאגיד ובין אם אינם. כל מקבל שירותים יכול בהודעה מינמאלית מראש להפסיק לקבל שירותים מן התאגיד, וכך כבר ארע פעמים מספר בשנות פעילותו הראשונות של התאגיד. מי שיפסיק לקבל שירותים, יכול בכל רגע נתון לבחור לקבלם מחדש בתנאים שוויוניים כבעבר.

62. עמדת המבקשות היא שהתאגיד אינו הסדר כובל גם לפי סעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים, וזאת בהיעדר יסוד הכבילה / הגבלה ובהיעדר יסוד מניעת / הפחתת התחרות. נפרט בשני עניינים אלה.

63. כפי שהסברנו לעיל, יחסיו של התאגיד עם בעלי המניות בו ועם מקבלי השירותים נעדרים כל יסוד של כבילה או הגבלה. גם "בעלותם" של בעלי המניות, איננה בעלות של ממש, שכן כל המעוניין יכול להפוך לבעל מניות או להפסיק להיות בעל מניות בתאגיד. יתר על כן, הבעלות אינה משפיעה על טיב השירותים הניתנים; מי שיפסיק להיות בעל מניות ימשיך לקבל שירותים בתנאים שוויוניים, ומי שיפסיק לקבל שירותים יכול לשוב ולקבלם בכל רגע נתון.

בנסיבות אלה, לא קיימת כבילה מן הסוג שנמצא בעניין דטה קאר², בו כלל ההסכם כבילה מפורשת. לא ניתן אף לטעון לכבילה משתמעת כלשהי, במסגרתה מחוייבים בעלי המניות או מקבלי השירותים שלא להתחרות בתאגיד בדרך כלשהי.

בהמשך הבקשה נראה שרשויות תחרות באירופה הגיעו למסקנה דומה ביחס לתאגיד מיחזור במדינות שונות.

64. למעשה, אפילו היה יסוד של "כבילה" ביחסים שבין המבקשות, עדיין אין ענייננו "בהסדר כובל" לפי סעיף 2(א) לחוק, שכן אין מדובר בהסכם הפוגע בתחרות, ואפילו לא בהסדר העלול לפגוע בתחרות. את דבר היעדר הפגיעה בתחרות, נפרט בחלק הבא.

² ה"ע 465/94 דטה-קאר נ' הממונה, קובץ החלטות בנושא הגבלים עסקיים (הוצאת ועד מחוז תל-אביב) כרך ג', עמ' 192, 208.

ד. פעילות תאגיד המיחזור אינה פוגעת בתחרות ואף אינה עלולה לפגוע בה

65. כאשר ניגשים לבחון את מידת הפגיעה האפשרית של הסדר הנטען כהסדר כובל בחופש התחרות, עלינו לבחון תחילה מהו השוק לגביו נטען כי יש חשש לפגיעה כאמור. בענייננו זה יש להבחין בין פגיעה אפשרית נטענת בתחרות בשוק ייצור ואו שיווק מכלי משקה מלאים, לבין פגיעה אפשרית נטענת בתחרות בשוק מיחזור מכלי משקה ריקים. גם ביחס לבחינה הראשונה, עלינו להפריד בין בדיקה "אנכית", קרי החשש משיתוף פעולה בין יצרנים ויבואנים ובין משווקים, לבין בדיקה "אופקית", קרי חשש משיתוף פעולה בין מתחרים בייצור ואו בין מתחרים בשיווק.

יובהר כי על אף העובדה שבעלי המניות כיום הינם יצרנים בלבד, הרי שהאפשרות להצטרף כבעל מניות בתאגיד פתוחה גם לבתי עסק. משכך, אנו מסתייעים בשתי בדיקות – אנכית ואופקית.

66. נתחיל מהבדיקה האנכית. החשש משיתוף פעולה אנכי, היינו, בין יצרני ויבואני מכלי משקה, לבין משווקי מכלים אלה, הינו מלכתחילה נמוך. ממילא, שיתוף פעולה זה הינו הכרחי, כמוסבר לעיל, על מנת שתאגיד מיחזור יוכל לפעול. יתר על כן, המגבלות על זליגת מידע בין חברי התאגיד, אשר יפורטו בהמשך, מסירות כל חשש אפשרי מפני שיתוף פעולה מסוג זה.

67. באשר לבדיקה האופקית, היינו, שיתוף פעולה בין יצרנים ויבואנים מחד גיסא, ובין בתי עסק מאידך, הרי יש לזכור כי בענייננו החשש מפגיעה בתחרות בשווקים הרלבנטיים עקב שיתוף פעולה זה הינו רחוק ומועט, אם בכלל. נסביר:

67.1. חוק הפיקדון קובע כי לתאגיד המיחזור מותר לפעול רק בתחום האיסוף והמיחזור. פעולה בתחום אחר, כמו למשל באחד או יותר מהתחומים בהם פועלות התברות שהקימו את התאגיד, תהיה מנוגדת לחוק ואף למסמכי היסוד של התאגיד כמתחייב בחוק. פעולה כגון דא עלולה להביא לביטול הכרתו של השר בתאגיד כתאגיד מיחזור.

בשל כך, אגב, מתפוגג אף החשש, אם וככל שקיים חשש מעין זה, כי הפעלתו של התאגיד מהווה 'הליך ראשוני' לקראת מיזוג בין החברות, או יצירת כר לשיתוף פעולה ביניהן בתחומי פעילות. זאת, כאמור, מאחר ולתאגיד המיחזור אסור לפעול בשום תחום לבד מזה המוכתב לו בחוק.

67.2. תאגיד המיחזור חייב להציע את שירותיו לכל היצרנים היבואנים ובתי העסק (כהגדרתם בחוק הפיקדון) בתנאים שוויוניים. לפיכך, הסדר בין החברות המרכיבות את תאגיד המיחזור לבין עצמן, או בינו לבין התאגיד, לפיו תהיה לחברות אלו בלעדיות, או עדיפות בנגישות או במחיר או בכל תנאי אחר בשימוש

[החלטת הנציבות בעניין DSD - גרמניה]

ובאופן דומה, גם בהחלטת הנציב בדבר התאגיד הצרפתי:

"11. Eco-Emballages is a private limited-liability company set up in 1992 and located in Levallois-Perret, France. Its shareholders are the Compagnie pour le financement d'Eco-Emballages (Ecopar), which is made up of producers and their trade associations (70% of the capital), the five sectoral networks concerned, i.e. steel, aluminum, paperboard/paper, plastic and glass (each with 4% of the capital), distributive firms and their trade bodies and, as required by its articles of association, its directors.

72. Eco-Emballages' articles of association do not contain any exclusive clause restricting shareholder's freedom of action on the relevant markets and therefore do not contravene Article 81 of the EC Treaty."

[החלטת הנציב בעניין Eco-Emballages - צרפת]

77. תימוכין נוספים למסקנה כי אין בתאגיד המיחזור כדי לפגוע בתחרות ניתן למצוא בהחלטת רשות התחרות השוודית בעניין חברת Returpack. הרשות השוודית קבעה אף היא שאין בבעלות המשותפת על תאגיד המיחזור מצדם של מתחרים כדי לפגוע בתחרות:

"The return system is pursued and administered by Returpack, a company owned by PLM, BSAB, indirectly owned by several Swedish breweries and by the trade, which owns both directly and indirectly. The owner companies within each category are competitors in all essential respects.

The Competition Authority finds that the ownership relations within Returpack themselves do not appreciably limit the competition since the part-owners are said to be free to participate in and establish other return systems, both for aluminium cans and for other packing types."

78. הניסיון רחב ההיקף באירופה מלמד שאופיים הציבורי של תאגידי המיחזור ודרישות הפעלתם גורמים לכך שתאגיד אחד דומיננטי מספק את כל צרכי המשק בתחום פעילותו. DSD בגרמניה הוא התאגיד היחיד שזכה להכרה לפי חוק המיחזור הגרמני בגרמניה כולה.⁴ Eco-Emballages הוא התאגיד היחיד בעל הכרה ופעילות כוללת לכל סוגי האריזות בצרפת כולה (שלושה תאגידיים אחרים עוסקים אך ורק באריזות משקאות אלכוהוליים, אריזות

⁴ COMP D3/34493 - DSD, Commission Decision relating to proceeding under article 81 of the EC Treaty, 17 September 2001, [2001] OJ L319/1.

⁵ COMP/34.950 - Eco-Emballages, Commission Decision relating to proceeding under article 81 of the EC Treaty, 15 June 2001, [2001] OJ L 233/37.

⁶ ר' החלטת הנציבות בעניין DSD, לעיל ה"ש 4, פסקה 27.

תרופות ושקיות קניות)⁷. זהו המצב במדינות רבות נוספות באירופה, כפי שכתבה הנציבות בהחלטה העוסקת בתאגיד DSD הגרמני, שהוא כזכור התאגיד היחיד המוכר בגרמניה:

"Private-sector take-back and exemption systems comparable to DSD's have also been set up in other Member States of the European Union in recent years. Many of them likewise use, under appropriate licensing agreement with ProEurope, the Green Dot mark. Currently these systems are: Eco-Emballages SA (France), Alststoff Recycling Austria AG (Austria), asbl Fost plus vzw (Belgium), Sociedade Ponto Verde SA (Portugal), Ecoembalajes Espana (Spain), Valorlux asbl (Luxemburg) and Repak Limited (Ireland). *Many of these, in their own Member States, have attained a comparable market position to that of DSD*".⁸ [ההדגשה שלנו]

עוד נציין על דרך הכלל, שגם במדינות אחרות במערב, בהן יפאן וארצות סקנדינביות אחרות, בחרו במנגנון פעולה דומה.

79. עולה מכל זאת כי אותם חששות העולים לכאורה מהסדר זה, נבחנו אף במדינות אחרות, אולם בסופו של דבר הגיעו הרשויות שם למסקנה כי יתרונות תאגיד המיחזור עולים בהרבה על החשש מחסרונותיו האפשריים. יתר על כן, במשפט האירופי נפסק פעם אחר פעם כי אין מדובר בהסדר כובל כלל ועיקר.

ה. סיכום

80. מכל האמור לעיל, עולה כי תאגיד המיחזור, נשוא בקשה זו, הינו כלי חיוני ואף הכרחי להגשמת מטרותיו של חוק הפיקדון - עידוד וייעול איסוף ומיחזור מכלי משקה ריקים, כאמצעי ראשון במעלה לקידום איכות הסביבה.

81. בכך, יתרום ההסדר המוצע רבות לטובת הציבור, בין השאר, בתחומים הבאים:

81.1. שיפור רמת הנקיון ברשות הרבים;

81.2. הקטנת כמות האשפה המופקת והנטמנת;

81.3. הנהגת שיטה שתעודד ותמריץ ייצור ושימוש במכלי משקה הניתנים למיחזור;

81.4. מניעת בזבז משאבי טבע וקרקע לצרכי הטמנה;

81.5. הבטחת יעילות מירבית בהקצאת משאבים;

⁷ ר' החלטה הנציבות בעניין Eco-Emballages, לעיל ה"ש 5, פסקאות 58-59.

⁸ COMP D3/34493 - DSD, Commission Decision relating to proceeding pursuant to article 82 of the EC Treaty, 20 April 2001, [2001] OJ L166/1.

ירושלים, י"ז תשרי, תשס"ב
4 אוקטובר, 2001

לכבוד
מר יוסי אריה
יושב ראש הדירקטוריון
תאגיד מיחזור ישראלי בע

שלום רב,

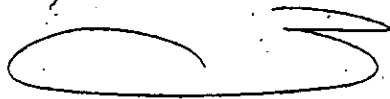
הנדון: הכרה בתאגיד המיחזור

פנייתכם בנושא שבנדון מיום 1.10.2001 התקבלה בברכה.

לאחר עיון במסמכים שהצגתם בפני ועל פי סעיף 8א. לחוק הפיקדון על מכלי משקה
התשנ"ט - 1999 הנני מכיר בזאת בתאגיד המיחזור שהוקם בהתאם להסכם
המייסדים בנספח א' לפנייתכם.

ברצוני לחזור ולהדגיש שעל התאגיד לפעול בהתאם להוראות חוק הפיקדון על כל
סעיפיו והתקנות הנלוות.

בברכת מועדים לשמחה ובהצלחה,

יחי הנגבי

העתיקים: מר יצחק גורן - מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מר אברהם רוזן - מנכ"ל תאגיד המיחזור הישראלי
ד"ר יוסי ענבר - סמנכ"ל תשתיות
עו"ד רות רוטנברג - היועצת המשפטית
עו"ד בנימין רוטנברג - רון גזית, רוטנברג ושות'
מר יצחק בן דה - סמנכ"ל אכיפה
מר אילן נסים - רא"ע פסולת מוצקה
גבי רומי אבן דן - ממונה חוק הפיקדון
עו"ד דוד פורקל - יועץ משפטי

המשרד לאיכות הסביבה
وزارة جودة البيئة
Ministry of Environmental Protection
www.environment.gov.il 02-6535958 02-6533701 02-9546 34033 ירושלים, ת.ד. 5 רח' כנפי נשרים

מדינת ישראל
השר לאיכות הסביבה
לשכת השר

השימוש בדלק במפעל המשתמש בוומר הממוחזר, וכך מופחת גם זיהום האוויר הנגרם על ידי המפעל. בנוסף לכך, מדענות הציבור לנושאי איכות הסביבה בכלל, ולנושא המיחזור בפרט, עלתה מאוד נכנס חוק הפיקדון לתוקף.

2. עם זאת, המשרד לאיכות הסביבה נוצא כי קיימים ליקולים מסוימים בחוק הפיקדון ובאופן יישומו, ולכן הוא מבקש לפעול לזיוני החוק הקיים באופן שיביא לתיקון ליקויים אלה. עקרונות הצעת החוק לשוני חוק הפיקדון הם כדלקמן:

- א. החלת החוק על כלל כלי המשקה, וזאת במקום על מכלים בנפח עד 1.5 ליטר בלבד על פי החוק הקיים;
- ב. קביעת הסדרים שיבטיחו שיפור במעמד האיסוף ובשירות הנ ניתן לציבור המבקש להחזיר מכלי משקה ויקים ולקבל את דמי הפיקדון עבורם;
- ג. איזון חלוקת הנטל על יישום החוק בין היצרנים והיבואנים של מכלי המשקה לבין המשווקים והצרכנים;
- ד. הגדלת תחרות בשוק איסוף ומיחזור מכלי המשקה.

3. המלצות אלה נובשו בעקבות עבודת כלכלית מקיפה, שהתבססה על ידי משרד האוצר והמשרד לאיכות הסביבה, לבחינת החלופות השונות בנושא הפיקדון על מכלי משקה ותקציר העבודה מצייב. העבודה נעשתה על ידי ועד כלכלי בשיתוף עם מכון ירושלים לחקר ישראל, בהמשך לעבודות קודמות שבחנו את פניויות תאגיד המיחזור מבחינת כלכלית. במסגרת עבודתו פגש הוועד הכלכלי עם כל הגורמים המעורבים בחוק, לרבות נציגי הרשות להגבלים עסקיים. מסקנות העבודה אף הוצגו לאנשי הרשות להגבלים עסקיים אשר לא הביעו התנגדות אליהן. כמו כן, הבעת עמדתו בדיון בועדת הכלכלה של הכנסת, לפיה הרשות להגבלים עסקיים תומכת בעקרונות שניו החקיקה המוצעת על ידי המשרד לאיכות הסביבה.

4. ההמלצה העיקרית של העבודה הכלכלית, היא כי חוק הפיקדון הקיים יורחב, כך שיחול על כלל מכלי המשקה, וכך תוסל אתריות ישירה על יצרני ויבואני המשקאות לאיסוף מכלי המשקה הריקים, תוך קביעת ימים כמותיים. האיסוף לא יהיה מוגבל למכלי משקה שיוצרו או שווקו על ידי אותו יצרן או יבואן.

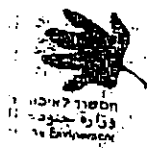
5. בעמדה שהוגשה לבית הדין מן עם רשות ההגבלים עסקיים נאמר, כי ביטול האיסוף להסדר הכובל שניתן לתאגיד המיחזור ייצור תחרות בשוק, כך שמספר תאגידי מיחזור יתלו לפעול במקביל.

על פי העבודה הכלכלית וחוק הפיקדון בעטחו כיום אין זה סביר כי יקומו תאגידי מיחזור נוספים, מהסיבות הבאות:

ראשית, בחוק הפיקדון, בעטור הקיים, תאגיד מיחזור נדרש לעמוד ביעדי איסוף כמותיים של מכלי משקה וריקים. יצרני ויבואני המשקאות, לעומת זאת, לא נדרשים לאסוף כמות מסוימת של מכלי משקה, אלא רק לקבל מכלים ריקים, להחזיר את דמי הפיקדון עבורם, ולהעביר למשרד לאיכות הסביבה את ההפרש בין דמי הפיקדון שגבו לבין הסכום שהוחזר לצרכנים. אם תאגיד המיחזור יפסיק לפעול, סביר כי פעילות איסוף המכלים תופסק כליל, ולא יקומו תאגידי נוספים, מאחר שיצרני ויבואני המשקאות יעדיפו להעביר את הפרשי הפיקדונות למשרד לאיכות הסביבה, במקום להקים תאגידי מיחזור, זאת, במטרה להביא לביטול חוק הפיקדון.

שנית, בעמדת הרשות להגבלים עסקיים מוצעת פרשנות לסעיף 86 לחוק הפיקדון, לפיה תאגידי מיחזור יוכלו לאסוף מכלי משקה שלא יוצרו דווקא על ידי יצרני ויבואני המשקאות המשתמשים בשירותי אותם תאגידי מיחזור. זוהי פרשנות אפשרית ואף רצויה של סעיף זה בחוק, אך מנגד ניתן לטעון כי יש לפרש את החוק הקיים כך, שחובתם של יצרני ויבואני המשקאות ושל תאגידי מיחזור, היא לקבל מכלי משקה ויקים המיוצרים או משווקים על ידם בלבד. אם תאומץ פרשנות זו, הרי שעלות מיון מכלי המשקה, לפי היצרנים והיבואנים

שלוק עם ה

מדינת ישראל
השר לאיכות הסביבה

השונים, על ידי מספר תאגידים או על ידי אספנים ומכונות אוטומטיות, והקמת מערך סליקה והתחשבות, היא התלופה היקרה ביותר למעגון של איסוף ומיחזור מכלי משקה מבין החלופות שנבחנו בעבודה הכלכלית, ואינה כדאית מבחינה כלכלית, שכן מדובר בעשרות יצרנים ויבואנים. לכן עמדת משרד, בניגוד לעמדת הרשות, היא כי במצב זה לא יקומו תאגיד מיחזור נוספים, עקב העלויות הגבוהות הכרוכות בכך.

יוער, כי אני סבורים כי במסגרת הריון בבקשה לאישור ההסדר הכובל, מן הראוי שבית הדין יכריע בשאלת פרשנות החוק בעניין זה.

לפיכך, אם תופסק פעילותו של תאגיד המיחזור, ותאגידים נוספים לא יוקמו, מתנימוקים שפורטו לעיל, ייפול הנטל על משווקי המשקאות, שכן על פי החוק הם חייבים לקבל מכלי משקה ריקים ולהחזיר את דמי הפיקדון עבורם. בהיעדר תאגיד המיחזור, לא תהיה להם אפשרות להשיב את המכלים חלו לגורם שיאסוף אותם ויעבירם למיחזור, וישלם את דמי הפיקדון למשווקים.

6. לאור האמור לעיל, עמדת המשרד לאיכות הסביבה, היא כי ביטול האישור לפעולת תאגיד המיחזור תגרום לפגיעה קשה בצדדים, שכן בהעדר תאגיד מיחזור האפשרות להחזרת מכלי המשקה הריקים על ידי הציבור קבלת דמי הפיקדון בגינם, תיפגע באופן קשה. זאת ועוד, כתוצאה מאי היכולת להחזיר את מכלי המשקה, ייפגע גם הניקיון ברשות הרבים והמיחזור.

7. רק לאחר שינוי החוק הקיים, על פי המלצת המשרד לאיכות הסביבה ובהתאם למסקנות העבודה הכלכלית, לא יהיה יתרון לפעילות תאגיד יחיד, ותיווצר תחרות בענף איסוף מכלי המשקה הריקים למיחזור. כפי שצוין לעיל, הפסקת פעילות התאגיד לפני שינוי חוק הפיקדון הקיים, עלולה לגרום להפסקת פעילות איסוף מכלי המשקה ובכך להביא לקריסתו ולהתמוטטות של מגנן איסוף ומיחזור מכלי המשקה הריקים שחוקם מכוח החוק. המשרד לאיסוף הסביבה סבור כי מצב זה יגרום לפגיעה קשה באמון הציבור בחוק, ושיקום מערך האיסוף יהיה כמעט בלתי אפשרי.

8. לסיכום, עמדת המשרד לאיכות הסביבה, היא כי ביטול ההסדר הכובל בשלב זה יביא לפגיעה קשה בציבור, ולכן סובת הציבו: מחייבת לאפשר את המשך פעילותו של תאגיד המיחזור עד לעריכת שינויי חקיקה מתאימים בחוק הפיקדון.

אשר על כן, אני סבור כי יש להאריך את ההסדר הכובל לתקופה של שנה נוספת, וזאת לצורך עריכת שינויי חקיקה מתאימים. להערכת המשרד לאיכות הסביבה שנה היא תקופת הזמן המינימלית הנדרשת להעברת שינויי החקיקה בכנסת, וזאת על מנת למנוע את קריסת מערך האיסוף והמיחזור של מכלי המשקה הריקים כאמור לעיל.

אבקש להציג עמדתי זו בפני בית הדין הנכבד.

חברכה
אילן שלגי
מ"מ השר לאיכות הסביבה

העתק:

מר אהוד אולמרט - שר התמ"ת

מר בנימין נתניהו - שר האוצר

ד"ר מיקי הון - מנכ"לית המשרד לאיכות הסביבה

עו"ד הדס ביקסלר - הלשכה המינפוטית, המשרד לאיכות הסביבה

שלום עם הסביבה

המשרד לאיכות הסביבה
כלכלה וסביבה
Ministry of the Environment

www.environment.gov.il

02-6535558 02-6533701 02-95464

נספח א' - תנאים לפעילותו של תאגיד המיחזור

1. הגדרות

- "אדם" - לרבות תאגיד;
- "אדם קשור" - אדם השולט בחבר בתאגיד המיחזור, תאגיד הנשלט על ידי חבר בתאגיד המיחזור וכל תאגיד הנשלט בידי מי מאלה;
- "בית עסק" - כהגדרתו בחוק הפיקדון;
- "דירקטור חיצוני" - כמשמעותו בחוק החברות, התשנ"ט - 1999;
- "הממונה" - הממונה על הגבלים עסקיים;
- "זיקה" - כל אחד מאלה: קיום יחסי עבודה או מתן שירות באופן אחר, קיום קשרים עסקיים, החזקה בזכות בתאגיד או כהונה כנושא משרה;
- "זכות בתאגיד" - כל אחת מאלה:
- (1) בעלות במניה, החזקה בה או זכות להורות על מכירתה;
  - (2) זכות להצביע מכוח מניה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל לאסיפה כללית של תאגיד אחר, או זכות להורות כיצד להצביע מכוח המניה;
  - (3) זכות למנות דירקטור או מנהל כללי, ובתאגיד שאינו חברה - בעלי תפקידים דומים; לעניין זה יראו את מי שמינה דירקטור או מנהל כללי בתאגיד כבעל הזכות למנותו;
  - (4) זכות להשתתף ברווחי התאגיד;
  - (5) זכות לחלוק ביתרת נכסי התאגיד לאחר סילוק חובותיו בעת פירוקו;
  - (6) כל זכות שתוכנה כתוכן זכות כאמור בפסקאות (1) עד (5), אף אם תוארה שונה.
- "חבר בתאגיד" - יצרן, יבואן או אדם אחר שלו זכות בתאגיד המיחזור;
- "חוק ההגבלים העסקיים" - חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988;
- "חוק הפיקדון" - חוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט - 1999;
- "יבואן" - כהגדרתו בחוק הפיקדון;
- "יצרן" - כהגדרתו בחוק הפיקדון;
- "מכל משקה" - כהגדרתו בחוק הפיקדון;
- "מקבלי שירותים מהתאגיד" - יצרנים ויבואנים של משקאות ובעלי בתי עסק שאינם חברים בתאגיד מיחזור אך מקבלים שירותים מתאגיד מיחזור כאמור;
- "תאגיד המיחזור" - תאגיד מיחזור שהוקם לפי חוק הפיקדון.

2. תאגיד המיחזור מונופולין

תאגיד המיחזור יוכרז כבעל מונופולין בשרותי איסוף של מכלי משקה.

3. חברות בתאגיד המיחזור

- (1) כל יצרן, יבואן או בית עסק יהיה רשאי בכל עת להצטרף כחבר בתאגיד המיחזור ויהיה זכאי לייצוג בניהול ענייני התאגיד;
- (2) על אף האמור בסעיף 8א(2) לחוק הפיקדון, לא יהיה ארגון המייצג יצרנים, יבואנים או בתי עסק, חבר בתאגיד המיחזור.

4. הנהלת תאגיד המיחזור

- (1) לפחות שלוש מחברי דירקטוריון תאגיד המיחזור יהיו דירקטורים חיצוניים;
- (2) אדם שהוא נושא משרה או עובד מנהלי בכיר במי מהחברים בתאגיד המיחזור לא יהיה נושא משרה, עובד או יועץ בתאגיד המיחזור, והכל בין במשרת ובין בעקיפין;
- (3) על אף האמור בסעיף קטן (2) לעיל, רשאי הממונה לאשר, מראש ובכתב, מינויו של עובד מנהלי בכיר במי מהחברים בתאגיד המיחזור כנושא משרה, עובד או יועץ בתאגיד המיחזור;
- (4) כל אדם המשמש כנושא משרה, כעובד מנהלי בכיר ואו כאחראי מטעם תאגיד המיחזור על הדיווחים לפי סעיף 10 לחוק הפיקדון, יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו ומידי כל שישה חודשים קלנדריים, על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'.

5. פעילותו של תאגיד המיחזור

- (1) בפעילותו של תאגיד המיחזור, יתבצעו המגעים בין החברים בתאגיד באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בין החברים בתאגיד המיחזור, כולם או מקצתם; בכלל זה -
  - (א) החברים בתאגיד המיחזור לא יעבירו לתאגיד המיחזור ותאגיד המיחזור לא יקבל מהחברים בו כל מידע שעניינו עלויות, רווחיות או תמחור הנוגעים לפעילות מי מהחברים בתאגיד ואו למתחרה של מי מהם;
  - (ב) מידע שהועבר לתאגיד המיחזור הנוגע לענייניו של חבר בתאגיד לא יועבר לחבר אחר בתאגיד;
  - (ג) מגעים בין החברים בתאגיד המיחזור ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של תאגיד המיחזור בלבד ולשם כך בלבד;
  - (ד) מנהל תאגיד המיחזור, מנהל התפעול, מנהל הכספים והאדם האחראי מטעם התאגיד על הדיווחים לפי סעיף 10 לחוק הפיקדון לא יהיו בעלי זיקה כלשהי למי מהחברים בתאגיד המיחזור.
- (2) תאגיד המיחזור יקבע נהלים כתובים להבטחת קיום האמור בפסקאות משנה א' - ד' לעיל.

(3) מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, תאגיד המיחזור לא יעביר לחבריו מידע, במישרין או בעקיפין, לרבות מידע בדבר היקף מכלי המשקה המלאים הנמכרים על ידי החברים בתאגיד המיחזור ו/או על ידי המקבלים שירותים מתאגיד המיחזור ובדבר כמות המיכלים הריקים הנאספים על ידי תאגיד המיחזור או מי מטעמו, למעט הכמות המצרפית של אלה. אין באמור לעיל כדי למנוע מתאגיד המיחזור העברת מידע למי מהחברים בו ו/או למי ממקבלי השירותים ממנו ובלבד שהמידע המועבר נוגע כולו למקבל המידע ולו בלבד;

(4) כל החלטות תאגיד המיחזור ופעולותיו של זה יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב כאמור יישמר במשרדי תאגיד המיחזור ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועדו כל אלה –

(א) פרוטוקול מלא מכל ישיבות הנהלת תאגיד המיחזור, כולה או מקצתה;

(ב) נוסח מלא של כל החלטות הנהלת תאגיד המיחזור;

(ג) כל תכתובת בין תאגיד המיחזור למי מחבריו שעניינה, במישרין או בעקיפין, קביעת סכום הפיקדון, העברת כספים ו/או העברת מידע;

(ד) כל העברת כספים מחבר בתאגיד המיחזור לתאגיד או התחייבות לערוב לתאגיד זה.

(5) אחת לשנה, בראשית השנה, ידווחו תאגיד המיחזור וכל החברים בו לממונה על האמצעים אשר ננקטו על ידם בשנה שחלפה על מנת להבטיח אי העברת מידע כאמור לעיל; תאגיד המיחזור יעביר אל הממונה אישור חתום בידי כל חברי הדירקטוריון והחברים יעבירו אל הממונה אישור חתום בידי מנהלם הכללי בדבר נקיטת אמצעים כאמור.

6. קביעת סכום הפיקדון

מבלי לגרוע מהוראות חוק הפיקדון, ייקבע סכום הפיקדון כדלקמן:

(1) כל יצרן או יבואן רשאי לקבוע את סכום הפיקדון על מכלי משקה המיוצרים ו/או המשווקים על ידו ולשנותו מעת לעת;

(2) תאגיד המיחזור רשאי לקבוע, בהחלטה פה אחד של הדירקטוריון, סכום פיקדון שונה מהקבוע בחוק הפיקדון ליצרנים ו/או ליבואנים שונים ולסוגי מכלי משקה שונים. ליצרן או ליבואן תהא זכות וטו על החלטה כאמור, ככל שהיא נוגעת למכלי המשקה המיוצרים ו/או המשווקים על ידו, בין אם הוא חבר בתאגיד המיחזור ובין אם הוא מקבל ממנו שירותים.

7. קביעת דמי הטיפול שישלמו לתאגיד המיחזור

(1) על פי בחירת תאגיד המיחזור, ייקבע גובה דמי הטיפול שייגבו מהחברים בתאגיד המיחזור וממקבלי השירותים מהתאגיד, על ידי מומחה חיצוני אחד או על ידי שני מומחים חיצוניים, שאינם קשורים במי מהחברים בתאגיד המיחזור או בבעל עניין באחד או יותר מהם או שיש להם זיקה למי מהם;

(2) התגלעה מחלוקת מהותית בין שני המומחים או פער משמעותי בגובה דמי הטיפול שקבע כל מומחה כאמור בסעיף קטן (1) לעיל, רשאי התאגיד למנות מומחה חיצוני שלישי שיתקיימו בו תנאי הכשירות הנדרשים מהמומחים דלעיל, אשר יכריע בסוגייה זו ;
 (3) המומחה או המומחים, על פי העניין, יעבירו אל הממונה דיווח בדבר גובה דמי הטיפול שנקבעו על ידם ויפרטו את הבסיס הכלכלי לפיו הם נקבעו.

8. קבלני משנה של תאגיד המיחזור

בחירת קבלני המשנה של תאגיד המיחזור תיעשה בדרך של מכרז תחרותי המבטיח כי, בכפוף לתנאי מינימום במכרז, ההצעה הזוכה תהא ההצעה הזולה ביותר.

9. אי אפליה

(1) שירותי תאגיד המיחזור, לרבות גביית דמי הטיפול, יינתנו לחברים בתאגיד המיחזור ולמקבלי שירותים על בסיס שוויוני ;
 (2) אחת לשנה, בראשית השנה, יעביר תאגיד המיחזור לממונה אישור חתום על ידי רואה חשבון חיצוני, לפיו בשנה שחלפה ניתנו שירותי תאגיד המיחזור על בסיס שוויוני.

10. צעדים בעלי השפעה זהה

תאגיד המיחזור והחברים בו יימנעו מנקיטת צעדים העלולים להביא להפרת תנאים אלה.

11. תחולה

(1) כל איסור או הגבלת החלים על תאגיד המיחזור, מי מחבריו או אדם הקשור במי מהם יחולו בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות אדם אחר ;
 (2) תנאים אלה יחולו על תאגיד המיחזור, על החברים בו ועל כל אדם קשור במי מהם. מובהר בזה כי הפרת התנאים על ידי אדם קשור מהווה הפרה של התאגיד או מי מחבריו הקשור באותו אדם.

12. הכרעה ופרשנות תנאים אלה

כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה ; למען חסר ספק בלבד יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מזכותו של צד לעתור לבית הדין להגבלים עסקיים בהתאם לקבוע בסעיף 35 לחוק ההגבלים העסקיים.

13. שונות

אין בתנאים אלה כדי לגרוע מהוראות חוק ההגבלים העסקיים.